

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	15.03.2019
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2019
Avaldamismärge:	RT I, 13.03.2019, 73

Kaitseväeteenistuse seadus

Vastu võetud 13.06.2012

[RT I, 10.07.2012, 1](#)

jõustumine 01.04.2013

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.06.2013	RT I, 02.07.2013, 1	01.09.2013, osaliselt 01.01.2014
29.01.2014	RT I, 18.02.2014, 1	01.08.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
10.04.2014	RT I, 23.04.2014, 1	01.10.2014
05.06.2014	RT I, 29.06.2014, 1	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 2	01.01.2016 - muudatus välja jäetud [RT I, 17.12.2015, 1]
03.12.2014	RT I, 22.12.2014, 1	01.01.2015
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 2	29.03.2015
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015
23.02.2016	RT I, 09.03.2016, 1	19.03.2016, osaliselt 01.01.2017
08.06.2016	RT I, 16.06.2016, 2	01.07.2016
15.06.2016	RT I, 08.07.2016, 1	01.01.2017
15.02.2017	RT I, 01.03.2017, 1	01.04.2017
16.05.2018	RT I, 29.05.2018, 1	01.07.2018
13.06.2018	RT I, 29.06.2018, 3	01.07.2018
14.06.2018	RT I, 06.07.2018, 3	01.01.2020, osaliselt 16.07.2018 ja 01.01.2019
13.06.2018	RT I, 06.07.2018, 1	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab kaitseväekohustuse, kaitseväeteenistuse ja asendusteenistuse subjektid, nende õigusliku seisundi, kaitseväekohustuse täitmise korralduse ning kaitseväelaste suhtes rakendatavad ergutused, distsiplinaarvastutuse alused, distsiplinaarkaristused ja distsiplinaarmenetluse korra.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(3) Tegevteenistusele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.

(4) Käesolevat seadust kohaldatakse kaitseväekohustuse täitmise, kaitseväeteenistuse ja asendusteenistuse korraldamisega seotud tegevustes isikuandmete ja eriliiki isikuandmete töötlemisele ning andmesubjekti põhivabaduste ja -õiguste piiramisele.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 2. Kaitseväekohustus, kaitseväekohustuslane ja identifitseerimiskood

(1) Kaitseväekohustus on Eesti kodaniku kohustus osaleda riigikaitstes ja käesolevas seaduses sätestatud toimingute tegemises. Isik, kellel on kaitseväekohustus, on kaitseväekohustuslane.

(2) Kaitseväekohustuslane on:

1) kutsealune;

2) 18–60-aastane meessoost isik;

3) kaitseväekohustuse võtnud üle 18-aastane isik;

4) tegevteenistuses olev üle 60-aastane isik, kes ei ole ületanud piirvanust;

5) piirvanuse ületanud tegevväelane, kes on Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri nimetataval ametikohal, kuni ametikohalt vabastamiseni.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(3) Kutsealune on 17–27-aastane (kaasa arvatud) meessoost isik kuni aja- või asendusteenistusse asumiseni või aja- või asendusteenistusse asumisest vabastamiseni.

(4) Reservis olev isik on kaitseväekohustuslane, kes ei ole kutsealune ega teeni asendus- või kaitseväeteenistuses.

(5) Kaitseväekohustuslasele määratakse identifitseerimiskood.

(6) Kaitseväekohustuslase identifitseerimiskoodi moodustamise ning kaitseväekohustuslase teavitamise alused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 3. Kaitseväeteenistus

(1) Kaitseväeteenistus on kaitseväekohustuslase teenimine sõjaväelise auastmega ametikohal. Kaitseväeteenistuses olev isik on kaitseväelane.

(2) Kaitseväeteenistus jaguneb:

1) kaitseväeteenistuskohustuse täitmiseks;

2) tegevteenistuseks.

§ 4. Asendusteenistus

Asendusteenistus on usulistel või kõlbelistel põhjustel kaitseväeteenistusest keeldunud kaitseväekohustuslase kohustuslik riigikaitsealine väljaõpe. Asendusteenistuses olev isik on asendusteenistuja.

§ 5. Kaitseväeteenistuskohustuse täitmine

(1) Kaitseväeteenistuskohustuse täitmine on kaitseväekohustuslase kohustus läbi teha kindlaksmääratud ajavahemikul aja- ja reservteenistus Kaitseväes. Kaitseväeteenistuskohustust täitev isik on kaitseväeteenistuskohustuslane.

(2) Ajateenistus on meessoost kaitseväekohustuslase kaitseväeteenistuskohustuse täitmine ning naissoost isiku vabatahtlik kaitseväeteenistusse asumine ja selle läbimine sõjaväelise väljaõppe saamise eesmärgil. Ajateenistuses olev isik on ajateenija.

(3) Reservteenistus on kaitseväeteenistuskohustuse täitmine õppekogunemisel. Reservteenistuses olev isik on reservväelane.

§ 6. Sõjaväeline väljaõpe

(1) Sõjaväeline väljaõpe on Kaitseväe nõuetele vastav teadmiste, oskuste, vilumuste ja hoiakute kogum, mis on vajalik teenistusülesannete edukaks täitmiseks rahu- ja sõjaajal.

(2) Sõjaväelist väljaõpet antakse Kaitseväes. Sõjaväelist väljaõpet võib anda Kaitsealiidus, kui see vastab käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel Kaitseväe juhataja kehtestatud nõuetele ja korrale.

(3) Sõjaväelise väljaõppe nõuded ja korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

§ 7. Tegevteenistus

Tegevteenistus on avaliku teenistuse eriliik, kus kaitseväekohustuslane töötab sõjaväelise auastmega ametikohal. Tegevteenistuses olev isik on tegevväelane.

§ 8. Kadett

Kadett on riigikaitse rakenduskõrgkooli esimese astme õppes või välisriigi samaväärset sõjaväelist haridust andvas õppeasutuses õppiv tegevväelasest ohvitserikandidaat.

§ 9. Aruanne kaitseväeteenistusest osavõtu kohta

Valdkonna eest vastutav minister esitab iga aasta 1. märtsiks Vabariigi Valitsusele eelmise kalendriaasta kohta aruande kaitseväekohustuse täitmisest ja kaitseväeteenistuse korraldamisest.

§ 10. Kaitseväelase töötus

(1) Kaitseväeteenistusse esmakordsel asumisel annab kaitseväelane kirjalikult kaitseväelase töötuse järgmises sõnastuses:

„Mina, (ees- ja perekonnanimi), töotan jääda ustavaks demokraatlikule Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale, kaitsta Eesti Vabariiki vaenlase vastu kogu oma mõistuse ja jõuga, olla valmis ohverdama oma elu isamaa eest, pidada kinni Kaitseväe distsipliinist ning täpselt ja vastuvaidlematult täita kõiki oma kohustusi, pidades meeles, et vastasel korral seadus mind rangelt karistab.”

(2) Kaitseväelase töötuse andja allkirjastab töötuse teksti, märkides ka töötuse andmise kuupäeva.

§ 11. Kaitseväekohustuslaste register

(1) Kaitseväekohustuslaste register on andmekogu, mille eesmärk on pidada arvestust kaitseväekohustuslaste, kaitseväekohustust võtta soovivate isikute, kaitseväekohustuse täitmise ning seaduses ettenähtud toimingute ja otsuste tegemise üle ning tegevteenistusse asumise nõuetele vastavuse kohta.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(1¹) Kaitseväekohustuslaste registris töödeldakse isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Kaitseväekohustuslaste registri asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Kaitseväekohustuslaste registri vastutav töötleja on Kaitseministeerium.

(4) Kaitseväekohustuslaste registri volitatud töötleja on Kaitseressursside Amet.

(5) Kaitseväekohustuslaste andmed kantakse kaitseväekohustuslaste registrisse. Esmakordselt kandest teavitab kaitseväekohustuslast Kaitseressursside Amet.

§ 12. Sõjaväelise auastmega ametikoht

(1) Sõjaväelise auastmega ametikoht on ametikoht, millele nimetamise eeldus on ettenähtud hariduse ja sõjaväelise väljaõppe olemasolu, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Sõjaväelise auastmega ametikohad on Kaitseväes ja Kaitseliidus.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Sõjaväelise auastmega ametikohale võib nimetada eelneva sõjaväelise väljaõppeta ajateenija ja reservväelase.

(3) Sõjaväelise auastmega ametikohale ettenähtud erialase hariduse nõuded kehtestab Kaitseväe juhataja, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(4) Sõjaväelise auastmega ametikohad jagunevad:

- 1) rahu- ja sõjaaja ametikohtadeks;
- 2) sõduri, allohvitseri ja ohvitseri põhiliigi ametikohtadeks.

(4¹) Sõjaväelise auastmega rahuaja ametikoha võib ette näha Kaitseväe alaliselt tegutseva struktuuriüksuse või Kaitseliidu struktuuriüksuse koosseisus. Sõjaväelise auastmega sõjaaja ametikoht on Kaitseväe sõjaaja üksuses olev ametikoht.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(5) Kaitseväes olevale sõjaväelise auastmega rahuaja ametikohale (edaspidi *rahuaja ametikoht*) võib nimetada ainult ajateenija ja tegevväelase, Kaitseliidus olevale rahuaja ametikohale võib nimetada ainult tegevväelase.

(6) Kaitseväes olevale sõjaväelise auastmega sõjaaja ametikohale (edaspidi *sõjaaja ametikoht*) võib nimetada iga kaitseväekohustuslase, välja arvatud kutsealuse ja asendusteenistuja, kui seadus ei sätesta teisiti. Sõjaaja ametikohale nimetab isiku Kaitseväe juhataja või tema volitatud isik.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(7) Kaitsevägi võib kaitsevälase ja reservis oleva isiku Kaitseväe huvides nimetada uuele sõjaaja ametikohale tema nõusolekuta.

(8) Sõjaaja ametikohale nimetamise ja ametikohalt vabastamise korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

(9) Sõjaaja ametikohale nimetamisest teavitab Kaitsevägi isikut käesoleva seaduse §-s 15 sätestatud korras ja nimetamise suhtes ei kohaldata haldusmenetluse seaduses sätestatud vaidemenetlust.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 13. Kaitsevälase individuaalvarustus

(1) Kaitsevälasele tagatakse kaitseväteeniuste ajal teenistusülesannete täitmiseks vajalik individuaalvarustus.

(2) Kaitsevälase individuaalvarustusse kuuluvad eraldusmärgid, vormiriietus, riidevarustus ja lahinguvarustus.

(3) Kaitsevälase eraldusmärkide ja vormiriietuse kirjelduse ning riide- ja lahinguvarustuse loetelu ning vormiriietuse väljastamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(4) Kaitsevälase riide- ja lahinguvarustuse kirjelduse ning individuaalvarustuse käitlemise ja kandmise korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

(5) Kaitseväteeniustuväliste isikute loetelu, kellele võib väljastada kaitsevälase eraldusmärgi ja vormiriietuse, ning nimetatud isikutele kaitsevälase eraldusmärgi ja vormiriietuse väljastamise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(6) Kaitseväteeniustuväliste isikute Kaitseväe eraldusmärkide ja vormiriietuse kandmise korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

(7) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) kehtestada kaitsevälase vormiriietuse demilitariseerimise nõuded määrusega.

[RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

§ 14. Andmete esitamine

(1) Kaitseministeeriumil, Kaitseressursside Ametil ja Kaitseväl on käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks õigus teha päring andmekogust ning õigus saada riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt ning avalik-õiguslikult ja eraõiguslikult juriidiliselt isikult haldusakti andmiseks ning toimingute tegemiseks nende valduses olevaid andmeid ja tõendeid kaitseväekohustuslase hariduse, elukoha, kontaktandmete, kodakondsuse, õppe- või töökoha, karistatuse, mootorsõiduki juhtimise õiguse, jahipidamisõiguse, kalastuskaardi, relvaloa, relvasoetamisloa, väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse ning perekondliku ja majandusliku olukorra kohta.

[RT I, 06.07.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(2) Kaitseministeeriumil, Kaitseressursside Ametil ja Kaitseväl on käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks õigus saada teavet prokuratuurilt kaitseväekohustuslase suhtes läbiviidava kriminaalmenetluse või tema suhtes jõustunud kriminaalaja kohtulahendi kohta.

(3) Kaitseressursside Ametil ja Kaitseväl on käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks õigus saada teavet Politsei- ja Piirivalveametilt kaitseväteeniustukohustuse täitmisest või asendusteenistusest kõrvalehoidva isiku asukoha kohta.

(4) Kaitseressursside Ametil on käesoleva seaduse § 31 lõikes 5 sätestatud ülesande täitmiseks õigus saada teavet kutsealuse, asendusteenistuja, reservis oleva isiku ja kaitseväekohustuslase võtta sooviva isiku terviseseisundi kohta Eesti Töötukassalt, kui isikul on tuvastatud osaline või puuduv töövõime, ning Sotsiaalkindlustusametilt, kui isikul on tuvastatud püsiv töövõimetus vähemalt 40 protsendi ulatuses või puue.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(5) Teabe saamise põhjendatud taotluse vormistab Kaitseministeerium, Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi kirjalikult, määrates teabe esitamise tähtaja, mis peab olema vähemalt kümme päeva.

(6) Kaitseressursside Ameti arstlikku komisjoni kuuluval arstil on õigus saada tervishoiuteenuse osutajalt ja isiku nõusolekul tervise infosüsteemist teavet kutsealuse, asendusteenistuja, reservis oleva isiku ja kaitseväekohustuslase võtta sooviva isiku terviseseisundi kohta käesoleva seaduse §-s 29 sätestatud ülesande täitmiseks.

[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(7) Kaitseväe arstlikku komisjoni kuuluval arstil on õigus saada tervishoiuteenuse osutajalt ja isiku nõusolekul tervise infosüsteemist teavet kaitseväteeniustukohustuslase, ajateenistusse asunud naissoost isiku,

tegevteenistusse asuda sooviva isiku, tegevväelase ja teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud isiku terviseseisundi kohta käesoleva seaduse § 30 lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmiseks.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(8) Kaitseministeeriumi arstlikku vaidekomisjoni kuuluval arstil on õigus saada isiku nõusolekul teavet tervise infosüsteemist vaide esitanud kaitseväekohustuslase või kaitseväekohustust võtta sooviva isiku terviseseisundi kohta käesoleva seaduse § 216 lõigetes 2 ja 3 sätestatud ülesannete täitmiseks.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(9) Kaitseväe arstliku komisjoni, Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni ja Kaitseministeeriumi arstliku vaidekomisjoni ülesannete täitmiseks vajalike tervise infosüsteemi andmete loetelu ja päringute perioodid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(10) Kui isik ei anna nõusolekut oma tervise infosüsteemi kantud terviseandmete kasutamiseks või tervise infosüsteemis puuduvad tema andmed või need on ebapiisavad käesoleva seaduse §-s 29, § 30 lõikes 1 või § 216 lõigetes 2 ja 3 sätestatud ülesannete täitmiseks, edastab isik arstlikule komisjonile või arstlikule vaidekomisjonile andmed paberil või muus kirjalikult taasesitatavas vormis.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 14¹. Teabe töötlemine ning teabe ja isikuandmete saamise õiguse piirangud

(1) Kaitseväekohustuse, kaitseväeteenistuse ja asendusteenistuse täitmiseks või täitmise tagamiseks võib töödelda muu hulgas järgmist teavet:

- 1) isikuandmeid;
- 2) eriliiki isikuandmeid;
- 3) anonüümitud andmeid;
- 4) üldsusele suunatud ja avalikest allikatest kättesaadavaid isikuandmeid.

(2) Teabe töötlemine toimub vahetult Kaitseministeeriumi, Kaitseressursside Ameti, Kaitseväe, Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni, Kaitseväe arstliku komisjoni või Kaitseministeeriumi arstliku vaidekomisjoni (edaspidi käesolevas paragrahvis koos *kaitseväekohustust korraldav asutus*) poolt.

(3) Kaitseväekohustust korraldav asutus võib teabe töötlemisel piirata järgmisi andmesubjekti õigusi, sealhulgas:

- 1) saada teada tema isikuandmete automatiseeritud või automatiseerimata töötlemisest, sealhulgas sellest, milliseid isikuandmeid töödeldakse, samuti töötlemise eesmärki, õiguslikku alust, ulatust ja põhjust;
- 2) saada teada tema isikuandmete vastuvõtjaid ja avaldatavate isikuandmete kategooriaid ning teavet selle kohta, kas tema isikuandmed edastatakse kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile;
- 3) saada teada tema isikuandmete töötlemise tehnilistest ja korralduslikest kaitsemeetmetest ning juurdepääsupiirangutest;
- 4) tutvuda kogutud ja töödeldavate isikuandmetega;
- 5) nõuda tema isikuandmete töötlemise piiramist;
- 6) nõuda tema isikuandmete ülekandmist;
- 7) saada teada isikuandmetega seotud rikkumisest.

(4) Kaitseväekohustust korraldav asutus võib käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldada isikuandmete töötlemisel riikliku järelevalve teostamise käigus.
[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 15. Dokumendi kättetoimetamine

(1) Käesoleva seaduse alusel kaitseväekohustuslase kohta tehtud otsused ja muud dokumendid edastatakse kaitseväekohustuslasele posti teel lihtkirjaga või allkirja vastu või allkirja vastu väljastusteatega või muul sarnasel viisil või avaldatakse võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded või kaitseväekohustuslaste registri kaudu või toimetatakse kätte muul haldusmenetluse seaduses ettenähtud viisil.

(2) Kättetoimetamise viisi valib otsuse või muu dokumendi koostanud ametiasutus, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

2. peatükk

Sõjaväelised auastmed

§ 16. Sõjaväeline auaste

(1) Sõjaväeline auaste on isikule, välja arvatud kutsealusele, asendusteenistujale ja alla 28-aastasele kaitseväekohustusega isikule, antav haridusest ja sõjaväelisest väljaõppest sõltuv sõjaväeline nimetus. Sõjaväelise auastme nimetus võib väeliigiti erineda.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Maaväe ja õhuväe sõjaväelised auastmed ülenevas järjestuses on reamees, kapral, nooremseersant, seersant, vanemseersant, nooremveebel, veebel, vanemveebel, staabiveebel, ülemveebel, lipnik, nooremleitnant, leitnant, kapten, major, kolonelleitnant, kolonel, brigaadikindral, kindralmajor, kindralleitnant ja kindral.

(3) Mereväe sõjaväelised auastmed ülenevas järjestuses on madrus, vanemmadrus, nooremmaat, maat, vanemmaat, nooremveebel, veebel, vanemveebel, staabiveebel, ülemveebel, lipnik, nooremleitnant, leitnant, vanemleitnant, kaptenmajor, kaptenleitnant, mereväekapten, kommodoor, kontradmiral, viitseadmiral ja admiral.

(4) Sõjaväelised auastmed jagunevad põhiliikideks. Põhiliigid ülenevas järjestuses on sõdur, allohvitser ja ohvitser.

(5) Allohvitseri põhiliik jaguneb ülenevas järjestuses nooremallohvitseri ja vanemallohvitseri alaliigiks.

(6) Ohvitseri põhiliik jaguneb ülenevas järjestuses nooremohvitseri, vanemohvitseri ja kõrgema ohvitseri alaliigiks.

§ 17. Sõjaväelise auastme andmise haridusnõuded

(1) Sõduri auastme võib anda isikule, kellel on läbitud vähemalt põhikooli II kooliaste põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Allohvitseri auastme võib anda isikule, kellel on vähemalt keskharidus.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) Ohvitseri auastme võib anda isikule, kellel on kõrgharidus või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või Euroopa Liidu liikmesriigi sõjaväelises õppeasutuses omandatud ja nimetatud ühenduste liikmesriikides ohvitseri auastme andmisel nõutav haridus.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4) Lipniku auastme võib anda isikule, kellel on vähemalt keskharidus.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(5) [Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 18. Sõduri auastmed

Sõduri auastmed on reamees, madrus, kapral ja vanemmadrus.

§ 19. Allohvitseri auastmed

(1) Nooremallohvitseri auastmed on nooremseersant, nooremmaat, seersant, maat, vanemseersant ja vanemmaat.

(2) Vanemallohvitseri auastmed on nooremveebel, veebel, vanemveebel, staabiveebel ja ülemveebel.

§ 20. Ohvitseri auastmed

(1) Nooremohvitseri auastmed on lipnik, nooremleitnant, leitnant, kapten ja vanemleitnant.

(2) Vanemohvitseri auastmed on major, kaptenmajor, kolonelleitnant, kaptenleitnant, kolonel ja mereväekapten.

(3) Kõrgema ohvitseri auastmed on brigaadikindral, kommodoor, kindralmajor, kontradmiral, kindralleitnant, viitseadmiral, kindral ja admiral.

§ 21. Sõjaväelise auastme andmise, alandamise ja äravõtmise õigusega isik

(1) Sõjaväelise auastme annab, seda alandab ja selle võtab ära:

1) ohvitseri auastme – Vabariigi President Kaitseväe juhataja ettepanekul;

2) vanemallohvitseri auastme – Kaitseväe juhataja;

3) nooremallohvitseri auastme – Kaitseväe juhataja või väeliigi ülem;

4) sõduri auastme – väeliigi ülem või Kaitseväe struktuuriüksuse ülem.

(2) Sõjaväelise auastme andmine, alandamine ja äravõtmine tehakse isikule teatavaks esimesel võimalusel pärast sellekohase otsuse tegemist.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) Sõjaväeline auaste antakse isikule, kui ametikoha ülesannete täitmine eeldab kaitseväeteenistuses olemist.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 22. Sõjaväelise auastme andmine ja auastme eraldusmärgi kandmine

(1) Sõjaväelise auastme andmine on kaitseväelasele ja reservis olevale isikule käesolevas seaduses sätestatud tingimustel ja korras sõjaväelise auastme esmakordne või uue sõjaväelise auastme andmine.

(2) Vormiriidetusel kantakse kõrgeima olemasoleva auastme eraldusmärke.

(2¹) Auastme eraldusmärkide kirjelduse kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) Sõjaväeline auaste antakse isikule tähtajatult.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4) Tegevväelane võib isiku esitada uue sõjaväelise auastme saamiseks, kui isik on saanud nõutava sõjaväelise väljaõppe, omandanud hariduse ja tal on olnud olemasolev sõjaväeline auaste selleks nõutava vähima aja (edaspidi *auastme vanus*) jooksul. Ajateenijale võib sõjaväelise auastme anda teda ametikohale nimetamata.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(5) Tegevväelase võib esitada uue sõjaväelise auastme saamiseks, kui ta vastab rahuaja ametikoha nõuetele, on kaitseväeteenistuses olnud vähemalt nõutava auastme vanuse ja rahuaja ametikohale vastavust hinnanud ülem või temast kõrgem ülem on teinud sellekohase ettepaneku.

(6) Tegevväelasele ja reservis olevale isikule võib erandina käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud ja auastme vanust arvestamata ajutiselt anda ülenevas järjestuses järgmise sõjaväelise auastme ajaks, mille jooksul ta osaleb rahvusvahelises sõjalises operatsioonis, on tööl välisesinduses diplomaatilisel ametikohal, rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelises sõjalises peakorteris.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(7) Sõjaväelist auastet ei anta isikule, kellel on kehtiv karistus kuriteo või käesoleva seaduse alusel määratud distsiplinaarsüüteo eest.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(8) Reamehe või madruse sõjaväelise auastme võib kaitseväelasele anda olenemata käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud.

(9) Maa- või õhuväe auastmega isikule võib anda samaväärse või ülenevas järjestuses järgmise mereväe auastme ja vastupidi.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 23. Sõjaväelise auastme alandamine

(1) Sõjaväelise auastme alandamine on isikule alanevas järjestuses järgmise sõjaväelise auastme andmine või kõrgeima olemasoleva sõjaväelise auastme andmise kehtetuks tunnistamine.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Sõjaväelist auastet võib alandada, kui ilmnevad asjaolud, mille kohaselt isik ei vasta talle antud kõrgeima sõjaväelise auastme andmise nõuetele.

§ 24. Sõjaväelise auastme äravõtmine

(1) Sõjaväelise auastme äravõtmine on isikule antud kõigi olemasolevate sõjaväeliste auastmete andmise kehtetuks tunnistamine.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Sõjaväelise auastme võib ära võtta, kui isik on süüdi mõistetud:

- 1) karistusseadustiku 8. peatükis, 15. peatüki 2. jaos või §-s 251 sätestatud süüteo;
- 2) süüteo, mille eest talle on mõistetud eluaegne vangistus.

§ 25. Auastme vanus

(1) Auastme vanus on järgmine:

- 1) kõrgem ohvitser, kolonel ja mereväekapten – ei kehtestata;
- 2) kolonelleitnant, kaptenleitnant, major ja kaptenmajor – vähemalt viis aastat;
- 3) kapten ja vanemleitnant – vähemalt neli aastat;
- 4) leitnant ja nooremleitnant – vähemalt kolm aastat;
- 5) lipnik – ei kehtestata;
- 6) ülemveebel ja staabiveebel – ei kehtestata;
- 7) vanemveebel – vähemalt kaheksa aastat;
- 8) veebel – vähemalt kuus aastat;
- 9) nooremveebel – vähemalt neli aastat;
- 10) nooremallohvitser – ei kehtestata;
- 11) sõdur – ei kehtestata.

(2) Kaitseväeteenistuses mitte oleva isiku aastme vanus on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud aastme vanuse kuni kahekordne vanus.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) Aastme vanust arvestatakse sõjaväelise aastme andmise otsuse kuupäevast arvates. Aastme vanust ei arvestata teise aastme põhiliiki kuuluva sõjaväelise aastme andmisel.

(4) Isiku sõjaväelise aastme alandamisel arvestatakse tema senises sõjaväelises aastmes oldud aeg kõrgeima olemasoleva aastme vanuse hulka.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(5) Ajutise sõjaväelise aastme omamise aeg arvestatakse ajutise sõjaväelise aastme andmisel olnud aastme vanuse hulka.

(6) Isikule, kellel on täitunud sõjaväelise aastme nõutav vanus ja kelle sõjaväelist aastet on alandatud, ei või ülenevas järjestuses olevat sõjaväelist aastet anda, kui sõjaväelise aastme alandamisest on möödunud vähem kui üks aasta.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 26. Kaitseväe juhataja sõjaväelise aastme muutmine

Kaitseväe juhatajale sõjaväelise aastme andmise, tema sõjaväelise aastme alandamise ja temalt sõjaväelise aastme äravõtmise otsustab Vabariigi President valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul.

3. peatükk Arstlik komisjon

§ 27. Arstlik komisjon

(1) Arstlik komisjon käesoleva seaduse tähenduses on Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev iseseisev haldusorgan, mis:

- 1) hindab kaitseväekohustuslase ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku terviseseisundit;
- 2) täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Arstlikuks komisjoniks on:

- 1) Kaitseressursside Ameti arstlik komisjon;
- 2) Kaitseväe arstlik komisjon.

(3) Kaitseressursside Ameti arstlik komisjon tegutseb Kaitseressursside Ameti juures ja Kaitseväe arstlik komisjon Kaitseväe juures.

(4) Ametiasutus, mille juures arstlik komisjon tegutseb, tagab arstliku komisjoni asjaajamise ja tegevuseks vajalikud tingimused ning esindab vajaduse korral arstlikku komisjoni.

(5) Arstliku komisjoni tegevusega seotud kulu kaetakse riigieelarvest selle ametiasutuse kaudu, mille juures arstlik komisjon tegutseb.

(6) Kaitseväe arstliku komisjoni, Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni ja Kaitseministeeriumi arstliku vaidekomisjoni käesoleva seaduse § 31 lõikes 1 nimetatud otsuse tegemise aluseks olevad diagnoosid edastatakse tervise infosüsteemi.

[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(7) Arstlik komisjon ja käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud ametiasutus võib nimetatud lõikes sätestatud ülesannete täitmisel töödelda kaitseväekohustuslase ning kaitseväekohustust võtta sooviva isiku isikuandmeid, sealhulgas terviseandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 28. Arstliku komisjoni liige ja komisjoni moodustamine

(1) Arstliku komisjoni liikmeks võib nimetada ainult tervishoiutöötajate riiklikus registris registreeritud eriarsti. Arstlikku komisjoni kuuluda võivate eriarstide nimekirja kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(2) Arstliku komisjoni moodustab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nimekirja alusel selle ametiasutuse juht, mille juures arstlik komisjon tegutseb.

(3) Arstlike komisjonide moodustamise ja koosseisu kinnitamise korra, nende töökorra, otsusele esitatavad nõuded ning liikmete töö tasustamise ja komisjoni töös osalemisega seotud lähetuskulu hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 29. Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni ülesanded

Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni ülesanne on hinnata kutsealuse, asendusteenistuja, reservis oleva isiku ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku, välja arvatud tegevteenistusse asuda sooviva isiku terviseseisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele.

§ 30. Kaitseväe arstliku komisjoni ülesanded

(1) Kaitseväe arstliku komisjoni ülesanded on:

1) hinnata kaitseväeteenistuskohustuslase, ajateenistusse asunud naissoost isiku, tegevteenistusse asuda sooviva isiku ja tegevväelase terviseseisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase ja tegevväelase tervisenõuetele;

2) tuvastada meditsiiniline seos kaitseväe- ja asendusteenistuses teenistusülesannete täitmise ja tervisekahjustuse tekkimise vahel;

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

3) tuvastada kaitseväe- ja asendusteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest põhjustatud püsiv töövõimetus ja määrata töövõime kaotuse ulatus ja kestus;

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

4) tuvastada teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest tingitud vajadus tervishoiuteenuse, sotsiaalteenuse, meditsiiniseadme ja ravimi järele;

5) tuvastada teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud tegevväelase ravi jätkamise vajadus kuni 180 päevaks;

6) anda kaitseväelase terviseseisundist tulenevaid ravisoovitusi ning määrata piirangud ja eritingimused teenistusülesannete täitmisel;

7) täita teisi õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

(2) [Kehtetu -RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

§ 30¹. Püsiv töövõimetus

(1) Püsiv töövõimetus käesoleva seaduse tähenduses on rohkem kui 182 järjestikuse kalendripäeva jooksul esinev oluline funktsioonihäire, mis on tekkinud kaitseväe- või asendusteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustuse tagajärjel.

(2) Püsiva töövõimetus, selle ulatuse, põhjuse ja kestuse tuvastab Kaitseväe arstlik komisjon püsiva töövõimetus ekspertiisiga.

(3) Püsiva töövõimetus ulatust väljendatakse töövõime kaotuse protsentides nulliga lõppeva arvuna.

(4) Isiku võib püsivalt töövõimetuks tunnistada kuueks kuuks, üheks aastaks, kaheks aastaks, kolmeks aastaks, viieks aastaks või kuni riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudmiseni, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks.

(5) Püsiva töövõimetus võib isikul tuvastada tagasiulatuvalt, ent mitte hiljem kui üks aasta pärast püsiva töövõimetus tuvastamiseks taotluse esitamist.

(6) Kaitseväe- ja asendusteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest põhjustatud püsiva töövõimetus, selle ulatuse, põhjuse ja kestuse tuvastamise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

§ 31. Kaitseväekohustuslase ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku terviseseisundi hindamine

(1) Kaitseväekohustuslase ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku terviseseisundi hindamisel teeb arstlik komisjon ühe järgmistest otsustest:

1) vastab kaitseväeteenistuskohustuslase või tegevväelase tervisenõuetele;

2) ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele;

3) ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase või tegevvälase tervisenõuetele.

(2) Arstliku komisjoni otsus kaitseväeteenistuskohustuslase terviseseisundi vastavuse kohta tervisenõuetele kehtib kuni uue otsuse tegemiseni.

(3) Arstliku komisjoni otsus tegevvälase ja tegevteenistusse asuda sooviva isiku terviseseisundi kohta kehtib kolm aastat, kui otsuses ei ole ette nähtud lühemat tähtaega. Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud otsus kehtib kuni uue otsuse tegemiseni.

(4) Tegevvälase tegevteenistusest vabastamisel kehtib tegevvälase suhtes tehtud viimane Kaitseväe arstliku komisjoni otsus kuni uue otsuse tegemiseni.

(5) Kutsealuse, asendusteenistuja, reservis oleva isiku ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku, kellel on tuvastatud püsiv töövõimeetus vähemalt 40 protsendi ulatuses, osaline või puuduv töövõime või puue, terviseseisundit võib arstlik komisjon hinnata kutsealuse, asendusteenistuja, reservis oleva isiku ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku juuresolekuta.
[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(6) Kaitseväeteenistuskohustuslase ja tegevvälase teenistusülesande täitmise tervisenõuded kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).

(7) Kaitseväekohustuslase ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku arstlikule läbivaatusele ja terviseuuringule suunamise ning nende eest tasumise korra ja kaasavõetavate dokumentide loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 32. Tervisetõend

(1) Kutsealune, reservis olev isik, tegevteenistusse asuda sooviv isik ja kaitseväekohustust võtta sooviv isik peavad pädeva ametiasutuse nõudel arstlikku komisjoni ilmumisel esitama tervisetõendi, mille väljastamise õigus on perearsti nimistu alusel tervishoiuteenuseid osutaval tervishoiutöötajal.

(2) Tervisetõendil esitatavate andmete loetelu, tõendi väljastamise eest tasumise korra ja tervishoiuteenuse osutajale makstava tasu piirmäära kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

4. peatükk Kutsealune

§ 33. Kaitseressursside Ameti pädevus kutsealuse ajateenistusse asumisel

(1) Kaitseressursside Amet:

1) otsustab ajateenistusse kutsumise, ajateenistusse asumise aja ja ajateenistuskoha;

2) annab kutsealusele ajapikendust;

3) otsustab kutsealuse ajateenistusse asumisest vabastamise;

4) otsustab kaitseväeteenistusest usulistel või kõlblistel põhjustel keeldunud kutsealuse asendusteenistusse asumise ja asendusteenistusest vabastamise.

(2) Kaitseressursside Amet võib töödelda kaitseväekohustuslase ja kaitseväekohustust võtta sooviva isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema sobivust kaitseväeteenistusse või asendusteenistusse asumiseks ja teenistuse läbimiseks, asendusteenistuse korraldamiseks ning kaitseväekohustuse võtmiseks.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 33¹. Kaitseressursside Ameti pädevus õiguste ja lubade kehtivuse peatamisel ning nende andmisest keeldumisel

(1) Kui kutsealune eirab korduvalt Kaitseressursside Ameti arstlikus komisjonis terviseseisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, hoiatab Kaitseressursside Amet kutsealust, et nimetatud kohustuse täitmata jätmise korral võidakse käesoleva paragrahvi lõikes 5 loetletud õigused ja lubade kehtivus peatada ning nende andmisest keelduda.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hoiatuse võib toimetada kätte koos käesoleva seaduse §-s 226 nimetatud sunniraha rakendamise hoiatusega või käesoleva seaduse §-s 37 nimetatud ajateenistusse kutsumise otsusega.

(3) Hoiatus kehtib alates kättetoimetamisest.

(4) Kui isikul ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õigust ega luba, ei esita Kaitseressursside Amet hoiatust. Kaitseressursside Amet võib ühe hoiatuse kehtivuse ajal esitada halduskohtule mitu taotlust käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õiguste peatamiseks ja nende andmisest keeldumiseks.

(5) Kui kutsealune jätab hoiatuses märgitud kohustuse täitmata, võib Kaitseressursside Amet taotleda halduskohtult luba kutsealuse järgmiste õiguste ja lubade peatamiseks ning nende andmisest keeldumiseks:

- 1) jahipidamisõigus;
- 2) mootorsõiduki juhtimise õigus;
- 3) kalastuskaart;
- 4) relvaluba ja relvasoetamisluba;
- 5) väikelaeva ja jeti juhtimise õigus.

(6) Halduskohtule esitatavas taotluses märgitakse:

- 1) põhjendus, miks Kaitseressursside Amet peab valitud õiguse või loa peatamist ja selle andmisest keeldumist vajalikuks;
- 2) tõendid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse täitmata jätmise kohta;
- 3) teave käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hoiatuse kättetoimetamise kohta;
- 4) muu asjasse puutuv teave.

(7) Loa andmine otsustatakse halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi. Menetlusosalisteks on loa andmise otsustamisel Kaitseressursside Amet ja isik, kelle suhtes loa andmist taotletakse.

(8) Halduskohus toimetab määruse kätte menetlusosalistele ja asjaomasele haldusorganile, kelle pädevuses on loas nimetatud õiguste ja lubade peatamine ning nende andmisest keeldumine.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õiguste ja lubade peatamine ning lubade andmisest keeldumine kehtib kuni isiku poolt hoiatuses märgitud kohustuse täitmiseni, kui halduskohtu määrusest ei tulene teisiti. Õiguste ja lubade peatamise ning nende andmisest keeldumise asjaolude äralangemisest teavitab Kaitseressursside Amet viivitamata asjaomast haldusorganit.
[RT I, 06.07.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 34. Kutsealuse terviseseisundi hindamine

(1) Kaitseressursside Amet teatab kutsealusele kirjalikult tema terviseseisundi hindamiseks määratud aja ja koha.

(2) Kutsealuse, kelle terviseseisundi vastavust kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele ei ole võimalik arstliku läbivaatuse või tema terviseseisundit kajastavate dokumentide alusel objektiivselt hinnata, suunab arstliku komisjoni esimees täiendavale arstlikule läbivaatusele või terviseuuringule raviasutusse.

(3) Täiendavale arstlikule läbivaatusele või terviseuuringule suunatud kutsealuse terviseseisundi vastavust kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele hindab arstlik komisjon kutsealuse juuresolekul pärast täiendava arstliku läbivaatuse või terviseuuringu tulemuse saamist.

§ 35. Kutsealuse kutsesobivuse hindamine

(1) Kutsealuse kutsesobivuse hindamine on kutsealuse isiksuseomaduste põhjal talle sobivaima sõjaväelise väljaõppe kindlakstegemine.

(2) Kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavaks tunnistatud kutsealuse kutsesobivust hindab Kaitseressursside Amet.

(3) Kutsealuse kutsesobivuse hindamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 36. Hüvitise maksmine kutsealusele

(1) Kaitseväetenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamisel arstlikus komisjonis või kutsesobivuse hindamisel või käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 sätestatud juhul täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu katteks makstakse piirmäära ulatuses kutsealusele hüvitist.

(2) Kutsealuse arstlikus komisjonis, täiendaval arstlikul läbivaatusel, terviseuuringul või kutsesobivuse hindamisel viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu hüvitamise tingimused, ulatuse ja maksmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 37. Ajateenistusse kutsumine

(1) Ajateenistusse kutsutakse 18–27-aastane (kaasa arvatud) kutsealune.

(2) Ettepaneku kutsealuste ajateenistusse asumise tähtaegade, ajateenistuse kestuse ja kutsealuste arvilise jagunemise kohta ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ülejäämiseks aastaks ja ministri

määratud mahus järgnevateks aastateks esitab Kaitseväe juhataja valdkonna eest vastutavale ministrile 15. augustiks.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(3) Ajateenistusse asumise tähtajad, ajateenistuse kestuse ja kutsealuste arvulise jagunemise ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ülejäämiseks aastaks ja ministri määratud mahus järgnevateks aastateks kehtestab hiljemalt 15. oktoobril valdkonna eest vastutav minister määrusega.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(4) Kaitseressursside Ameti otsus ajateenistusse kutsumise, ajateenistusse asumise aja ja ajateenistuskoha kohta tehakse kutsealusele teatavaks hiljemalt üks aasta enne ajateenistusse asumise tähtpäeva, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(5) Kaitseressursside Ameti otsus ajateenistusse kutsumise, ajateenistusse asumise aja ja ajateenistuskoha kohta tehakse kutsealusele teatavaks 30 päeva enne ajateenistusse asumise tähtpäeva, kui kutsealune on:

- 1) saanud ajapikendust;
- 2) varem jätnud ajateenistusse ilmumata.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud etteteatamistähtaega ei kohaldata, kui kutsealune on andnud kirjaliku nõusoleku etteteatamistähtaaja kohaldamata jätmiseks.

§ 38. Ajateenistusse kutsumata jätmine

(1) Ajateenistusse ei kutsuta kutsealust:

- 1) kelle tervise seisund arstliku komisjoni otsusel ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervise nõuetele;
- 2) kes ei ole läbinud vähemalt põhikooli II kooliastet põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses;
- 3) kes on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav, kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni;
- 4) kes kannab vabadusekaotuslikku karistust;
- 5) välislepingus ettenähtud juhul;
- 6) kes on asunud kõrgharidust omandama arsti või õe erialal.

(2) Kutsealune, kes soovib enda ajateenistusse kutsumata jätmist käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 sätestatud alusel, peab Kaitseressursside Ametile esitama 30 päeva jooksul immatrikuleerimisest arvates kirjaliku taotluse. Arsti või õe erialal kõrghariduse omandamisel välisriigi kõrgkoolis peab kutsealune esitama koos taotlusega õppeasutuse tõendi tema immatrikuleerimise, eriala ja õppe nominaalkestuse kohta ning nominaalkestuse ületamisel esitama õppeasutuse tõendi iga lisaõppeaasta kohta.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel ajateenistusse kutsumata jäetud kutsealune kutsutakse asjaolude äralangemisel ajateenistusse.

§ 39. Ajateenistusse asumisest vabastamine

(1) Ajateenistusse asumisest vabastatakse isik, kes:

- 1) on asunud asendusteenistusse;
- 2) on saanud 28-aastaseks;
- 3) on süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos ja selle eest on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus ning tema andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud;
- 4) on tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele eelnenud ajal elanud rahvastikuregistri andmetel katkematult vähemalt seitse aastat välisriigis või on sündinud ja elanud välisriigis tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele vahetult eelnenud ajal ning ei ole viie aasta jooksul andmete registrisse kandmisest arvates esitanud kirjalikku taotlust ajateenistusse või asendusteenistusse asumiseks;
- 5) on läbi teinud kohustusliku sõjaväeteenistuse välisriigi relvajõududes või on teeninud sõjaväelasena välisriigi relvajõududes vähemalt 12 kuud või läbi teinud asendusteenistuse välisriigis;
- 6) on kantud tervishoiutöötajate riiklikku registrisse arsti või õena ning töötab vastaval erialal ja on läbi teinud Kaitseväe nõuetele vastava väljaõppe;
- 7) on nimetatud kohtunikuks ning kelle vabastamise ettepaneku on teinud kohtute haldamise nõukoda.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4 sätestatud asjaolude ilmnemisel loetakse kutsealune ajateenistusse asumisest vabastatuks ja Kaitseressursside Amet märgib tema andmed kaitseväekohustuslaste registris reservis oleva isiku andmetena.

(3) Kutsealune, kes soovib ajateenistusse asumisest vabastamist käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 5–7 alusel, peab esitama sellekohase taotluse Kaitseressursside Ametile.

(4) Kutsealune, kellele on käesoleva seaduse alusel tehtud teatavaks Kaitseressursside Ameti otsus ajateenistusse kutsumise, ajateenistusse asumise aja ja ajateenistuskoha kohta ning kes soovib ajateenistusest vabastust käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 6 ja 7 alusel, peab ajateenistusest vabastamise taotluse esitama:

- 1) käesoleva seaduse § 37 lõikes 4 sätestatud juhul – vähemalt 30 päeva enne ajateenistusse asumise aega;
- 2) käesoleva seaduse § 37 lõigetes 5 ja 6 sätestatud juhtudel – viivitamata vabastamise alusest teada saamisel.

(5) Kaitseressursside Amet võib ajateenistusse asumisest vabastamise taotluse esitanud kutsealuse välja kutsuda, nõuda lisadokumente või otsustada ilma nendeta, kas vabastada ta ajateenistusse asumisest või jätta taotlus rahuldamata. Kaitseressursside Amet märgib ajateenistusse asumisest vabastatud isiku andmed kaitsevägekohustuslaste registris reservis oleva isiku andmetena.

§ 40. Kutsealuse kohustused

- (1) Kutsealune on kohustatud:
- 1) teavitama viivitamata Kaitseressursside Ametit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma kontaktandmetest ja nende muutumisest;
 - 2) ilmuma aja- või asendusteenistusse Kaitseressursside Ameti määratud ajal ja kohas;
 - 3) esitama Kaitseressursside Ameti nõudmisel tema kohta haldusakti andmiseks või toimingute tegemiseks vajalikke andmeid ja tõendeid;
 - 4) ilmuma Kaitseressursside Ametisse või Kaitseressursside Ameti määratud kohta vajalike toimingute tegemiseks;
 - 5) osalema määratud ajal ja kohas tervise seisundi hindamisel ja arstliku komisjoni suunamisel täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul ning esitama nõutavad tervise seisundit tõendavad dokumendid ja osalema kutsesobivuse hindamisel;
 - 6) teavitama viivitamata kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Kaitseressursside Ametit oma raskest haigusest, puudest ja teistest asjaoludest, mis võivad mõjutada tema tervise seisundi vastavust kaitsevägekohustuslaste tervisenõuetele, ja esitama tervise seisundi muutumist kajastavad dokumendid;
 - 7) teavitama 30 päeva jooksul ajapikenduse aluse äralangemisest arvates kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Kaitseressursside Ametit ajapikenduse aluste äralangemisest;
 - 8) ajateenistusse asumisel kaasa võtma vajalikud dokumendid ja esemed.
- (2) Ajateenistusse asumisel kaasavõetavate dokumentide ja esemete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.
- (3) Kutsealusel on keelatud ajateenistusse kaasa võtta käesoleva seaduse § 49 lõike 11 alusel antud määrusega kehtestatud loetelusse kuuluvaid keelatud asju.

§ 41. Ajapikendus

- (1) Ajapikendus on kutsealuse ajateenistusse asumise edasilükkamine määratud ajaks.
- (2) Ajapikenduse taotlus tuleb esitada asjaolude ilmnemisel, kuid hiljemalt 30 päeva enne ajateenistusse asumise tähtpäeva, välja arvatud juhul, kui:
- 1) ajapikenduse andmise asjaolud ilmnevad hiljem;
 - 2) seaduses on sätestatud teine tähtpäev.
- (3) Ajapikenduse saamise taotlust ei pea esitama käesoleva seaduse §-s 42 ning § 44 lõigetes 1, 3 ja 4 sätestatud juhtudel. Kutsealune peab esitama ajapikenduse taotluse, kui ta õpib välisriigis.
- (4) Ajapikendus lõpeb ajapikenduse tähtaja möödumisel või ajapikenduse andmise aluseks olnud asjaolude äralangemisel.

§ 42. Ajapikenduse andmine kaitsevägekohustuslaste tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tõttu

- (1) Kaitseressursside Amet annab arstliku komisjoni otsuse alusel kutsealusele ajapikendust kaitsevägekohustuslaste tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tinginud tervisehäire ravimiseks.
- (2) Kaitsevägekohustuslaste tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tinginud tervisehäire ravimiseks võib arstliku komisjoni otsuse alusel anda kutsealusele ajapikendust korraga kuni kaheks aastaks.

§ 43. Ajapikenduse andmine lapse ülalpidamiseks või puudega isiku hooldamiseks

- (1) Kaitseressursside Amet annab kutsealusele ajapikendust, kui kutsealune:
- 1) lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna peab ülal vähemalt ühte alla kolmeaastast last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
 - 2) lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna on kohustatud ülal pidama vähemalt kahte last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
 - 3) lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna üksinda peab ülal vähemalt ühte last, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud, ja ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
 - 4) on ainus isik, kes on kohustatud ülal pidama raske või sügava puudega inimest, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ajapikendus antakse kuni asjaolude äralangemiseni.

§ 44. Ajapikenduse andmine hariduse omandamiseks

(1) Kutsealusel on õigus saada ajapikendust kutseõppeasutusse, rakenduskõrgkooli või ülikooli astumiseks vahetult pärast keskhariduse omandamist sama aasta 15. septembrini.

(2) Pärast vastuvõtmist kutseõppeasutusse, rakenduskõrgkooli või ülikooli, mille lõpetamisel antakse välja riiklikult tunnustatud diplom, teatab kõrgharidust omandama asunud kutsealune Kaitseressursside Ametile kirjalikult 15. septembriks kalendriaasta, millal ta kolme aasta jooksul õppeasutusse vastuvõtmisest arvates soovib asuda kaitseväeteenistuskohustust täitma, kusjuures valitud kalendriaasta ei või olla hilisem kui eriala nominaalajaga lõpetamise aasta.

(3) Kutsealusel on õigus ajapikendusele üldkeskhariduse omandamiseks statsionaarses õppes kuni selle aasta 1. juulini, mille jooksul ta saab 21-aastaseks.

(4) Ilma keskhariduseta kutsealusel on õigus ajapikendusele statsionaarses õppevormis kutseõppe tasemeõppes õppimiseks selle aasta 1. juulini, mille jooksul ta saab 21-aastaseks.

[RT I, 02.07.2013, 1- jõust. 01.09.2013]

(5) Kutsealusel, kes õpib sisekaitse rakenduskõrgkooli politsei-, piirivalve- või päästeerialal, on õigus saada ajapikendust kuni rakenduskõrgharidusõppe nominaalkestuse lõpuni, kui kutsealune esitab Kaitseressursside Ametile 30 päeva jooksul immatrikuleerimisest arvates ajapikenduse taotluse koos õppeasutuse tõendiga kutsealuse immatrikuleerimise ja õppe nominaalkestuse kohta.

(6) Vahetult pärast keskhariduse omandamist samal aastal välisriigi kõrgkooli immatrikuleeritud kutsealusel on õigus ajapikendusele kuni kõrghariduse esimese astme kvalifikatsiooni saamiseni, juhul kui ta esitab Kaitseressursside Ametile 30 päeva jooksul immatrikuleerimisest arvates ajapikenduse taotluse koos õppeasutuse tõendiga tema immatrikuleerimise ja õppe nominaalkestuse kohta.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigete 2, 5 ja 6 alusel võib anda ajapikendust kuni asjaolude äralangemiseni, kuid mitte kauemaks kui selle aasta 1. juulini, mille jooksul kutsealune saab 23-aastaseks.

§ 45. Ajapikenduse andmine valitaval ametikohal töötamiseks

Kaitseressursside Amet annab kutsealuse taotluse alusel ajapikendust kohaliku omavalitsuse volikogu, Riigikogu või Euroopa Parlamendi liikmeks oleku aja lõpuni.

5. peatükk Ajateenistus

§ 46. Ajateenistuse kestus

(1) Ajateenistuse kestus sõltub väeliigist, ajateenijate väljaõppega tegelevale struktuuriüksusele pandud ülesannetest ja sõjaväelise väljaõppe iseloomust. Ajateenistuse kestus ei või olla pikem kui 12 kuud ega lühem kui kaheksa kuud.

(2) Ajateenistuse kestuse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Erakorralise seisukorra ajal võib riigikaitse huvidest lähtudes pikendada käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud ajateenistuse kestust 12 kuuni, kui varem on kehtestatud sellest lühem ajateenistuse kestus.

(4) Erakorralise seisukorra ajal otsustab ajateenistuse kestuse pikendamise Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 47. Ajateenistuse algus

(1) Ajateenistus algab kutsealuse ajateenistuskohhta saabumise päeval.

(2) Ajateenistuskohht on ajateenijate väljaõppega tegelev Kaitseväge struktuuriüksus, kus asub ajateenija rahuaja ametikoht.

§ 48. Ajateenistuse kestuse peatumine

(1) Ajateenistuse kestus peatub ajateenija:

- 1) distsiplinaararesti kandmise ajaks;
- 2) ajateenistuskohast omavolilise lahkumise ajaks.

(2) Ajateenistuse kestuse peatumist ei arvestata ajateenistuse kestuse hulka.

(3) Ajateenistuse kestus ja ajateenistuse kestuse peatumine kokku ei või olla pikem kui 12 kuud.

§ 48¹. Ajateenija isikuandmete töötlemine

Kaitseväge võib töödelda ajateenija isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust ajateenijale esitatavatele nõuetele ja korraldada ajateenistust.
[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 49. Ajateenija põhiõiguste ja -vabaduste piiramine

- (1) Ajateenija põhiõigusi ja -vabadusi võib piirata seaduses sätestatud juhtudel.
- (2) Ajateenija on ajateenistuse kestel kohustatud viibima ajateenistuskohas või teenistuse huvides muus ülema määratud asukohas. Kaitseväge väljaõppe eeskirjast või õppekavast lähtudes võib ajateenistuskoha ülem või sõjaväelist väljaõpet läbiviiv tegevväelasest ülem ohutusnõudeid järgides seada ajateenija sõjaväelisel väljaõppel olukorda, mis tinglikult vastab sõjaajal toimuvale lahingutegevusele.
- (3) Ajateenija on kohustatud ajateenistuses olles järgima Kaitseväes kehtivaid õigusakte.
- (4) Ajateenija peab olema korrektse välimusega ja täitma isikliku hügieeni nõudeid. Kaitseväge juhataja võib seada piiranguid ajateenija välimusele, kui see on vajalik väljaõppe huvides või ohutuse tagamiseks.
- (5) Isiklike side- ja elektroonikavahendite kasutamine on ajateenijale lubatud, kui see ei sea ohtu teda ega teisi isikuid ja ei takista sõjaväelise väljaõppe läbiviimist ega teenistusülesannete täitmist. Ajateenija ei tohi tegevväelasest ülema loata teha Kaitseväge territooriumil salvestisi, mis annavad teavet riigi kaitsevõime või julgeoleku kohta. Muude isiklike asjade kasutamine ei tohi takistada teenistusülesannete täitmist ja seada ohtu teisi isikuid.
- (6) Ajateenistuses on keelatud asjad, mis ohustavad inimese julgeolekut, sobivad vara kahjustamiseks või võivad ohustada Kaitseväge julgeolekut.
- (7) Tegevväelane võib ajateenija ajateenistuskoha ülema käsul vaadata läbi ajateenija isiklikud asjad ja võtta hoiule ajateenistuses keelatud asjad.
- (8) Hoiule ei võeta asju, mille omamine on seadusega keelatud. Keelatud asjade leidmisest teavitatakse pädevat ametiasutust.
- (9) Käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel hoiulevõetud asjade kohta koostab hoiulevõtja akti, tehes samas ajateenijale ettepaneku saata need ajateenija kulul viimase nimetatud adressaadile. Kui ajateenija sellega ei nõustu, on Kaitseväel kohustus võtta asjad hoiule kuni ajateenija vabastamiseni ajateenistusest.
- (10) Põhjendatud juhul võib ajateenistuskoha ülem või tema volitatud tegevväelane lubada ajateenijal toimetada käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel hoiulevõetud asjad tema puhkuse või kokkusaamise ajal ajateenistuskoha territooriumilt välja, mille kohta koostab tegevväelane akti. Kiiresti riknevaid asju hoiule ei võeta ja nende hävitamine toimub ajateenistuskoha ülema käsul Kaitseväge kulul. Hävitamise kohta koostab tegevväelane akti.
- (11) Ajateenistuses nõutavate dokumentide ja keelatud asjade loetelu, ajateenistuses keelatud asjade hoidmise, tagastamise ja hävitamise korra ning hävitamisakti vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.
- (12) Ajateenistuses on keelatud alkoholi ning narkootilise ja psühhotroopse aine tarbimine, omamine, edasiandmine ja müük ning hasartmängud. Ravimite kasutamine ja omamine on lubatud kooskõlastatult ajateenistuskoha ülema määratud tervishoiutöötajaga.
- (13) Ajateenijal on lubatud saada vähemalt üks kord kuus ajateenistuskohas kokku oma perekonnaliikmete ja teiste isikutega, välja arvatud juhul, kui see sõjaväelises väljaõppes osalemise või nakkushaiguste leviku tõkestamise tõttu ei ole võimalik.
- (14) Ajateenijal on keelatud ajateenistuskohas oma poliitiliste vaadete levitamine.
- (15) Kui seaduses ei ole sätestatud konkreetset piirangut, võib ajateenistuskoha ülem ajateenija põhiõigusi ja vabadusi piirata vaid Kaitseväge julgeoleku või Kaitseväge territooriumil viibivate isikute ohutuse tagamiseks. Piirang peab vastama inimväärikuse põhimõttele ega tohi moonutada seaduses sätestatud teiste õiguste ja vabaduste olemust.

§ 50. Ajateenijate esindusmees

- (1) Ajateenijate esindusmees on ajateenija, kes esindab ajateenistuskoha ülema ees ajateenijate huviseid teenistusküsimustes.

(2) Ajateenijate esindusmehe valimise, nimetamise ja tegutsemise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 51. Ajateenija rahuaja ametikohale nimetamine

- (1) Ajateenija nimetab rahuaja ametikohale Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem.
- (2) Ajateenija rahuaja ametikohale nimetamise korra kehtestab Kaitseväge juhataja.
- (3) Ajateenija rahuaja ametikohale nimetamise suhtes ei kohaldata haldusmenetluse seaduses sätestatud vaidemenetlust.

§ 52. Ajateenija lähetamine ja ajateenistuskohast väljalubamine

- (1) Ajateenija lähetamine on väljaõppe huvides tema saatmine kindlaksmääratud ajavahemikuks väljapoole tema ajateenistuskohata.
- (2) Ajateenija riigisisese lähetamise otsustab ajateenistuskoha ülem.
- (3) Ajateenija välisriiki lähetamise otsustab Kaitseväge juhataja.
- (4) Lähetamise otsuses märgitakse lähetuse algus- ja lõppkuupäev, lähetuskoht ning lähetamise eesmärk.
- (5) Ajateenija lähetamine rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda on keelatud.
- (6) Ajateenijal on õigus taotleda ajateenistuskohast väljalubamist, kui see ei takista sõjaväelise väljaõppe läbiviimist ega teenistusülesannete täitmist. Ajateenistuskohast väljalubamise taotlus tuleb esitada kirjalikult ja see vaadatakse läbi Kaitseväge juhataja kehtestatud korras.

§ 53. Ajateenija üleviimine

- (1) Ajateenija üleviimine on tema ajateenistuskoha muutmine, kui muutmine on väljaõppe huvides vältimatu ja üleviimisega ei kaasne ajateenistuse kestuse muutmist.
- (2) Väeliigisisese üleviimise otsustab Kaitseväge juhataja volitatud tegevväelane, üleviimise ühest väeliigist või Kaitseväge juhataja vahetus alluvuses oleva struktuuriüksuse koosseisus olevast väeüksusest teise ning väeliigi ja Kaitseväge juhatajale vahetult alluva struktuuriüksuse koosseisus oleva väeüksuse vahel otsustab Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 54. Ajateenija tagatised

- (1) Ajateenijale makstakse ajateenistuse kestel igakuist toetust.
- (2) Ajateenija toetuse maksmise ulatuse ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
- (3) Erakorralise seisukorra ajal ajateenistuse kestuse pikendamise korral makstakse ajateenijale ajateenistuses viibitud lisapäevade eest toetust enne erakorralise seisukorra väljakuulutamist määratud toetuse kahekordses ulatuses.
- (4) Ajateenijale tagatakse ajateenistuse läbiviimise kohas tasuta majutus ja toitlustus.
- (5) Ajateenijale tagatava toitlustuse ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (6) Ajateenijale antakse ajateenistuse ajal puhkust olenevalt ajateenistuse kestusest järgmiselt:
 - 1) kuni üheksakuulise kestuse korral kümme päeva;
 - 2) pikema kui üheksakuulise kestuse korral 15 päeva.
- (7) Ajateenistuskoha ülem võib anda ajateenijale eeskujuliku teenistuse eest lisapuhkust kuni kümme päeva.
- (8) Ajateenijale hüvitatakse piirmäära ulatuses üks kord ajateenistuse kestel sõit puhkusele ja tagasi.
- (9) Ajateenijale sõidukulu hüvitamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (10) Ajateenijal on õigus teenistuslastele tagatistele käesoleva seaduse 11. peatükis sätestatud ulatuses ja korras.
- (11) Ajateenija alaealisel lapsel või alaealisel ülalpeetaval, kui ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest, on õigus igakuisele ajateenija lapse toetusele.
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(12) Ajateenija lapse toetuse maksmise ulatuse ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(13) Sotsiaalkindlustusamet kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud sotsiaalkaitsele sotsiaalseadustiku üldosa seadust ja perehüvitiste seaduse üldsätteid.
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 55. Ajateenija arstlik läbivaatus ja terviseseisundi hindamine

(1) Ajateenija arstliku läbivaatuse teeb ajateenistuskoha ülema määratud arst 24 tunni jooksul ajateenistuskoha saabumisest arvates.

(2) Ajateenistusest vabastamisel teeb ajateenijale arstliku läbivaatuse ajateenistuskoha ülema määratud arst, välja arvatud juhul, kui arstlik komisjon on teinud käesoleva seaduse § 31 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud otsuse.

(3) Ajateenija, kes ei ole oma terviseseisundi tõttu võimeline teenistusülesandeid täitma rohkem kui kahe järjestikuse kuu jooksul, suunatakse kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks Kaitseväe arstlikku komisjoni.

(4) Ajateenistuskoha ülema määratud tervishoiutöötaja annab ajateenija terviseseisundist tulenevaid ravisoovitusi ning määrab ajateenijale piirangud ja eritingimused teenistusülesannete täitmiseks.

§ 56. Ajateenistuse lõppemine

(1) Ajateenistus lõpeb ajateenija:

- 1) ajateenistuse kestuse lõppemisega;
- 2) ajateenistusest vabastamisega käesoleva paragrahvi lõigete 2 ja 3 kohaselt;
- 3) surmaga;
- 4) teadmata kadunuks jäämise korral.

(2) Ajateenistuskoha ülem vabastab ajateenija ajateenistusest enne ajateenistustähtaja lõppemist, kui ajateenistuse ajal:

- 1) ajateenija ei vasta või ajutiselt ei vasta Kaitseväe arstliku komisjoni otsusel kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele;
- 2) sai ajateenija lapsevanemaks või muuks last ülalpidavaks isikuks, mistõttu on ta kohustatud ülal pidama vähemalt ühte alla kolmeaastast last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
- 3) sai ajateenija lapsevanemaks või muuks last ülalpidavaks isikuks, mistõttu on ta kohustatud ülal pidama vähemalt kahte last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
- 4) sai ajateenija lapsevanemaks või muuks last ülalpidavaks isikuks, mistõttu on ta kohustatud üksinda ülal pidama vähemalt ühte last, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud, ja ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
- 5) sai ajateenija ainsaks isikuks, kes peab ülal raske või sügava puudega inimest, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud, ning ajateenija ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest;
- 6) asub ajateenija Riigikogu või Euroopa Parlamendi liikmeks;
- 7) kohaldatakse ajateenijale tõkendina elukohast lahkumise keeldu või vahi alla võtmist;
- 8) jõustub kohtuotsus, millega ajateenijale mõistetakse vabadusekaotuslik karistus.

(3) Ajateenistuskoha ülem võib ajateenija ajateenistusest vabastada, kui:

- 1) ajateenijal on tekkinud raske perekondlik olukord;
- 2) esmase sõjaväelise väljaõppe läbinud ajateenija võetakse tegevteenistusse kadetina.

(4) Esmane sõjaväeline väljaõpe on väljaõpe, mille käigus omandatakse lahingutegevuseks ja edasise teenistuse jätkamiseks vajalikud esmased sõjaväelised teadmised, oskused ja hoiakud.

(5) Ajateenija surma korral loetakse ajateenistus lõppenuks tema surmale järgnenud päevast alates.

(6) Ajateenija teadmata kadumise korral loetakse ajateenistus lõppenuks, kui Politsei- ja Piirivalveamet ei ole suutnud tema asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul asukoha kindlakstegemise avalduse esitamise päevast arvates.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 57. Ajateenistuse lõppemisel andmete muutmise kaitseväkohustuslaste registris

(1) Ajateenistuse lõppemisel käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel märgib Kaitseressursside Amet kaitseväkohustuslase andmed kaitseväkohustuslaste registris reservis oleva isiku andmetena.

(2) Kaitseväekohustuslase ajateenistuse lõppemisest ja tema määramisest sõjaaja ametikohale teavitab ajateenistuskoha ülem Kaitseressursside Ametit.

6. peatükk Asendusteenistus

§ 58. Kaitseväeteenistuskohustuse asendamine asendusteenistusega

(1) Kaitseressursside Amet otsustab kaitseväeteenistuskohustuse asendamise asendusteenistusega kutsealuse motiveeritud taotluse alusel, kui kutsealune on keeldunud kaitseväeteenistusest usulistel või kõlbelistel põhjustel.

(2) Kutsealune esitab kaitseväeteenistuskohustuse asendusteenistusega asendamise taotluse hiljemalt 30 päeva enne ajateenistusse asumise kuupäeva.

(3) Kaitseväeteenistuskohustuse asendusteenistusega asendamise taotluse põhjendatuse kontrollimiseks võib Kaitseressursside Amet:

- 1) nõuda kutsealuselt seletust;
- 2) teha päringu kutsealuse õppe- või töökohale ja kutsealuse viidatud usuorganisatsioonile.

(4) Kaitseressursside Amet võib töödelda asendusteenistuja isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust asendusteenistujale esitatavatele nõuetele ja korraldada asendusteenistust. [RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 59. Asendusteenistuja teenistukoht

(1) Asendusteenistuja teenistukoht võib olla:

- 1) asutuses, mis tegeleb päästesündmuse lahendamisega;
- 2) sotsiaalteenuse osutaja juures;
- 3) õppeasutuses, kus on loodud hariduslike erivajadustega õpilaste klassid.

(2) Asendusteenistuja teenistukoht ei või olla asutuses või isiku juures, kellega tal oli töösuhe enne asendusteenistusse asumist.

(3) Asendusteenistuja motiveeritud taotluse alusel võib Kaitseressursside Amet muuta asendusteenistuja teenistukohta.

§ 60. Asendusteenistuse kestus

(1) Asendusteenistuse kestus ei või olla pikem kui 12 kuud ega lühem kui kaheksa kuud.

(2) Asendusteenistuse kestuse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

§ 61. Asendusteenistusse kutsumine ja asendusteenistusest vabastamine

(1) Asendusteenistusse kutsutakse ajateenistusse kutsumisega samadel alustel ja korras.

(2) Kaitseressursside Ameti otsus asendusteenistusse kutsumise, asendusteenistusse asumise aja ja teenistuskoha kohta tehakse kutsealusele teatavaks hiljemalt 30 päeva enne asendusteenistusse asumist.

(3) Asendusteenistusse asumisest vabastatakse isik, kui tal esineb vähemalt üks käesoleva seaduse § 39 lõike 1 punktides 2–7 sätestatud asjaoludest.

(4) Kutsealune, kes soovib asendusteenistusse asumisest vabastamist käesoleva seaduse § 39 lõike 1 punktide 5–7 alusel, peab esitama sellekohase taotluse Kaitseressursside Ametile.

(5) Kaitseressursside Amet võib asendusteenistusse asumisest vabastamise taotluse esitanud kutsealuse välja kutsuda, nõuda lisadokumente või otsustada ilma nendeta, kas vabastada kutsealune asendusteenistusse asumisest või jätta taotlus rahuldamata. Kaitseressursside Amet märgib asendusteenistusse asumisest vabastatud isiku andmed kaitseväekohustuslaste registris reservis oleva isiku andmetena.

§ 62. Teenimine asendusteenistuses

(1) Asendusteenistuja tahte vastaselt ei tohi teda kohustada käsitsema relva või muud sõjapidamisvahendit, harjutama selle kasutamist või osalema selle hoolduses, samuti käsitsema teisi vahendeid või aineid, mis on mõeldud inimese surmamiseks või vigastamiseks.

(2) Kaitseressursside Amet suunab asendusteenistuja, kes on asendusteenistusest tervislikel põhjustel puudunud vähemalt 30 päeva järjest, kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikku komisjoni.

§ 63. Asendusteenistuse läbiviimine

- (1) Asendusteenistuse läbiviimisel valitsusasutuses või valitsusasutuse hallatavas asutuses allub asendusteenistuja asutuse juhile, muudel juhtudel halduslepingus määratud isikule.
- (2) Asendusteenistuja teenistusülesanded määratakse kindlaks valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava asutuse ja Kaitseressursside Ameti vahelises kokkuleppes, milles muu hulgas määratakse kindlaks asendusteenistuja tööaeg, puhkus ning asendusteenistuja, teenistuskoha ja Kaitseressursside Ameti õigused ja kohustused.
- (3) Kaitseressursside Amet võib volitada asendusteenistuse läbiviimise halduslepinguga käesoleva seaduse § 59 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud teenistuskohades kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule.
- (4) Asendusteenistuse läbiviimise volitamise otsustab ja halduslepingu sõlmib Kaitseressursside Ameti peadirektor.
- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud halduslepingule kohaldatakse halduskoostöö seaduses sätestatud, välja arvatud nimetatud seaduse § 15 lõikes 1 sätestatud.
- (6) Halduslepinguga määratakse kindlaks muu hulgas asendusteenistuja teenistukoht, teenistusülesanded, lepingu tähtaeg, tööaeg ja puhkus ning asendusteenistuja, Kaitseressursside Ameti ja teenistuskoha õigused ja kohustused ning halduslepingu lõpetamise alused ja kord.
- (7) Asendusteenistujale tehakse käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kokkulepe või käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud haldusleping teatavaks allkirja vastu.
- (8) Käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel sõlmitud halduslepingu täitmise üle teostab haldusjärelvalvet Kaitseressursside Amet.

§ 64. Asendusteenistuja tagatised ja piirangud

- (1) Asendusteenistujale makstakse asendusteenistuse kestel igakuist toetust.
- (2) Asendusteenistuja toetuse maksmise ulatuse ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).
- (3) Teenistuskoha juht annab asendusteenistujale asendusteenistuse ajal puhkust 15 päeva.
- (4) Teenistuskoha juht võib anda asendusteenistujale eeskujuliku teenistuse eest lisapuhkust kuni kümme päeva.
- (5) Asendusteenistuja alaealisel lapsel või alaealisel ülalpeetaval, kui ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest, on õigus igakuisele asendusteenistuja lapse toetusele.
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]
- (5¹) Asendusteenistuja lapse toetuse maksmise ulatuse ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]
- (5²) Sotsiaalkindlustusamet kohaldab käesolevas paragrahvis sätestatud sotsiaalkaitsele sotsiaalseadustiku üldosa seadust ja perehüvitiste seaduse üldsätteid.
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.01.2017]
- (6) Asendusteenistujal on õigus käesoleva seaduse 11. peatükis sätestatud teenistusalastele tagatistele.
- (7) Asendusteenistujal on keelatud teenistuskohas viibimise ajal oma poliitiliste ja usuliste vaadete levitamine.

§ 65. Asendusteenistuja teenistustingimuste tagamine

- (1) Asendusteenistuja töö- ja puhkeajale kohaldatakse töölepingu seaduses sätestatud töö- ja puhkeaja regulatsiooni.
- (2) Asendusteenistuja teenistukoht tagab õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise.

§ 66. Asendusteenistuse kestuse peatumine

- (1) Kaitseressursside Ameti otsuse alusel peatub asendusteenistuse kestus asendusteenistuja teenistuskohast omavolilise lahkumise ajaks.

(2) Asendusteenistusleping pikeneb asendusteenistuse kestuse peatumise aja võrra.

§ 67. Asendusteenistuse lõppemine

(1) Asendusteenistus lõpeb asendusteenistuja:

- 1) asendusteenistuse kestuse lõppemisega;
- 2) asendusteenistusest vabastamisega käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt;
- 3) surmaga;
- 4) teadmata kadunuks jäämise korral.

(2) Asendusteenistuja vabastatakse asendusteenistusest, kui asendusteenistuse ajal asendusteenistuja ei vasta või ajutiselt ei vasta Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni otsusel kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele või kui esineb vähemalt üks käesoleva seaduse § 56 lõike 2 punktides 2–8 ja lõike 3 punktis 1 sätestatud asjaoludest.

(3) Asendusteenistuja surma korral loetakse asendusteenistus lõppenuks tema surmale järgnenud päevast alates.

(4) Asendusteenistuja teadmata kadumise korral loetakse asendusteenistus lõppenuks, kui Politsei- ja Piirivalveamet ei ole suutnud tema asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul asukoha kindlakstegemise avalduse esitamise päevast arvates.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(5) Asendusteenistuja vabastab asendusteenistusest Kaitseressursside Amet.

§ 68. Asendusteenistuse lõppemisel andmete muutmine kaitseväekohustuslaste registris

(1) Käesoleva seaduse § 61 lõike 3 alusel asendusteenistusse asumisest vabastamisel ja asendusteenistuse lõppemisel käesoleva seaduse § 67 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud juhtudel märgib Kaitseressursside Amet kaitseväekohustuslase andmed kaitseväekohustuslaste registris reservis oleva isiku andmetena.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kaitseväekohustuslaste registris reservis oleva isikuna arvele võetud asendusteenistuse läbiteinud isikule laienevad käesolevas seaduses sätestatud reservis oleva isiku õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus käesoleva seaduse § 62 lõikes 1 sätestatud tingimustega.

7. peatükk Reservteenistus

§ 69. Reservteenistuse kestus ja korraldus

(1) Reservis oleva isiku võib tema auastme põhiliki arvestades kutsuda reservteenistusse järgmiselt:

- 1) ohvitseri – kokku kuni 12 kuuks;
- 2) allohvitseri – kokku kuni üheksaks kuuks;
- 3) sõduri – kokku kuni kuueks kuuks.

(2) Reservteenistus toimub õppekogunemisel.

(3) Õppekogunemine on Kaitseväe korraldatav sõjaväeline väljaõpe, mille jooksul:

- 1) korratakse ja täiendatakse omandatud teadmisi ja oskusi;
- 2) harjutatakse üksuste koostegevust;
- 3) harjutatakse üksuste tegevust sõjalise valmisoleku tõstmisel.

(4) Kaitsevägi võib õppekogunemise läbiviimisele kaasata Kaitsealiitu.

§ 69¹. Isikuandmete töötlemine reservteenistuse korraldamisel

Kaitsevägi ja Kaitseressursside Amet võivad käesolevas peatükis sätestatud ülesannete täitmisel töödelda õppekogunemisele kutsutud reservis oleva isiku, õppekogunemisel osaleda sooviva reservis oleva isiku ja reservväelase isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust kaitseväelasele esitatavatele nõuetele ning korraldada õppekogunemist, sealhulgas lisaõppekogunemist.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 70. Õppekogunemisele kutsumine

(1) Õppekogunemisele kutsutakse reservis olev isik.

(2) Reservis oleva isiku kutsub õppekogunemisele ja käesolevas peatükis sätestatud toimingud, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 72 sätestatud toimingud, korraldab Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Õppekogunemisele ei kutsuta reservis olevat isikut, kes:

- 1) arstliku komisjoni otsusel ei vasta või ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele;
- 2) on Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Euroopa Parlamendi liige;
- 3) on Vabariigi Presidendi, õiguskantsleri, riigikontrolöri, riigi peaprokuröri või Riigikohtu esimehe ametis;
- 4) on vallavanem või linnapea;
- 5) on läbi teinud asendusteenistuse;
- 6) kannab vabadusekaotuslikku karistust;
- 7) on süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos ja selle eest on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus ning tema andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud;
- 8) ei ole läbinud vähemalt põhikooli II kooliastet põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses.

§ 71. Reservis oleva isiku kohustused

Reservis olev isik on kohustatud:

- 1) teavitama Kaitseressursside Ametit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma kontaktandmetest ja nende muutumisest;
- 2) teavitama Kaitseressursside Ametit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma raskest haigusest, puudest ja teistest asjaoludest, mis võivad oluliselt mõjutada tema terviseseisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ja esitada terviseseisundit kajastavad dokumendid;
- 3) esitada Kaitseressursside Ameti nõudmisel tema kohta haldusakti andmiseks või toimingute tegemiseks vajalikke andmeid ja tõendeid;
- 4) ilmuma Kaitseressursside Ametisse või ameti määratud kohta vajalike toimingute tegemiseks;
- 5) osalema määratud ajal ja kohas terviseseisundi hindamisel ja arstliku komisjoni suunamisel täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul ning esitada nõutavad terviseseisundit tõendavad dokumendid.

§ 71¹. Kaitseväge pädevus õiguste ja lubade kehtivuse peatamisel ning nende andmisest keeldumisel

(1) Kui reservis olev isik eirab õppekogunemisele ilmumise kohustust, hoiatab Kaitseväge, et isiku käesoleva paragrahvi lõikes 5 loetletud õigused ja lubade kehtivus võidakse peatada ning nende andmisest keelduda, kui ta ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.

(2) Hoiatuse võib toimetada kätte koos käesoleva seaduse §-s 224 nimetatud väärteo menetlemise käigus koostatud kutsega.

(3) Hoiatus kehtib alates kättetoimetamisest.

(4) Kui isikul ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õigust ega luba, ei esita Kaitseväge hoiatust. Kaitseväge võib ühe hoiatuse kehtivuse ajal esitada halduskohtule mitu taotlust käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õiguste ja lubade peatamiseks ning nende andmisest keeldumiseks.

(5) Kui reservis olev isik jätab täitmata hoiatuses märgitud kohustuse ilmuda Kaitseväge määratud ajal õppekogunemisele, võib Kaitseväge taotleda halduskohtult luba isiku järgmiste õiguste ja lubade peatamiseks ning nende andmisest keeldumiseks:

- 1) jahipidamisõigus;
- 2) mootorsõiduki juhtimise õigus;
- 3) kalastuskaart;
- 4) relvaluba ja relvasoetamisluba;
- 5) väikelaeva ja jeti juhtimise õigus.

(6) Halduskohtule esitatavas taotluses märgitakse:

- 1) põhjendus, miks Kaitseväge peab õiguse või loa peatamist ja selle andmisest keeldumist vajalikuks;
- 2) tõendid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse täitmata jätmise kohta;
- 3) teave käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hoiatuse kättetoimetamise kohta;
- 4) muu asjasse puutuv teave.

(7) Loa andmine otsustatakse halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi. Menetlusosalisteks on loa andmise otsustamisel Kaitseväge ja isik, kelle suhtes loa andmist taotletakse.

(8) Halduskohus toimetab määruse kätte menetlusosalistele ja asjaomasele haldusorganile, kelle pädevuses on loa nimetatud õiguste ja lubade peatamine ning nende andmisest keeldumine.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud õiguste ja lubade peatamine ning nende andmisest keeldumine kehtib kuni isiku poolt hoiatuses märgitud kohustuse täitmiseni, kui halduskohtu määrusest ei tulene teisiti. Õiguste ja lubade peatamise ning nende andmisest keeldumise asjaolude äralangemisest teavitab Kaitseväge viivitamata asjaomast haldusorganit.

[RT I, 06.07.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 72. Reservis oleva isiku terviseseisundi hindamine

(1) Kaitseressursside Amet teatab reservis olevale isikule kirjalikult tema terviseseisundi hindamiseks määratud aja ja koha.

(2) Reservis oleva isiku, kelle terviseseisundi vastavust kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ei ole võimalik arstliku läbivaatuse või tema terviseseisundit kajastavate dokumentide alusel objektiivselt hinnata, sunnab arstliku komisjoni esimees täiendavale arstlikule läbivaatusele või terviseuuringule raviasutusse.

§ 73. Õppekogunemise kestus

(1) Õppekogunemise kestus võib aastet arvestades olla:

- 1) ohvitseril – kuni 30 päeva;
- 2) allohvitseril – kuni 21 päeva;
- 3) sõduril – kuni 14 päeva.

(2) Reservis olevale isikule edastatakse õppekogunemisel osalemise kutse vähemalt 120 päeva enne õppekogunemise toimumist.

(3) Õppekogunemise aja ja selles osalevate reservväelaste arvu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 74. Vabatahtlik osalemine õppekogunemisel

(1) Reservis olev isik ja käesoleva seaduse § 70 lõike 3 punktides 2–5 nimetatud isik, kes soovib vabatahtlikult osaleda õppekogunemisel, peab esitama Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülemale kirjaliku taotluse vähemalt 30 päeva enne õppekogunemise algust.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(2) Vabatahtlikult õppekogunemisel osalevale isikule ei kohaldata käesoleva seaduse § 73 lõigetes 1 ja 2 sätestatud.

(3) Vabatahtlikult õppekogunemisel osalemist ei arvestata käesoleva seaduse § 69 lõikes 1 sätestatud reservteenistuse kestuse hulka.

(4) Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem võib keelduda vabatahtlikult õppekogunemisel osaleda sooviva isiku kutsumisest õppekogunemisele, teatades talle keeldumisest vähemalt 15 päeva enne õppekogunemise algust.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 75. Õppekogunemisel osalemise kohustus

(1) Reservis olev isik on kohustatud ilmuma õppekogunemisele kutsel märgitud ajal ja kohas.

(2) Reservis oleval isikul peavad õppekogunemisele ilmumisel olema kaasas kutsel nimetatud esemed ja dokumendid.

(3) Õppekogunemisel on reservväelasel keelatud omada ajateenijale keelatud esemeid.

(4) Õppekogunemisel on keelatud oma poliitiliste vaadete levitamine.

§ 76. Reservis oleva isiku vabastamine õppekogunemisel osalemise kohustusest

(1) Reservis oleva isiku vabastab õppekogunemisel osalemise kohustusest Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem:

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

1) kui isik arstliku komisjoni otsusel ei vasta või ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele;

2) kui isik on Riigikogu, Euroopa Parlamendi, Vabariigi Presidendi või kohaliku omavalitsuse volikogu valimisel kandidaadina registreeritud;

3) välislepingus ettenähtud juhul;

4) kui isiku suhtes kohaldatakse tõkendina elukohast lahkumise keeldu või vahi alla võtmist;

5) kui jõustub kohtuotsus, millega isikule mõistetakse vabadusekaotuslik karistus;

6) kui isik on ameti- ja töökoht, mis riigikaitseaduse § 46 lõike 3 alusel antud Vabariigi Valitsuse määruse kohaselt on ameti- või töökoht, millel töötamine on vahetult seotud riigikaitseüksannete, sisejulgeoleku ja põhiseadusliku korra või elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamisega;

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

7) kui isik asub Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Euroopa Parlamendi liikmeks või Vabariigi Presidendi, õiguskantsleri, riigikontrolöri, riigi peaprokuröri või Riigikohtu esimehe ametikohale;

8) kui isik asub vallavanema või linnaeape ametikohale.

(2) Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem võib vabastada ajavahemikul 1. aprillist kuni 1. oktoobrini toimival õppekogunemisel osalemisest füüsilise isiku, kes tegeleb Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas loetletud põllumajandustoodete, välja arvatud kalandustoodete tootmisega, kui:
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

- 1) isikul on õppekogunemise toimumise ajal reaalne vajadus osaleda Eestis põllumajandustöödel ja
- 2) õppekogunemisel osalemine võib põhjustada ohu isiku põllumajandustootmise jätkamisele.

(3) Reservis oleva isiku võib õppekogunemisel osalemise kohustusest vabastada Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem:

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

- 1) reservis oleva isiku ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorra tõttu;
- 2) kui reservis olev isik peab õppekogunemise ajal osalema õppetöös kõrg- või keskhariduse omandamise tõttu;
- 3) kui reservis olev isik ei saa õppekogunemisel osaleda usulistel või kõlbelistel põhjustel.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–6 ja 8 ning lõigetes 2 ja 3 sätestatud asjaoludel õppekogunemisest vabastamist sooviv reservis olev isik peab esitama taotluse ja vastavat asjaolu tõendava dokumendi vähemalt 15 päeva enne õppekogunemise algust. Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülemal on õigus nõuda lisateavet.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(5) [Kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 77. Reservväelase arstlik läbivaatus ja tervise seisundi hindamine

(1) Reservväelasele teeb arstliku läbivaatuse Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem määratud arst 24 tunni jooksul õppekogunemiskohta saabumisest arvates.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(2) Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem määratud tervishoiutöötaja annab reservväelasele tema tervise seisundist tulenevaid ravisoovitusi, vajaduse korral määrab piirangud ja eritingimused teenistusülesannete täitmisel.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Reservväelane suunatakse kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikku komisjoni, kui Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem määratud arsti otsusel ei ole reservväelane tervise seisundi tõttu võimeline teenistusülesandeid täitma.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 78. Õppekogunemisel osalemise lõppemine

Õppekogunemisel osalemine lõpeb:

- 1) õppekogunemise lõppemisega;
- 2) reservväelase õppekogunemiselt vabastamisega;
- 3) reservväelase surmaga.

§ 79. Reservväelase õppekogunemiselt vabastamine

(1) Reservväelase vabastab õppekogunemiselt Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem, kui:

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

1) reservväelane ei ole Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem määratud arsti otsusel võimeline õppekogunemisel osalema;

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

- 2) reservväelase suhtes kohaldatakse tõkendina elukohast lahkumise keeldu või vahi alla võtmist;
- 3) on jõustunud kohtuotsus, millega reservväelasele mõistetakse vabadusekaotuslik karistus.

(2) Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülem võib vabastada reservväelase õppekogunemiselt reservväelase ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorra tõttu.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Ootamatult tekkinud raske perekondliku või majandusliku olukorra tõttu õppekogunemiselt vabastamist sooviv reservväelane peab esitama taotluse ja vastavat asjaolu tõendava dokumendi. Kaitseväe juhataja volitatud struktuuriüksuse ülemal on õigus nõuda lisateavet.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 80. Reservis oleva isiku ja reservväelase tagatised

(1) Reservis olevale isikule hüvitatakse piirmäära ulatuses sõidukulu õppekogunemisele ja sealt tagasi.

(2) Õppekogunemisel osalenud reservis olevale isikule sõidukulu hüvitamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Reservis olevale isikule makstakse arstlikus komisjonis ja täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu katteks hüvitist.

(4) Reservis oleva isiku arstlikus komisjonis, täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(5) Reservväelasele makstakse õppekogunemisel osalemise aja eest toetust.

(6) Õppekogunemisel osalemise aja eest makstava toetuse ulatuse ja maksmise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(7) Reservväelasele tagatakse õppekogunemise läbiviimise kohas tasuta transport, majutus ja toitlustus.

(8) Reservväelasele tagatava toitlustuse ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(9) Reservväelasel on lisaks käesolevas paragrahvis sätestatule õigus teenistuslastele tagatistele käesoleva seaduse 11. peatükis sätestatud ulatuses ja korras.

8. peatükk Kaitseväekohustuse võtmine

§ 81. Kaitseväekohustuse võtmine

(1) Kaitseväekohustuse võib võtta üle 18-aastane Eesti kodanik, kes seaduse kohaselt ei ole kaitseväekohustuslane (edaspidi *kaitseväekohustuseta isik*).

(2) Kaitseväekohustuse võtmiseks peab kaitseväekohustuseta isik esitama kirjaliku taotluse Kaitseressursside Ametile.

(3) Kaitseressursside Amet kannab taotluse esitamise järel kaitseväekohustuseta isiku andmed kaitseväekohustuslaste registrisse kaitseväekohustust võtta sooviva isiku andmetena.

(3¹) Kaitseressursside Amet võib töödelda kaitseväekohustust võtta sooviva isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust kaitseväekohustuslasele esitatavatele nõuetele. [RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(4) Kaitseressursside Ameti otsusega ei tunnistata kaitseväekohustust võtta soovivat isikut kaitseväekohustuslaseks, kui:

- 1) isikul puudub Eesti kodakondsus;
- 2) isikul puudub põhiharidus;
- 3) isik on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav, kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni;
- 4) isik kannab vabadusekaotuslikku karistust;
- 5) isik on süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos või 13. peatükis sätestatud kuriteos, mille eest on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus;
- 6) isik ei vasta või ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase või tegevväelase tervisenõuetele;
- 7) isik on mõjuva põhjuseta jätnud tähtjaks tegemata Kaitseressursside Ameti otsuse tegemiseks vajalikud toimingud või keeldunud nende tegemisest.

(5) Kaitseressursside Amet teatab kaitseväekohustuseta isikule kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikku komisjoni ilmumise aja ja koha.

(6) Kaitseväekohustuslaseks tunnistamisel märgib Kaitseressursside Amet kaitseväekohustuseta isiku andmed kaitseväekohustuslaste registris järgmiselt:

- 1) kuni 27-aastase (kaasa arvatud) meessoost isiku andmed kutsealuse andmetena;
- 2) 28-aastase ja vanema meessoost isiku andmed reservis oleva isiku andmetena;
- 3) naissoost isiku andmed reservis oleva isiku andmetena, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 82 sätestatud juhul.

(7) Kaitseväekohustuslaseks tunnistamata jätmisel on isikul õigus esitada uus taotlus kaitseväekohustuse võtmise kohta käesoleva paragrahvi lõike 4 punktides 1–6 sätestatud asjaolude äralangemisel.

(8) Kaitseväekohustusest ei saa pärast kaitseväekohustuslaseks tunnistamist loobuda ning isikul on teiste kaitseväekohustuslastega samasugused õigused ja kohustused.

(9) Kaitseväekohustuslaseks tunnistamata jätmise korral kustutab Kaitseressursside Amet isiku andmed kaitseväekohustuslaste registrist.

(10) Vabatahtlikult võetud kaitseväekohustus lõpeb 61-aastaseks saamisel, kui isik ei esita kirjalikku taotlust kaitseväekohustuse jätkamiseks.

(11) 61-aastane ja vanem isik võivad võtta kaitseväekohustuse käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel ja korras.

(12) Käesoleva paragrahvi lõigetes 10 ja 11 sätestatud alustel kaitseväekohustuslaseks tunnistatud üle 61-aastase isiku kaitseväekohustus lõpeb, kui isik ei vasta enam käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele või isiku surmaga.

§ 82. Naissoost isiku ajateenistusse võtmine

(1) 18–27-aastane (kaasa arvatud) vähemalt põhiharidusega naissoost Eesti kodanik, kes soovib asuda ajateenistusse (edaspidi *ajateenistusse asuda sooviv naissoost isik*), peab esitama Kaitseressursside Ametile kirjaliku taotluse ajateenistusse asumiseks.

(1¹) Kaitseressursside Amet võib töödelda ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust ajateenistusse asumiseks esitatavatele nõuetele. [RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Kaitseväekohustuseta ajateenistusse asuda sooviv naissoost isik peab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotlusele esitama kirjaliku taotluse kaitseväekohustuse võtmiseks.

(3) Ettepaneku ajateenistusse võetavate naissoost isikute arvu, ajateenistusse asumise tähtaegade, ajateenistuse kestuse ja naissoost isikute arvulise jagunemise kohta ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ülejärgmiseks aastaks esitab Kaitseväe juhataja valdkonna eest vastutavale ministrile 15. augustiks.

(4) Ajateenistusse võetavate naissoost isikute arvu, ajateenistusse asumise tähtajad, ajateenistuse kestuse ja naissoost isikute arvulise jagunemise ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ülejärgmiseks aastaks kehtestab hiljemalt 15. oktoobril [valdkonna eest vastutav minisiter](#)määrusega.

(5) Ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku tervise seisundi kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikku komisjoni ilmumise aja ja koha teatab isikule Kaitseressursside Amet.

(6) Kaitseressursside Ameti otsusega ei võeta ajateenistusse naissoost isikut:

- 1) kellel esineb vähemalt üks käesoleva seaduse § 38 lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 ning § 39 lõike 1 punktides 3 ja 5 sätestatud alustest;
- 2) kes ei täida vähemalt ühte käesoleva seaduse § 40 lõike 1 punktides 1–6 ja 8 sätestatud kohustust;
- 3) kes on varem ajateenistusest loobunud;
- 4) kes on saanud 28-aastaseks.

(7) Kaitseressursside Amet teeb ajateenistusse võtmise otsuse ajateenistusse asuda soovivale naissoost isikule teatavaks vähemalt 90 päeva enne ajateenistuse algust. Ajateenistusse võtmise otsusel märgitakse ajateenistusse ilmumise aeg ja ajateenistuskohut.

(8) Ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku ajateenistusse võtmise menetlus peatub üks kord kuni kaheks aastaks arstliku komisjoni otsusel kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ajutiselt mittevastavaks tunnistamisel.

(9) Ajateenistusse võtmise menetluse peatumise lõppemisel kutsub Kaitseressursside Amet ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikku komisjoni. Kui ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku tervise seisund ajutiselt ei vasta või ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele, kustutatakse tema andmed kaitseväekohustuslaste registrist.

(10) Kui ajateenistusse asuda sooviv naissoost isik ei ilmu ajateenistuskohut käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud otsuses toodud ajal, loetakse ta ajateenistusest loobunuks. Ajateenistusse asunud naissoost isikule laienevad ajateenija õigused ja kohustused.

(11) Ajateenistusse asuda soovival naissoost isikul on õigus loobuda ajateenistusest 90 päeva jooksul ajateenistusse asumisest arvates. Ajateenistusest loobumisest tuleb kirjalikult teavitada ajateenistuskoha ülemat, kes vabastab ajateenistusse asunud naissoost isiku ajateenistusest. Naissoost isiku ajateenistusest loobumisest teavitab ülem kirjalikult Kaitseressursside Ametit.

(12) Ajateenistusse asuda sooviv naissoost isik, kelle tervise seisund Kaitseväe arstliku komisjoni otsusel ajutiselt ei vasta või ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele, vabastatakse ajateenistusest ja loetakse ajateenistusest loobunuks, kui arstliku komisjoni otsus tehakse enne käesoleva paragrahvi lõikes 11 sätestatud tähtaega. Ajateenistusest vabastamise vormistanud ülem teavitab loobumisest kirjalikult Kaitseressursside Ametit.

(13) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 11 sätestatud tähtaega ajateenistuses jätkava naissoost isiku andmed märgib Kaitseressursside Amet kaitseväekohustuslaste registris ajateenija andmetena. Naissoost isik, kellel ei olnud enne ajateenistusse asumist kaitseväekohustust, loetakse Kaitseressursside Ameti otsusega kaitseväekohustuslaseks ja tema andmed märgitakse kaitseväekohustuslaste registris ajateenija andmetena.

(14) Enne ajateenistusse asumist kaitseväekohustust mitteomanud ajateenistusest loobunud naissoost isiku andmed kustutatakse kaitseväekohustuslaste registrist, kui ta ei esita Kaitseressursside Ametile enne loobumist kirjalikku taotlust kaitseväekohustuse saamiseks. Taotluse esitanud isik loetakse Kaitseressursside Ameti otsusega kaitseväekohustuslaseks.

(15) Enne ajateenistusse asumist kaitseväekohustust omanud naissoost isikut ajateenistusest loobumise järele kaitseväekohustusest ei vabastata.

(16) Ajateenistusse asuda soovival naissoost isikul, keda ei võetud ajateenistusse, on käesoleva paragrahvi lõike 6 punktides 1 ja 2 sätestatud asjaolude äralangemisel õigus esitada uus taotlus ajateenistusse võtmiseks.

9. peatükk Tegevteenistus

1. jagu Tegevteenistusse võtmine

§ 83. Tegevteenistusse võtmine

(1) Tegevteenistusse võetakse isik, kes:

- 1) on Eesti kodanik;
- 2) on täieliku teovõimega;
- 3) valdab eesti keelt nõutaval tasemel;
- 4) on vähemalt põhiharidusega;
- 5) on nõutava füüsilise ettevalmistusega;
- 6) vastab tegevväelase tervisenõuetele;
- 7) on kaitseväekohustuslane;
- 8) on 18–60-aastane.

(2) Tegevteenistusse asuda sooviv isik peab Kaitseväe juhatajale või tema volitatud ülemale esitama Kaitseressursside Ameti kaudu:

- 1) allkirjastatud taotluse koos kinnitusega, et ta vastab seaduses sätestatud nõuetele;
- 2) elulookirjelduse;
- 3) tunnistuse või diplomi nõutava kvalifikatsiooni või hariduse kohta;
- 4) isikut tõendava dokumendi;
- 5) muud seadusega või seaduse alusel nõutavad dokumendid.

(3) Tegevväelase eesti keele oskust hinnatakse keeleseaduses või selle alusel antud õigusaktis sätestatud korras.

(4) Tegevteenistusse võtmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minster](#)määrusega.

(5) Kaitsevägi ja Kaitseressursside Amet võivad töödelda tegevteenistusse asuda sooviva või tegevteenistuses oleva isiku andmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust tegevväelasele esitatavatele nõuetele ning sobivust tegevteenistusse.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 84. Konkursi korraldamine

(1) Kui rahuaja ametikohta ei ole võimalik täita tegevteenistuses oleva tegevväelase ametikohale nimetamise kaudu, korraldatakse rahuaja ametikoha täitmiseks konkurss.

(2) Konkursi läbiviimisele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust.

§ 85. Tegevteenistusse võtmise otsus

(1) Tegevteenistusse võtmise otsustab Kaitseväe juhataja või tema volitatud ülem.

(2) Tegevteenistusse võtmine vormistatakse käskkirjaga, milles näidatakse ära vähemalt järgmised andmed:

- 1) teenistusse võetava isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood;
- 2) rahuaja ametikoht, ametikoha asukoht ja paikkond;
- 3) [kehtetu -RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]
- 4) teenistusse asumise kuupäev;
- 5) teenistuse tähtaeg;
- 6) vaidlustamisviide.

(3) Kadetina õppima asuva tegevväelase tegevteenistusse võtmise käskkirjas tuleb lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule ära näidata õppeasutuse nimetus, õpingute kestus ja õppekoha maksumus.

(4) Tegevväelase rahuaja ametikoha asukoht on ametijuhendis näidatud rahuaja ametikoha asukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksus.

(5) Tegevväelase rahuaja ametikoha paikkond on territoorium, kus tegevväelane täidab ametikoha ülesandeid.

(6) Tegevväelane on tegevteenistuses teenistusse asumise päevast arvates. Teenistusse asumise kuupäev ei või olla varasem kui tegevteenistusse võtmise käskkirja kuupäev.

§ 86. Isikud, keda ei võeta tegevteenistusse

Tegevteenistusse ei võeta isikut:

- 1) kes on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav;
- 2) kellel on karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 3) kes on süüdi mõistetud ja kellelt on kohtuotsusega ära võetud õigus töötada kaitseväeteenistusega või muu avaliku teenistusega seotud ametikohal;
- 4) kes on distsiplinaarsüüteo eest vabastatud kaitseväeteenistusest või muult avaliku teenistuse ametikohalt, kui vabastamisest on möödunud vähem kui aasta;
- 5) kes on erakonna liige;
- 6) kelle valimiskomisjon on registreerinud Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandidaadina;
- 7) kelle puhul esineb muu seaduses sätestatud teenistusse võtmist välistav asjaolu.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 87. Tegevteenistuse tähtaeg

(1) Tegevteenistusse võetakse kuni viieks aastaks, kui käesolevas paragrahvis ei sätestata teisiti.

(2) Kadett võetakse tegevteenistusse õppekava kahekordse nominaalkestuse ajaks.

(3) Tegevväelane, kes saadetakse ressursimahukale koolitusele, võetakse tegevteenistusse kuni kümneks aastaks, arvestades ressursimahuka koolituse maksumust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikeid 2 ja 3 ei kohaldata tegevväelase suhtes, kellel on määramata ajaga teenistussuhe.

(5) Tegevteenistusse võib võtta korduvalt. Tegevteenistuse tähtaega ei pikendata, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(6) Tegevväelane, kes on olnud katkematult tegevteenistuses vähemalt kümme aastat, võetakse tegevteenistusse määramata ajaks.

(7) Tegevteenistus loetakse katkematuks, kui tegevteenistussuhte kahe perioodi vahele jääb kuni 60 päeva. Kahe tegevteenistuse vahelisi päevi ei arvestata tegevteenistusstaži hulka. Katkematu tegevteenistusse võtmise korral ei pea isik esitama käesoleva seaduse § 83 lõikes 2 sätestatud dokumente Kaitseressursside Ameti kaudu, vaid esitab need Kaitseväe juhatajale või tema volitatud ülemale.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigete 2 ja 3 alusel määratud ajaga tegevteenistusse võetud tegevväelane, kelle tegevteenistusse võtmise käskkirjas näidatud teenistuse tähtaeg on hilisem kui käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud määramata ajaks tegevteenistusse võtmise õiguse tekkimise aeg, loetakse määramata ajaks tegevteenistusse võtmise õiguse saabumise päevast arvates määramata ajaks tegevteenistusse võetuks tema tegevteenistussuhet lõpetamata. Määramata ajaks tegevteenistusse võtmisel ei katke isiku kohustus olla tegevteenistuses kas õppekava kahekordse nominaalkestuse aja lõpuni või määratud ajaks tegevteenistusse võtmise käskkirjas näidatud tähtaja lõpuni.

§ 88. Katseaja kohaldamine

Tegevväelasele ei kohaldata katseaega.

§ 89. Tegevteenistusse võtmise kehtetuks tunnistamine

(1) Tegevteenistusse võtmise õigusega isik tunnistab kehtetuks käskkirja tegevteenistusse võtmise kohta, kui:

- 1) tegevteenistusse võetud isik esitab enne teenistusse asumiseks määratud kuupäeva sellekohase taotluse;
- 2) enne teenistusse asumist ilmnevad seaduses sätestatud asjaolud, mis välistavad tegevteenistusse võtmise;
- 3) isik ei ole mõjuva põhjusega määratud ajaks teenistusse asunud;
- 4) isik keeldub kaitseväelase töötuse andmisest.

(2) Tegevväelane on kohustatud viivitamata teavitama Kaitseväge, kui tekivad asjaolud, mis välistavad tema teenistusse võtmise tulenevalt käesoleva seaduse § 83 lõikest 1 või §-st 86.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud mõjuvaks põhjuseks on ootamatult tekkinud raske perekondlik olukord või isiku haigestumine. Raske perekondliku olukorra või isiku haigestumise korral võib tegevteenistusse asumise poolte kokkuleppel edasi lükata. Tegevteenistusse asumise edasilükkamise otsustab teenistusse võtmise õigusega isik.

(4) Isik, kelle tegevteenistusse võtmine on kehtetuks tunnistatud, on kohustatud tagastama kõik teenistusse võtmise tõttu saadu ja hüvitama kahju, mis tekkis käskkirja kehtetuks tunnistamise tõttu.

(5) Tegevteenistusse võtmise kehtetuks tunnistamine ei vabasta isikut kaitsevääkohustusest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 90. Tegevväelase piirvanus

Tegevväelase piirvanus on:

- 1) reamehest või madrusest kuni staabiveebliini – 55 aastat;
- 2) ülemveebliil – 60 aastat;
- 3) lipnikust kuni majori või kaptenmajorini – 55 aastat;
- 4) kolonelleitnandil, kolonelil, kaptenleitnandil ja mereväekaptenil – 60 aastat;
- 5) brigaadikindralist või kommodoorist kuni kindrali või admiralini – 65 aastat.

§ 91. Tegevteenistusstaaz

Tegevteenistusstaaz on kaitsevääteenistuses ja asendusteenistuses oldud aeg, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

2. jagu Rahuaja ametikohale nimetamine

§ 92. Rahuaja ametikohale nimetamine

(1) Tegevväelase nimetab rahuaja ametikohale Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem.

(2) Tegevväelane nimetatakse rahuaja ametikohale tegevväelase algatusel või teenistuse huvides.

(3) Rahuaja ametikohale võib nimetada tegevväelase:

- 1) kellel on ametikohal nõutav haridus;
- 2) kellel on ametikohal nõutav sõjaväeline auaste;
- 3) kellel on ametikohal nõutav sõjaväeline väljaõpe;
- 4) kes ei ole ametikoha vahetu ülema abikaasa või abieluga sarnanevas suhtes olev isik (edaspidi *elukaaslane*) või tegevväelase vanavanem, ametikoha vahetu ülema või tema abikaasa või elukaaslase vanem või vanema alaneja sugulane, sealhulgas laps ja lapselaps. Vanemaks loetakse käesolevas seaduses ka lapsendaja ja kasuvanem ning alanejaks sugulaseks ka lapsendatu ja kasulaps. Nimetatud piirang kehtib ka tegevväelase nimetamisel eespool nimetatud isikute vahetu ülema ametikohale;
- 5) kellel on ametikohale ettenähtud tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba;
- 6) kes vastab ametikoha tervisenõuetele;
- 7) kes vastab ametikoha füüsilise ettevalmistuse nõuetele.

(4) Teenistuse huvides tegevväelase nimetamisel madalamale rahuaja ametikohale on vajalik tegevväelase eelnev kirjalik nõusolek.

(5) Tegevväelase rahuaja ametikohale nimetamisel tuleb ära näidata rahuaja ametikoha asukoht ja paikkond, kus teenistusülesandeid täidetakse, ning põhipalk.

[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(6) Rahuaja ametikohale võib käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1–3 nimetatud hariduseta, sõjaväelise auastmeta ja sõjaväelise väljaõppeta isiku nimetada, kui ametikohal nõutavat sõjaväelist väljaõpet või haridust on Eestis võimalik omandada vaid Kaitseväes.

(7) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 5 sätestatud ei rakendata tegevteenistusse võtmisel ja kõrgema tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba eeldavale rahuaja ametikohale nimetamisel kuni pädeva ametiasutuse otsuseni. Tegevväelane, kellele ei väljastata nõutavat riigisaladusele juurdepääsu luba, nimetatakse uuele rahuaja ametikohale või vabastatakse tegevteenistusest ettenägematute asjaolude ilmnemise tõttu.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tingimustel rahuaja ametikohale nimetatud isik on kohustatud läbi tegema ametikohal nõutava sõjaväelise väljaõppe või omandama hariduse ühe aasta jooksul ametikohale nimetamise päevast arvates. Nõutava sõjaväelise väljaõppe läbi tegemata jätmisel või hariduse omandamata

jätmisel viiakse tegevväelane endisele rahuaja ametikohale Kaitseväes või vabastatakse rahuaja ametikoha nõuetele mittevastavuse tõttu tegevteenistusest.

(9) Määramata ajaga tegevteenistuses oleva kadeti ametikohale nimetamise käskkirjas näidatakse ära õppeasutuse nimetus, õpingute kestus ja õppekoha maksumus.

(10) Kaitsevägi võib töödelda rahuaja ametikohale nimetatava isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, et hinnata tema vastavust ametikoha nõuetele.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 92¹. Demineerimistöega seotud tegevväelase daktüloskopeerimine ja temalt DNA-proovi võtmine

(1) Tegevväelane, kes on rahuajal seotud demineerimistöödega, daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov ekspertiisiobjektile tegevväelase jäetud jälgede välistamise eesmärgil.

(2) Loetelu rahuaja ametikohtadest, millel teeniv tegevväelane daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov, kehtestab Kaitseväe juhataja käskkirjaga.

(3) Tegevväelase daktüloskopeerimisel saadud andmed kantakse riiklikusse sõrmejälgede registrisse ning temalt võetud DNA-proovi analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse DNA-registrisse.

(4) Tegevväelase daktüloskopeerimisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmed kustutatakse riiklikest registritest kolme aasta möödumisel tegevväelase tegevteenistusest vabastamisest arvates. Kaitsevägi teavitab Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti vajadusest tegevväelase andmed riiklikest registritest kustutada.

(5) Käesoleva paragrahvi alusel tegevväelase daktüloskopeerimise ja DNA-proovi võtmise ning daktüloskopeerimisel saadud andmete riiklikule sõrmejälgede registrile ja DNA-proovide riiklikule DNA-registrile edastamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 93. Tegevväelase nimetamine sõjaväelise auastmega ametikohale Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(1) [Kehtetu -RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(1¹) Kaitseväe põhimääruses võib ette näha rahuaja ametikohad, millele tegevväelase nimetamise õigus on Vabariigi Valitsusel või valdkonna eest vastutaval ministril. Ametikohale nimetamise ettepaneku teeb Kaitseväe juhataja.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(1²) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetatav tegevväelane peab vastama käesoleva seaduse § 83 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(2) Kaitseväe juhataja ametikohale nimetab tegevväelase viieks aastaks Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul, võttes arvesse Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukoha.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Vabariigi Valitsusel on õigus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul ja Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukohta arvesse võttes nimetada Kaitseväe juhataja ametikohal olev tegevväelane pärast käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud aega Kaitseväe juhataja ametikohale täiendavalt kaheks aastaks.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(4) [Kehtetu -RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(5) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetamise korral on nõutav tegevväelase eelnev kirjalik nõusolek.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(6) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetataval tegevväelasel peab olema kehtiv täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu luba ja sellele vastava taseme salastatud välisteabele juurdepääsu sertifikaat.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1¹–3 ja 5–7 sätestatud korras tegevväelase rahuaja ametikohale nimetamisel loetakse tegevväelane nimetatuks ka samale Kaitseväe sõjaaja ametikohale, kui seadus ei sätesta teisiti.

3. jagu

Tegevväelase arendamine ja hindamine

§ 94. Ametijuhend

- (1) Ametijuhendi kehtestamisele, muutmisele ja nõuetele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust.
- (2) Ametijuhendi kehtestamise pädevus sätestatakse tegevväelase rahuaja ametikoha asutuse struktuuriüksuse põhimääruses.
- (3) Sõjaaja ametikohale ametijuhendit ei kehtestata. Sõjaaja ametikoha ülesanded määrab Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 95. Rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamine

- (1) Tegevväelase vahetu ülem hindab vähemalt üks kord aastas talle alluva tegevväelase vastavust rahuaja ametikoha nõuetele.
- (2) Hindamise käigus hinnatakse tegevväelase vastavust rahuaja ametikoha nõuetele, tema senist teenistusala arengut, teenistusülesannete täitmist ja koolitusvajadust ning arutatakse tegevväelase järgmise perioodi teenistusülesandeid, samuti annab tegevväelane ülemale tagasisidet juhtimise kohta.
- (3) Rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise võib edasi lükata järgmise aastasse, kui:
 - 1) tegevväelase tegevteenistussuhe on hindamisele eelneva aasta jooksul olnud peatatud, välja arvatud puhkuse ajaks, kokku üle kuue kuu;
 - 2) tegevväelase tegevteenistussuhe on kestnud vähem kui kuus kuud;
 - 3) tegevväelase vahetu ülema tegevteenistussuhe on vahetult enne hindamist kestnud vähem kui neli kuud.
- (4) Rahuaja ametikohale vastavuse hindamine peab olema objektiivne ning käsitlema tegevväelase sooritust ja arengut.
- (5) Rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise tulemus vormistatakse kirjalikult.
- (6) Rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise korra kehtestab Kaitseväge juhataja.

§ 96. Hindamistulemuste arvestamine

- (1) Kui hindamise tulemusel selgub, et tegevväelane ei vasta rahuaja ametikoha nõuetele, nimetatakse tegevväelane rahuaja ametikohale, mille nõuetele ta vastab või vabastatakse teenistusest.
- (2) Uue sõjaväelise auastme saamiseks ei või esitada tegevväelast, kes hindamise tulemusel ei vasta rahuaja ametikoha nõuetele.

§ 97. Hindamistulemuste vaidlustamine

- (1) Tegevväelane võib rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise tulemuse vaidlustada hindamise teinud ülema vahetu ülema juures kümne tööpäeva jooksul hindamistulemusest teadasaamisest arvates.
- (2) Kaitseväge juhataja tehtud rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise tulemuse peale esitatud vaide vaatab läbi Kaitseväge juhataja.
- (3) Hindamistulemuse peale esitatud vaied läbivaatav ülem on kohustatud vaide läbi vaatama ja teatama oma otsusest kümne tööpäeva jooksul vaide esitamise päevast arvates.
- (4) Kui vahetu ülema vahetu ülem leiab, et vaide on põhjendatud, peab ta mõistliku aja jooksul tegema vaide esitanud tegevväelase uue rahuaja ametikoha nõuetele vastavuse hindamise.

§ 98. Tegevväelase arstlik läbivaatus ja tervisenõuetele vastavuse hindamine

- (1) Arstlik läbivaatus ja tervisenõuetele vastavuse hindamine Kaitseväge arstlikus komisjonis tehakse:
 - 1) enne tegevteenistusse võtmist;
 - 2) määramata ajaga või määratud ajaga tegevteenistuse korral igal kolmandal aastal katkematusse tegevteenistusse asumisest arvates.
- (2) Arstlikul läbivaatusel ja tervisenõuetele vastavuse hindamisel osalemine on kohustuslik.

(3) Tegevväelane, kelle tegevteenistussuhe on tema ajutise töövõimetuse tõttu peatunud rohkem kui 60 päeva järjest, peab ajutise töövõimetuse lõppedes läbima tegevväelase tervisenõuetele vastavuse hindamise Kaitseväe arstlikus komisjonis.

(4) Tegevväelase rahuaja ametikohajärgse struktuuriüksuse ülema määratud tervishoiutöötaja annab tegevväelase terviseseisundist tulenevaid ravisoovitusi ning määrab tegevväelasele piirangud ja eritingimused teenistusülesannete täitmisel.

(5) Rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile lähetatav tegevväelane peab läbi tegema arstliku läbivaatuse ja terviseuuringu 30 päeva jooksul enne lähetuse algust ja 30 päeva jooksul pärast lähetuse lõppemist.

(6) Tegevväelase rahuaja ametikoha tervisenõuded kehtestab Kaitseväe juhataja või tema volitatud struktuuriüksuse ülem.

[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

§ 99. Tegevväelase füüsilise ettevalmistuse hindamine

(1) Tegevväelane on kohustatud vähemalt kord aastas osalema füüsilise ettevalmistuse hindamisel.

(2) Tegevväelase füüsilise ettevalmistuse nõuded kehtestab Kaitseväe juhataja.

(3) Tegevväelase füüsilise ettevalmistuse nõuded avalikustatakse Kaitseväe veebilehel.

(4) Tegevväelase füüsilise ettevalmistuse hindamise korra kehtestab Kaitseväe juhataja või tema volitatud struktuuriüksuse ülem.

§ 100. Kaitseväe juhataja hindamine

Kaitseväe juhataja suhtes ei kohaldata käesoleva seaduse §-des 95–99 sätestatud.

§ 101. Koolitus ja koolituskulude hüvitamine

Tegevväelase koolitusele ja koolituskulude hüvitamisele kohaldatakse avaliku teenistuse seaduses sätestatud.

4. jagu Tegevväelase õigused

§ 102. Tegevväelase töökorraldus

(1) Tegevväelase tööajale, töö tegemise aja piirangule, tööaja korraldusele, valveajale, ületunnitööle, ööajal ja riigipühäl tehtavale tööle, puhkeajale ja tööaja lühendamisele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Käesolevas seaduses sätestatud korras sõjaväelise auastmeta ameti- või töökohale suunatud tegevväelase tööajale kohaldatakse teenistus- või töökohas kehtivat tööajakorraldust.

(3) Kaitseväe õhusõiduki meeskonna liikme lennu koguaeg ei tohi ületada 900 tundi aastas.

§ 103. Riigikaitsealises rakenduskõrgkoolis õppiva tegevväelase tööaeg

Riigikaitsealises rakenduskõrgkoolis õppiva tegevväelase tegevus, mis on suunatud õppekava täitmisele, loetakse tööajaks ning sellele ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse tööaega, töö tegemise aja piirangut, tööaja korraldust, ööajal tehtavat tööd, ületunnitööd ja tööaja lühendamist reguleerivaid sätteid.

§ 104. Töö- ja puhkeaja erandid

(1) Avaliku teenistuse seaduse tööaega, töö tegemise aja piirangut, tööaja korraldust, ööajal tehtavat tööd ja ületunnitööd reguleerivaid sätteid ei kohaldata tegevväelasele:

1) päästesündmuse lahendamisel või eriolukorra töodel osalemise ajal;

2) erakorralise seisukorra ajal;

3) hädaolukorra seaduses sätestatud ülesande täitmise ajal;

4) kelle struktuuriüksuse ülem on määranud rahuaja ametikoha asukohas valvama asutuse vara ja tagama sisekorra kinnipidamist;

5) sõjaväelisel väljaõppel osalemise ajal;

6) rahvusvahelises sõjalises koostöös vastuvõtva riigi toetuse osutamise ajal.

[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhtudel antakse tegevväelasele iga 24 tunni kohta vähemalt kuus tundi puhkeajaga, millest neli tundi puhkeajaga peab olema katkematu. See puhkeaeg arvestatakse üldise tööaja hulka.

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 nimetatud juhul ei tohi tegevväelase tööaeg koos lisatööga kesta järjest üle 24 tunni. Lisatöö piirnorm ühe tegevväelase kohta on 300 tundi kalendriaastas ja see ei sisalda tööd käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–5 nimetatud juhtudel.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhtudel hüvitatakse tegevväelasele tehtud töö vaba aja andmisega või rahas, arvestades täidetud ülesande keerukust ja ülesande täitmiseks kulunud aega. Hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab Kaitseväge juhataja.

(4) Käesolevat paragrahvi ei kohaldata tegevväelasele, kes on rase või kellel on õigus rasedus- ja sünnituspuhkusele.

§ 105. Töö- ja puhkeaeg lähetuse ajal

(1) Tegevväelase lähetuse ajal ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse tööaega, töö tegemise aja piirangut, tööaja korraldust, ööajal tehtavat tööd ja ületunnitööd reguleerivaid sätteid.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhtudel antakse tegevväelasele iga 24 tunni kohta vähemalt kuus tundi puhkeajaga, millest neli tundi puhkeajaga peab olema katkematu.

§ 106. Puhkus

(1) Tegevväelasele kohaldatakse töölepingu seaduse §-des 54–71 sätestatud puhkuseregulatsiooni, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Tegevväelase põhipuhkuse kestus on 35 kalendripäeva.

(3) Puhkusele lubab:

- 1) tegevväelase – asutuse juht või tema volitatud ülem, kuid mitte madalam kui struktuuriüksuse ülem;
- 2) Kaitseväge juhataja – valdkonna eest vastutav minister;
- 3) Kaitseväge-välisele töö- või ametikohale suunatud tegevväelase – asutuse juht.

§ 107. Erakorraline puhkus

Kaitseväge juhataja annab tegevväelasele lisaks käesoleva seaduse § 106 lõikes 2 nimetatud puhkusele erakorralist puhkust põhipalga säilitamisega rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalemise ajal või vahetult pärast rahvusvahelise sõjalise operatsiooni lõppemist järgmiselt:

- 1) operatsioonis osalemisel kuni kolm kuud – kuni kümme kalendripäeva;
- 2) operatsioonis osalemisel kauem kui kolm kuud – kuni 21 kalendripäeva.

§ 108. Puhkusele lubamise piirangud

(1) Ettenägematu olulise teenistusliku hädavajaduse tõttu on Kaitseväge juhatajal õigus tegevväelast puhkusele mitte lubada või tema puhkus katkestada ja kutsuda ta teenistusülesannete täitmisele.

(2) Kaitseväge juhatajat võib puhkusele mitte lubada või tema puhkuse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul katkestada ja kutsuda ta teenistusülesannete täitmisele valdkonna eest vastutav minister.

(3) Puhkusele lubamata jätmise või puhkuse katkestamise tõttu kasutamata jäänud puhkuse osa antakse vahetult puhkuse kasutamist takistava asjaolu äralangemisel või poolte kokkuleppel muul ajal.

(4) Puhkusele lubamisest ei või keelduda ja puhkust katkestada, kui tegevväelane on lubatud rasedus- ja sünnituspuhkusele, isa-, lapsendaja-, lapsehooldus- või õppepuhkusele või käesoleva seaduse § 107 alusel antud erakorralisele puhkusele.

§ 109. Puhkusetasu

Tegevväelasele makstakse puhkusetasu töölepingu seaduses ettenähtud alustel ja korras.

§ 110. Tegevväelase toitlustus

(1) Tegevväelasele võimaldatakse vajaduse korral toitlustus sõjaväelisel väljaõppel, rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil ning Kaitseväge laeval ja õhusõidukis, arvestades teenistusülesannete täitmise asukohta, iseloomu, kestust ja muid olulisi tingimusi.

(2) Tegevväelase toitlustuse tingimused, ulatuse, korra ja maksumuse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 111. Tööandja eluruum

(1) Tegevväelasele võib anda kasutada tööandja eluruumi tema nimetamisel rahuaja ametikohale, mis asub teises kohaliku omavalitsuse üksuses, kus tegevväelasel ei ole eluruumi.

(1¹) Tööandja eluruum käesoleva seaduse tähenduses on tegevväelase valdusse antud ruum, mida võivad kasutustähtaja jooksul eluruumina kasutada tegevväelane ja temaga koos elav isik või isikud.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(2) Tegevväelasele tööandja eluruumi andmise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Käesoleva paragrahvi alusel tööandja eluruumi tegevväelasele ajutisse kasutusse andmisel võib tööandja eluruumi anda kasutada turupõhisest kasutustasust madalama tasu eest. Tööandja eluruumi kasutustasu suurus võib erineda kohaliku omavalitsuse üksustes ja kohaliku omavalitsuse üksuse eri piirkondades.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(4) Tööandja eluruumi kasutada andmisel peab ette nägema, et selle kasutamise seotud kõrvalkulu, maksud ja koormised katab eluruumi kasutaja kooskõlas kasutusõiguse ulatuse või kasutatud teenuse ulatusega.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(5) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada:
1) [tööandja eluruumi kasutamise eest võetava kasutustasu suuruse](#);
2) [tööandja eluruumi kasutustasu suuruse määramise korra](#).
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

§ 111¹. Tegevväelase majutamine

(1) Tegevväelase võib teenistusülesannete täitmise ajal majutada Kaitseväe julgeolekualal selleks ettenähtud ruumis.

(2) Tegevväelasele tagatakse majutus sõjaväelise väljaõppe ajal.

(3) Tegevväelaselt ei võeta majutuse eest tasu.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

§ 112. Ümberasumise hüvitis ja ümberasumise kulu hüvitamine

(1) Tegevväelase nimetamisel teises kohaliku omavalitsuse üksuses asuvale rahuaja ametikohale, mille tõttu on vajalik tegevväelase ja tema perekonnaliikme püsiva elukohta vahetus, võib talle Vabariigi Valitsuse sätestatud tingimustel maksta ümberasumise korral ühekordset hüvitist töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel kehtestatud kuu töötasu kahekordse alammäära ulatuses.

(2) Tegevväelasele võib ümberasumisel hüvitada piirmäära ulatuses tema ja perekonnaliikme ümberasumisega seotud sõidukulu, vara veokulu ja kolimiskulu.

(3) Ühekordse hüvitise maksmise ja ümberasumisega seotud kulu hüvitamise ulatuse, tingimused ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

5. jagu

Tegevväelase lähetamine ja suunamine

§ 113. Tegevväelase lähetus

(1) Tegevväelase lähetus on tegevväelase viibimine teenistusülesannete täitmisel väljaspool rahuaja ametikoha asukohta kindlaksmääratud ajavahemikus.

(2) Tegevväelast võib lähetada riigisiselt või välisriiki.

(3) Lähetusse, välja arvatud koolitusele või välisriiki kauemaks kui kuueks kuuks riiklike ülesannete täitmisega seotud lähetusse, saatmise ja sellega seotud kulu hüvitamise, sealhulgas päevaraha määra ning päevaraha maksmise tingimused ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(3¹) Tegevväelase koolitusele lähetamise korral kohaldatakse lähetamisele avaliku teenistuse seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lähetuse kulu ei või sisaldada perekonnaliikmetega seotud kulu, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(5) Lähetuseks ei loeta osalemist teise valitsusasutuse abistamisel, sealhulgas osalemist päästesündmuse lahendamisel või eriolukorra töödel ja tegevusi erakorralise seisukorra ajal.

(6) Lähetusse ei ole lubatud ilma kirjaliku nõusolekuta saata rasedat ega tegevväelast, kes kasvatab alla kolmeaastast või puudega alaealist last. Arvestada tuleb ka muid olulisi asjaolusid, mis võivad takistada tegevväelasel lähetuses viibida.

(7) Lähetuse ajaks säilitatakse tegevväelasele rahuaja ametikoht ja jätkatakse talle palga maksmist.

(8) Lähetuse lõppemiseks ei loeta lähetuse katkemist puhkuse tõttu.

§ 114. Riigisisene lähetamine

(1) Tegevväelase võib riigisiselt lähetada:

- 1) ajutise ülesande täitmiseks kuni 30 päevaks;
- 2) teenistusülesannete täitmiseks teise struktuuriüksusesse;
- 3) koolitusele.

(2) Tegevväelase riigisisese lähetamise otsustab Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 115. Välisriiki lähetamine

(1) Tegevväelase võib välisriiki lähetada:

- 1) lühiajaliselt kuni kuueks kuuks;
- 2) koolitusele kuni viieks aastaks;
- 3) osalema rahvusvahelises sõjalises operatsioonis;
- 4) riiklike ülesannete täitmiseks välisriigis pikemalt kui kuueks kuuks (edaspidi *pikaajaline välislähetus*).

(2) Tegevväelase välisriiki lähetamise otsustab Kaitseväge juhataja, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 116. Rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalema lähetamine

(1) Rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalemise eelduseks on Riigikogu või Vabariigi Valitsuse otsus.

(2) Tegevväelase võib lähetada osalema rahvusvahelises sõjalises operatsioonis, kui tema eelmisest rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalemisest on möödunud lähetuse ajavahemikust kaks korda pikem aeg.

(3) Rahvusvahelise sõjalise operatsiooni ajal võib suurendada tegevväelase päevaraha.

(4) Tegevväelase päevaraha suurendamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 117. Pikaajalise välislähetusse lähetamine

(1) Pikaajalisele välislähetusele, lähetuskulude hüvitamisele ja abikaasatase maksmisele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.

(2) Tegevväelase pikaajalise välislähetusse lähetamise otsustab Kaitseväge juhataja.

(3) [Kehtetu -RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 118. Kaitseväge juhataja lähetamine

Kaitseväge juhataja lähetamise otsustab valdkonna eest vastutav minister.

§ 119. Tegevväelase suunamine

(1) Tegevväelase suunamine on tema saatmine kindlaksmääratud ajavahemikuks sõjaväelise auastmeta ameti- või töökohale.

(2) Tegevväelase võib suunata kuni kolmeks aastaks ja tähtaega võib pikendada üks kord kuni kolme aasta võrra.

(2¹) Tegevväelase võib suunata julgeolekuasutusse kuni kolmeks aastaks ja tähtaega võib pikendada kaks korda kuni kolme aasta võrra.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(3) Tegevväelase suunamise otsustab Kaitseväge juhataja.

(4) Tegevväelast teavitatakse suunamisest ette vähemalt 30 päeva suunamise alguskuupäevast arvates.

(5) Suunatud tegevväelase lähetamise otsustab suunamiskoha juht, lähtudes asutuse või organisatsiooni tegevust reguleerivatest õigusaktidest või muudest dokumentidest.

(6) Suunatud tegevväelane kohustub järgima suunamiskoha asutuses kehtivat korda ja talle laienevad ameti- või töökoha asutuses kehtivad õigused ja kohustused.

(7) Tegevväelase suunamisel loetakse tema teenistussuhte peatunuks käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punktis 8 sätestatud alusel.

(8) Tegevväelase teenistussuhte peatumise erisused seoses Eesti Vabariigi välisesindusse tööle asumisega sätestatakse välisteenistuse seaduses.

6. jagu Tegevväelase kohustused

§ 120. Tegevväelase teenistuskohustused

Tegevväelase tegevuse seaduslikkusele, üldistele kohustustele, teenistusalaste korralduste täitmise kohustusele, korralduste täitmisest keeldumise alustele, avaldamisele mittekuuluva teabe hoidmisele ning asjaajamise ja vara üleandmise kohustusele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust.

§ 121. Tegevväelase asendamine

(1) Tegevväelast asendab tema puudumisel ametijuhendis määratud ametikohal asuv tegevväelane või vahetu ülema määratud tegevväelane. Asendajat määrav ülem ei või olla madalamal ametikohal kui struktuuriüksuse ülem.

(2) Vaba rahuaja ametikoha täitmiseks võib panna tegevväelasele lisäülesandeid juhul, kui asutuse töö oleks tegevväelase puudumise tõttu takistatud ja asendaja ametisse nimetamine ei ole võimalik või otstarbekas.

(3) Puuduva tegevväelase ülesanded võib anda:

1) osaliselt ühele tegevväelasele või jagada puuduva tegevväelase ülesanded täielikult teiste tegevväelaste vahel, vabastamata neid oma ülesannete täitmisest;

2) osaliselt või täielikult ühele või mitmele teisele tegevväelasele, vabastades nad vastavalt kas osaliselt või täielikult nende oma ülesannete täitmisest.

(4) Kaitseväge juhataja asendamise kord sätestatakse Kaitseväge põhimääruses.
[RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(4¹) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(5) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(6) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(6¹) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(7) Tegevväelane ei või puuduva tegevväelase ülesandeid täita üle 60 päeva kalendriaastas. Tegevväelase kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul võib ta täita puuduva tegevväelase ülesandeid pikema ajavahemiku vältel.

(8) Puuduva tegevväelase ülesannete täitmisest võib keelduda tegevväelane, kes on rase või kasvatab alla kolmeaastast või puudega alaealist last.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud puuduva tegevväelase ülesannete täitmise piirangut ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud Kaitseväge juhataja ülesannete täitmisel.

(10) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

§ 122. Asendamisel makstav tasu

(1) Tegevväelasele, kes käesoleva seaduse § 121 lõike 3 punkti 1 alusel asendab ajutiselt ära olevat või puuduvat tegevväelast, makstakse lisaks tema palgale lisatasu, kui asendamine ei tulene ametijuhendist või tingib võrreldes ametijuhendis ettenähtuga töökoormuse olulise suurenemise. Lisatasu ajutiselt ära oleva või puuduva tegevväelase ülesannete täitmise eest makstakse lähtuvalt asendatava tegevväelase põhipalgast proportsionaalselt asendavale tegevväelasele antud asendatava tegevväelase ülesannete mahuga.

(2) Tegevväelasele, kes käesoleva seaduse § 121 lõike 3 punkti 2 alusel asendab ajutiselt ära olevat või puuduvat tegevväelast, makstakse vähemalt tema oma ametikoha järgset palka. Kui asendatava tegevväelase palk on suurem, makstakse suuremat palka.

(3) Ajutiselt ära oleva või puuduva tegevväelase asendamise eest lisatasu maksmisel ei kehti avaliku teenistuse seaduses sätestatud muutuvpalga ülempiir.

7. jagu Tegevväelase teenistusalased piirangud

§ 123. Erakonda kuulumise piirang

(1) Tegevväelane ei tohi kuuluda erakonda ega teenistusülesannete täitmise ajal tegeleda poliitiliste vaadete levitamisega.

(2) Tegevväelane ei tohi käsuõigust ega distsiplinaarvõimu kasutada erakondlikes huvides.

§ 124. Kuulumine relvi valdavasse ühingusse või liitu

Tegevväelane ei või kuuluda relvi valdavasse ühingusse ega liitu, välja arvatud Kaitseliitu ning jahimeeste- ja spordiseltsi.

§ 125. Ettevõtluses osalemise ja äriühingusse kuulumise piirang

[Kehtetu -RT I, 06.07.2018, 3- jõust. 16.07.2018]

§ 126. Tegevväelase töötamine väljaspool teenistusülesannete täitmist

[Kehtetu -RT I, 06.07.2018, 3- jõust. 16.07.2018]

§ 127. Tegevväelase toimingupiirangud ja streigikeeld

(1) Toimingu, otsuse või tehingu tegemisel peab tegevväelane järgima korruptsioonivastases seaduses sätestatud.

(2) Tegevväelase streigikeelule kohaldatakse avaliku teenistuse seadust.

8. jagu Tegevväelase palgakorraldus

§ 128. Tegevväelase palgakorraldus

(1) Tegevväelase palgale, palga komponentidele, palga vähendamise alustele, palga maksmise ajale ja viisile, palga maksmisele teenistusülesannete täitmise takistuse korral ning palga avalikustamisele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Tegevväelase rahuaja ametikoha palgaastmestiku kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Kadetile makstakse ainult põhipalka ja talle ei maksta avaliku teenistuse seaduses sätestatud muutuvpalka.

(4) Palgajuhendi kehtestab Kaitseväge juhataja.

(5) Tegevväelasele ei maksta lisatasu ega toetust, mille maksmise õigus ei tulene seadusest.

(6) Suunatud tegevväelasele maksab palka või töötasu suunamiskoha asutus asutuses kehtiva korra järgi.

(7) Tegevväelase pikaajalises välislähetuses viibimise ajaks määratakse põhipalk ja makstakse palka vastavalt avaliku teenistuse seaduses sätestatud korrale.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud juhul määratakse tegevväelasele välislähetuse ajaks tema rahuaja ametikoha palgaaste.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 129. Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt nimetatud tegevväelase põhipalk

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(1) [Kehtetu -RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(2) Kaitseväge juhatajale ei maksta muutuvpalka.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Kui tegevväelase nimetab rahuaja ametikohale Vabariigi Valitsus või valdkonna eest vastutav minister, määrab tema põhipalga valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

9. jagu

Tegevteenistussuhte peatumine

§ 130. Tegevteenistussuhte peatumine

Tegevteenistussuhte peatumine on tegevväelase ajutine vabanemine teenistusülesannete täitmise kohustusest ja õigusest teostada temale usaldatud avalikku võimu ja distsiplinaarvõimu ning kasutada käsuõigust.

§ 131. Tegevteenistussuhte peatumise alused

(1) Tegevteenistussuhe peatub:

- 1) puhkuse ajaks;
- 2) ajutise töövõimetuse ajaks ravikindlustuse seaduse tähenduses;
- 3) tegevväelase soovil, kui teenistuslikud huvid seda võimaldavad;
- 4) ajaks, kui tegevväelane on teenistusest kõrvaldatud distsiplinaarmenetluse tõttu või mõnel muul seaduses sätestatud alusel;
- 5) ajaks, kui tegevväelane kannab aresti või on vahistatud, välja arvatud distsiplinaararestis oleku ajaks;
- 6) tegevväelase rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise ajaks;
- 7) tegevväelase välisteenistuses viibimise ajaks;
- 8) muudel juhtudel, kui tegevväelane on seaduse alusel ajutiselt vabastatud teenistusülesannete täitmisest.

(2) Tegevteenistuse peatumist arvestatakse päevades, kuudes ja aastates.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 sätestatud alusel võimaldatud tegevteenistussuhte peatumiste kogukestus ei või määratud ajaga tegevteenistuse korral olla pikem kui 180 päeva tegevteenistuse tähtaja jooksul, määramata ajaga tegevteenistuse korral aga pikem kui üks aasta kuue määramata ajaga tegevteenistuses oldud aasta jooksul.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 sätestatud alusel võimaldatud tegevteenistuse peatumise kestus ei või ületada kolme aastat. Tegevväelase tegevteenistussuhte võib peatada rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise ajaks, kui eelmisest samalaadsest tegevteenistussuhte peatumisest on möödunud peatatud ajast kaks korda pikem aeg.

(5) Tegevteenistussuhte peatumine ei või ületada tegevteenistusse võtmise käskkirjas ettenähtud tegevteenistuse lõpptähtaega, välja arvatud juhul, kui tegevväelane on rasedus- ja sünnituspuhkusel, lapsehooldus- või lapsendajapuhkusel. Rasedus- ja sünnituspuhkusel, lapsehooldus- või lapsendajapuhkusel viibiva tegevväelase määratud ajaga tegevteenistuse lõpptähtaeg lükkub puhkusel viibitud aja võrra edasi.

(6) Tegevteenistussuhte peatumise ajal tegevväelasele palka ei maksta, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 132. Tegevteenistussuhte peatumise vormistamine

(1) Tegevteenistussuhte peatumise otsustab Kaitseväge juhataja või tegevteenistusse võtmise õigusega ülem, välja arvatud teenistussuhte peatumise käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punktides 2–4 ja 6 sätestatud alusel.

(2) Kui puhkus on ette nähtud puhkuste ajakavas, ei pea avaliku võimu teostamise õiguse peatumist puhkuse perioodil igal üksikul juhtumil eraldi kehtestama.

(3) Tegevteenistussuhte peatumise käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 sätestatud alusel otsustab Kaitseväge juhataja tegevväelase ametikohajärgse väeosa ülema kirjalikul nõusolekul. Nimetatud sätte alusel tegevteenistuse peatumise aega ei arvata tegevteenistusstaaži hulka.

(4) Tegevteenistussuhte peatumise käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punktis 6 sätestatud alusel otsustab Kaitseväge juhataja. Rahvusvahelisel tsiviilmissioonil viibitud aeg arvatakse tegevteenistusstaaži hulka, kui tegevväelane jätkab rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt tagasikutsumise järel tegevteenistuses.

(5) Käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punktis 6 sätestatud alusel tegevteenistussuhte peatumise erisused sätestatakse rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seaduses.

(6) Lapsehoolduspuhkusel tegevväelane on kohustatud teatama oma teenistuse jätkamise soovist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vähemalt 14 päeva ette.

(7) Tegevväelasele, kelle teenistussuhe on peatatud käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punkti 3 alusel, ei laiene käesolevas seaduses tegevväelasele ettenähtud õigused ja kohustused, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ning tegevväelane on kohustatud teatama oma teenistuse jätkamise soovist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vähemalt 14 päeva ette.

(8) Tegevväelasele, kelle teenistussuhe on peatatud käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punkti 6 alusel, ei laiene käesolevas seaduses tegevväelasele ettenähtud õigused ja kohustused ning tema suhtes kohaldatakse rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seadust.

10. jagu

Rahuaja ametikohalt vabastamine, kõrvaldamine ja edutamine

§ 133. Rahuaja ametikohalt vabastamine

Rahuaja ametikohalt vabastatakse tegevväelane:

- 1) kes nimetatakse uuele rahuaja ametikohale;
- 2) kelle tegevteenistussuhe lõpeb.

§ 134. Vabastamine uuele rahuaja ametikohale nimetamisel

(1) Tegevväelane vabastatakse rahuaja ametikohalt uuele rahuaja ametikohale nimetamisega:

- 1) teenistuse huvides;
- 2) ametikohale vastavuse hindamise tulemuste alusel;
- 3) terviseseisundit arvestades;
- 4) käesoleva seaduse § 92 lõike 3 punktis 4 sätestatud keelu tõttu;
- 5) ametikoha nõuetele mittevastavuse korral;
- 6) ametikoha füüsilise ettevalmistuse nõuetele mittevastavuse korral.

(2) Uuele rahuaja ametikohale nimetamisest teavitatakse tegevväelast kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vähemalt seitse päeva enne uuele ametikohale asumise kuupäeva.

(3) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetatav tegevväelane vabastatakse eelmiselt rahuaja ametikohalt uuele ametikohale nimetamise päevale vahetult eelneval päeval. [RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(4) Määramata ajaga tegevteenistuses olev tegevväelane, kes vabastatakse ametikohalt uuele rahuaja ametikohale nimetamisega enne rahuaja ametikohale nimetamise käskkirjas näidatud õpingute kestuse lõppu, peab hüvitama Kaitsevägele poole õppekoha maksumusest.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud hüvitist ei nõuta määramata ajaga tegevteenistuses olevalt tegevväelaselt, kes enne rahuaja ametikohale nimetamise käskkirjas näidatud õpingute kestuse lõppu vabastatakse ametikohalt ja nimetatakse uuele rahuaja ametikohale käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 alusel ning kelle terviseseisundi mittevastavus rahuaja ametikoha tervisenõuetele on tekkinud teenistusülesannete täitmise või tegevväelase mittesüülise tegevuse tagajärjel.

§ 135. Tegevväelase vabastamine sõjaväelise auastmega ametikohalt Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(1) Kaitseväge juhataja ametikohalt vabastab tegevväelase Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul, võttes arvesse Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukohta. [RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(2) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt nimetatud tegevväelane vabastatakse rahuaja ametikohalt Kaitseväge juhataja ettepanekul. [RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(3) Vabariigi Valitsus võib Kaitseväe põhimääruses ette näha Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt nimetatud tegevväelase rahuaja ametikohalt omal soovil vabastamise etteteatamistähtaja, mis ei tohi olla rohkem kui 120 päeva enne soovitud vabastamise kuupäeva.
[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(4) Kaitseväe juhataja ametikohalt vabastatud tegevväelane nimetatakse tema nõusolekul uuele rahuaja ametikohale. Nõusoleku puudumisel vabastatakse tegevväelane tegevteenistusest käesoleva seaduse § 140 lõike 1 punkti 1 alusel ja loetakse vabastatuks päevast, mis vahetult järgneb ametikohalt vabastamise päevale. Piirvanuse ületanud tegevväelane vabastatakse piirvanuse ületamise tõttu uut rahuaja ametikohta pakkumata.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(5) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt nimetatud tegevväelane nimetatakse rahuaja ametikohalt vabastamise järel vabastamise päevale vahetult järgnevast päevast alates teisele rahuaja ametikohale või vabastatakse tegevteenistusest käesolevas seaduses sätestatud korras.
[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–5 sätestatud korras Kaitseväe juhataja ametikohalt või Kaitseväe põhimääruses sätestatud rahuaja ametikohalt vabastamisel loetakse tegevväelane vabastatuks ka samalt Kaitseväe sõjaaja ametikohalt.
[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 136. Rahuaja ametikohalt vabastamise erisused

(1) Tegevväelast, kelle tegevteenistussuhe on peatunud, ei või vabastada rahuaja ametikohalt, välja arvatud käesoleva seaduse § 133 punktis 2 sätestatud juhul.

(2) Tegevteenistussuhte peatumise ajal võib rahuaja ametikohalt vabastada ja nimetada uuele rahuaja ametikohale tegevväelase, kes on saanud tervisekahjustuse rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil ja kelle välislähetus selle tõttu lõpetatakse.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul võib tegevväelase uuele rahuaja ametikohale nimetada, arvestamata käesoleva seaduse § 92 lõike 3 punktides 6 ja 7 nimetatud nõudeid. Tegevväelase võib nimetada ametikohale kuni 180 päevaks ning tähtaega võib pikendada üks kord kuni 180 päeva võrra, kui arstliku komisjon otsusega tuvastatakse ravi jätkamise vajadus.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud erisust kohaldatakse kuni Kaitseväe arstliku komisjoni otsuseni, kuid mitte kauem kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud pikenduse tähtaja lõpuni. Erisuse rakendamise lõppemisel tuleb tegevväelane nimetada ametikohale, mille nõuetele ta vastab või vabastada sobiva rahuaja ametikoha puudumisel tegevteenistusest rahuaja ametikoha nõuetele mittevastavuse tõttu.

§ 137. Tegevväelase ametikohalt kõrvaldamine distsiplinaarmenetluse ajaks

(1) Distsiplinaarkaristuse määramise õigusega ülemal on õigus kõrvaldada tegevväelane rahuaja ametikohalt distsiplinaarmenetluse ajaks, viies ta ajutiselt teisele rahuaja ametikohale või vabastades ta teenistusülesannete täitmisest.

(2) Ajutiselt teisele rahuaja ametikohale viidud tegevväelasele säilitatakse distsiplinaarmenetluse ajaks tema senine põhipalk.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel teenistusülesannete täitmisest vabastatud tegevväelasele säilitatakse aja eest, millal ta oli teenistusülesannete täitmisest vabastatud, viimase kuue kuu keskmine põhipalk 60 protsendi ulatuses, kuid mitte vähem kui töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel kehtestatud töötasu alammäär.

(4) Distsiplinaarkaristuse määramise õigusega ülem on kohustatud tegevväelase distsiplinaarmenetluse ajaks rahuaja ametikohalt vabastamisest teavitama põhipalga ja muutuvpalga kinnipidamiseks pädevat struktuuriüksust viie tööpäeva jooksul.

(5) Kui tegevväelase süü ei leia tõendamist määral, mis tooks kaasa tema tegevteenistusest vabastamise, makstakse talle maksmata jäänud põhipalk ja muutuvpalk tagantjärele 15 tööpäeva jooksul distsiplinaarmenetluse lõppemisest arvates.

§ 138. Tegevväelase ametikohalt kõrvaldamine kriminaalmenetluse ajaks

(1) Kui tegevväelane on kahtlustatav või süüdistatav karistusseadustiku 15. peatükis, 17. peatüki 2. jaos või §-s 435 või 447 sätestatud süüteo, mille eest karistusseadustik näeb ette vähemalt viieaastase vangistuse, võib rahuaja ametikoha asukoha ülem tegevväelase tema nõusolekuta üle viia teisele ametikohale senise palga säilitamisega.

(2) Kui tegevväelast ei ole võimalik üle viia teisele rahuaja ametikohale, võib talle määrata ametikohalised teenistusülesanded ja kõrvaldada ta ametijuhendist tulenevate teenistusülesannete täitmiselt osaliselt või täielikult.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel teenistusülesannete täitmiselt täielikult kõrvaldatud tegevväelasele säilitatakse aja eest, millal ta oli täielikult teenistusülesannete täitmiselt kõrvaldatud, viimase kuue kuu keskmine põhipalk 60 protsendi ulatuses.

(4) Tegevväelase täielikult teenistusülesannete täitmiselt kõrvaldanud ülem on kohustatud sellest teavitama põhipalga ja muutuvpalga kinnipidamiseks pädevat struktuuriüksust viie tööpäeva jooksul.

(5) Kui tegevväelase süü ei leia tõendamist määras, mis tooks kaasa tema tegevteenistusest vabastamise, makstakse talle maksmata jäänud põhipalk ja muutuvpalk tagantjärele 15 tööpäeva jooksul kriminaalmenetluse lõpetamisest arvates.

11. jagu

Tegevteenistussuhte lõppemine

§ 139. Tegevteenistussuhte lõppemine

(1) Tegevteenistussuhe lõpeb tegevväelase:

- 1) tegevteenistusest vabastamisega;
- 2) surma korral.

(2) Tegevväelasega lõpetab tegevteenistussuhte Kaitseväge juhataja või tema volitatud ülem, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Tegevväelase vabastamisel loetakse tegevteenistussuhte lõppenuks käskkirjas märgitud kuupäevast arvates, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(4) Tegevväelase surma korral loetakse tegevteenistus lõppenuks tema surmapäevale järgnevast päevast arvates.

(5) Tegevteenistussuhte lõpetamise käskkiri peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- 1) tegevväelase ees- ja perekonnanimi ning auaste;
- 2) rahuaja ametikoha nimetus, millel tegevväelane teenis;
- 3) tegevteenistussuhte lõppemise põhjendus;
- 4) tegevteenistussuhte lõppemise alus täpse viitega seaduse sättele;
- 5) tegevväelasele makstav hüvitis, sealhulgas hüvitis kasutamata puhkusepäevade eest, kui vabastamisega kaasneb hüvitise maksmine;
- 6) tegevteenistussuhte lõppemise kuupäev;
- 7) vaidlustamisviide.

(6) Tegevteenistuses olnud isik, kellel ei ole kaitsevägekohustust, on eruväelane.

§ 140. Tegevteenistusest vabastamise alused

(1) Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest:

- 1) omal soovil;
- 2) tegevteenistuse tähtaja lõppemisel;
- 3) piirvanuse täitumisel;
- 4) tegevteenistusse võtmise nõuetele mittevastavuse korral;
- 5) rahuaja ametikoha nõuetele mittevastavuse korral;
- 6) süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel;
- 7) distsiplinaarsüüteo korral;
- 8) koondamise korral;
- 9) Kaitseväge ettepanekul;
- 10) eksmatrikuleerimisel enne õppekava täitmist;
- 11) kaitseväge teenistusvälisele ametikohale nimetamisel;
- 12) Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu liikmeks asumisel;
- 13) ettenägematute asjaolude ilmnemisel.

(2) Tegevteenistusest vabastamisega seotud kulu või kahju hüvitatakse seaduses sätestatud korras.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 10 sätestatud vabastamise alust ei kohaldata kadetile, kes enne õppima asumist oli võetud määramata ajaks tegevteenistusse.

(4) Tegevväelane, kes vabastatakse tegevteenistusest enne tegevteenistusse võtmise käskkirjas näidatud õppekava kahekordse nominaalkestuse aega käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1, 4–7 või 10–13 sätestatud alusel, peab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud hüvitama Kaitsevägele poole õppekoha maksumusest.

(5) Poolt õppekoha maksumusest ei pea hüvitama tegevväelane, kes on saanud tervisekahjustuse teenistusülesannete täitmise või tema mittesüülise tegevuse tõttu, kelle terviseseisund ei vasta arstliku komisjoni otsusel tegevväelase terviseõuetele ja kes vabastatakse seetõttu käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 sätestatud alusel tegevteenistusest.

(6) Tegevväelane loetakse reservis olevaks isikuks teenistusest vabastamisele järgnevast päevast arvates, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Teenistusest vabastamisest teavitatakse Kaitseressursside Ametit.

§ 141. Lõpparve maksmine

(1) Tegevteenistusest vabastamisel maksab asutus, kus asus tegevväelase viimane rahuaja ametikoht, tegevväelasele lõpparve hiljemalt teenistusest vabastamise päeval.

(2) Lõpparve tähtjaks maksmata jätmisel on asutus kohustatud maksuma tegevväelasele põhipalka lõpparve väljamaksmisega viivitatud iga tööpäeva eest, kuid kõige rohkem tegevväelase ühe kuu põhipalga.

(3) Asutus peab tegevväelase tegevteenistusest vabastamisel lõpparvest kinni puhkusetasu väljatöötamata põhipuhkuse eest ja makstud ettemakse, mille tegevväelane peab asutusele tagastama.

(4) Kui tegevväelasega sõlmitakse tööleping Kaitseväes või Kaitseliidus või ta võetakse avaliku teenistuse seaduse alusel teenistusse Kaitseväkke, siis tegevväelase teenistusest vabastamisel lõpparvet ei maksta ja tema kasutamata jäänud puhkus säilib.

[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

§ 142. Tegevteenistusest vabastamine omal soovil

(1) Tegevväelane vabastatakse määramata ajaga tegevteenistusest omal soovil tegevteenistusse võtmise õigusega isikule esitatud kirjaliku taotluse alusel. Taotlus tuleb esitada vähemalt 60 päeva enne soovitud vabastamise kuupäeva.

(2) Kui Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt nimetatud tegevväelane soovib rahuaja ametikohalt vabastamist, peab ta esitama kirjaliku taotluse Kaitseväe juhatajale, arvestades Kaitseväe põhimääruses sätestatud rahuaja ametikohalt vabastamise etteteatamistähtaega. Kaitseväe juhataja edastab taotluse rahuaja ametikohalt vabastamise õigusega organile või isikule esimesel võimalusel.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(3) Tegevväelane võib nõuda määratud ajaga tegevteenistusest erakorralist vabastamist asutusepoolse olulise rikkumise tõttu, eelkõige kui:

1) tegevväelast on koheldud ebaväärikalt või ähvardatud sellega või lubatud teha seda teistel tegevväelastel või kolmandatel isikutel;

2) oluliselt on viivitatud põhipalga maksmisega;

3) tegevteenistuse jätkamine on seotud reaalse ohuga tegevväelase kõlbelisusele ja heale nimele.

(4) Tegevväelane võib nõuda määratud ajaga tegevteenistusest erakorralist vabastamist mõjuval põhjustel, eelkõige kui tegevväelase terviseseisund või perekondlikud kohustused ei võimalda tal rahuaja ametikohal ettenähtud tööd teha.

(5) Tegevväelane võib nõuda määratud ajaga tegevteenistusest vabastamist üksnes mõistliku aja jooksul pärast seda, kui ta ülesütlemise aluseks olnud asjaolust teada sai või pidi teada saama.

(6) Tegevväelane, kes soovib erakorralist vabastamist määratud ajaga tegevteenistusest, peab esitama kirjaliku taotluse koos põhjendusega vähemalt 60 päeva enne soovivat vabastamise päeva. Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetatud tegevväelane peab ametikohalt omal soovil vabastamist taotledes arvestama rahuaja ametikohalt omal soovil vabastamise etteteatamistähtaega, mis on sätestatud Kaitseväe põhimääruses. Kaitseväe juhataja vaatab taotluse läbi 30 päeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(7) Tegevväelase võib vabastada käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 6 sätestatud tähtaegu järgimata mõlema osapoole kirjalikul nõusolekul.

§ 143. Tegevteenistusest vabastamine tegevteenistuse tähtaja lõppemisel

Tegevväelane loetakse tegevteenistusest vabastatuks tegevteenistuse lõpptähtpäevale järgnevast päevast arvates.

§ 144. Tegevteenistusest vabastamine piirvanuse täitumisel

(1) Piirvanuse täitumisel vabastatakse tegevteenistuses olev tegevväelane tegevteenistusest piirvanuse täitumise päevast arvates.

(2) Kaitseväge juhataja vabastatakse tegevteenistusest piirvanuse täitumise tõttu Vabariigi Valitsuse korralduses märgitud päevast arvates.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Vabariigi Valitsuse või valdkonna eest vastutava ministri poolt rahuaja ametikohale nimetatud tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest piirvanuse täitumise tõttu ametikohalt vabastamise otsuses märgitud päevast arvates.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 145. Tegevteenistusest vabastamine tegevteenistusse võtmise nõuetele mittevastavuse korral

(1) Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest tegevteenistuse nõuetele mittevastavuse korral, kui ilmnevad asjaolud, mis oleks välistanud tema tegevteenistusse võtmise käesoleva seaduse § 83 või § 86 kohaselt.

(2) Kaitseväge võib nõuda tegevväelaselt hüvitist kahju eest, mis tekkis tegevväelasele palga maksmise tõttu, ulatuses, mis vastab perioodile, kui tegevväelane jättis käesoleva seaduse § 86 punktides 1–5 nimetatud teenistussuhet välistavast asjaolust vähemalt hooletusest käesoleva seaduse tähenduses teatamata, kuid mitte rohkem kui tegevväelase kuue kuu põhipalga ulatuses.

§ 146. Tegevteenistusest vabastamine rahuaja ametikoha nõuetele mittevastavuse korral

(1) Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest rahuaja ametikoha nõuetele mittevastavuse tõttu:

- 1) käesoleva seaduse § 97 lõikes 1 nimetatud hindamise tulemuste põhjal rahuaja ametikohal nõutavate oskuste ja teadmiste täieliku või osalise puudumise tõttu ja kui tegevväelast ei ole võimalik käesoleva seaduse § 96 lõike 1 kohaselt viia rahuaja ametikohale, mille nõuetele ta vastab;
- 2) kui puudub rahuaja ametikoht, mille tervisenõuetele tegevväelane vastab;
- 3) arstliku komisjoni otsusel tegevväelase tervisenõuetele mittevastavuse korral;
- 4) käesoleva seaduse § 98 lõikes 2 või § 99 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmata jätmisel;
- 5) ametikohal nõutava sõjaväelise väljaõppe või hariduse omandamata jätmisel.

(2) Tegevväelast ei või vabastada tegevteenistusest, kui käesoleva seaduse § 98 lõikes 2 ja § 99 lõikes 1 ning käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 sätestatud tingimuste rikkumine on aset leidnud tööandja tegevuse või tegevusetuse tõttu.

(3) Käesoleva seaduse § 98 lõikes 2 või § 99 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmata jätmisel võib tegevväelasele käesoleva seaduse § 139 lõikes 5 sätestatud käskkirjaga anda kuni 60 päeva aega puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamata jätmisel vabastatakse tegevväelane tegevteenistusest puuduste kõrvaldamiseks antud tähtpäevale järgnevast päevast arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 sätestatud alusel vabastamisest teavitatakse tegevväelast kirjalikult vähemalt 15 päeva ette ja vabastamisel makstakse hüvitist ühe kuu keskmise palga ulatuses.

§ 147. Tegevteenistusest vabastamine süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel

(1) Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel, millega talle mõisteti karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest või karistus, mis välistab tegevteenistuses jätkamise.

(2) Tegevväelane vabastatakse süüdimõistva kohtuotsuse jõustumise päevale järgnevast päevast arvates. Kui tegevväelane oli kohtuotsuse jõustumisel vahistatud, siis vabastatakse ta tegevteenistusest vahistamise päevast arvates.

§ 148. Tegevteenistusest vabastamine distsiplinaarsüüteo korral

Tegevteenistusest vabastamine distsiplinaarsüüteo korral toimub käesoleva seaduse §-s 177 sätestatud alustel.

§ 149. Tegevteenistusest vabastamine koondamise korral

(1) Koondamine on tegevväelase vabastamine tegevteenistusest rahuaja ametikohtade arvu vähendamise või teenistuse ümberkorraldamise tõttu.

(2) Kaitseliidus olevate rahuaja ametikohtade arvu vähendamisel või teenistuse ümberkorraldamisel tuleb tegevväelane nimetada rahuaja ametikohale Kaitseväes. Kui Kaitseväes ei ole rahuaja ametikohta, millele tegevväelane nimetada, siis tuleb ta vabastada tegevteenistusest koondamise tõttu.

(3) Tegevväelast teavitatakse koondamisest kirjalikult vähemalt 30 päeva enne vabastamise tähtaega.

(4) Koondamise korral makstakse tegevväelasele hüvitist tema tegevteenistusstaazi järgi järgmiselt:

- 1) kuni kolm aastat – kahe kuu põhipalk;
- 2) kolm kuni viis aastat – kolme kuu põhipalk;
- 3) viis kuni kümme aastat – viie kuu põhipalk;
- 4) kümme ja rohkem aastat – kümne kuu põhipalk.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tähtaja järgimata jätmisel makstakse tegevväelasele lisaks ettenähtud hüvitisele palka koos ettenähtud lisatasudega iga etteteatamistähtajast puudu jäänud tööpäeva eest.

(6) Tegevväelase vabastab koondamise tõttu Kaitseväe juhataja.

(7) Koondamise tõttu tegevteenistusest vabastamise korral on isikul õigus saada kindlustushüvitist töötuskindlustuse seaduses koondamise korral ettenähtud tingimustel ja korras.

(8) Kui koondamise tõttu tegevteenistusest vabastatud isikuga sõlmitakse tööleping Kaitseväes või Kaitseliidus või ta võetakse avaliku teenistuse seaduse alusel teenistusse Kaitseväkke enne ajavahemiku möödumist, mille eest talle käesoleva paragrahvi lõike 4 kohaselt hüvitist maksti, peab ta tagastama saadud hüvitise sellele ajavahemikule vastavas ulatuses, mille võrra varem, võrreldes hüvitise maksmise aluseks olnud ajavahemikuga, ta uuesti avaliku teenistusega seotud ametikohale nimetatakse.

§ 150. Tegevteenistusest vabastamine Kaitseväe ettepanekul

(1) Kaitseväe juhataja või tegevteenistusse võtmise õigusega ülem võib tegevväelasele teha ettepaneku määratud ajaga tegevteenistussuhte ennetähtaegselt lõpetamiseks või määramata ajaga tegevteenistussuhte lõpetamiseks vähemalt 30 päeva enne soovivat lõpptähtaega.

(2) Tegevväelast, kellele on tehtud ettepanek teenistussuhte lõpetamiseks, ei või vabastada tema kirjaliku nõusolekuta.

§ 151. Tegevteenistusest vabastamine eksmatrikuleerimisel enne õppekava täitmist

(1) Eksmatrikuleerimisel vabastatakse tegevteenistusest kadett, kes eksmatrikuleeritakse edasijõudmatuse tõttu õppetöös või mõnel muul põhjusel enne õppekava täitmist.

(2) Kadett vabastatakse tegevteenistusest eksmatrikuleerimisele järgnevat päevast arvates.

(3) Eksmatrikuleerimisel enne õppekava täitmist tegevteenistusest vabastatud isiku võib uuesti võtta tegevteenistusse, kui ta vastab tegevteenistusse võtmise nõuetele.

§ 152. Tegevteenistusest vabastamine kaitseväeteenistusvälisele ametikohale nimetamisel

Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest kaitseväeteenistusvälisele ametikohale nimetamisel, kui ta asub Vabariigi Valitsuse liikmeks, riigisekretäriks, riigikontrolöriks, õiguskantsleriks, kohtunikuks, vallavanemaks või linnapeaks.

§ 153. Tegevteenistusest vabastamine Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu liikmeks asumisel

Tegevväelane vabastatakse tegevteenistusest Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu liikmeks asumise tõttu pädeva organi sellekohase otsuse tegemise päevast arvates.

§ 154. Tegevteenistusest vabastamine ettenägematute asjaolude ilmnemise tõttu

(1) Tegevväelase võib tegevteenistusest vabastada ettenägematute asjaolude ilmnemise tõttu, kui:

1) asjaoludest nähtub tegevväelase teadmiste ja oskuste vähesus teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele vastavas ulatuses ning see ei võimalda tal tegevteenistussuhet jätkata ja seda ei saanud ette näha tegevväelase tegevteenistusse võtmisel;

2) tegevväelane on teadmata kadunud.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Tegevväelase tegevteenistusest vabastamine käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud alusel ei ole lubatud, kui teda on võimalik tema nõusolekul üle viia teisele rahuaja ametikohale, mille teenistusülesanded on olulises ulatuses sarnased olemasoleva ametikoha teenistusülesannetega ning teenistusülesannete täitmine on käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud asjaolust hoolimata võimalik.

(3) Tegevväelase võib tegevteenistusest vabastada käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud alusel, kui vabastamise eelnevalt on talle antud mõistlik tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks, kuid tegevväelane ei ole puudusi tähtaja jooksul kõrvaldanud. Kaitseväge korraldab tegevväelase koolitamise, kui tegevväelase vahetu

või otsene ülem peab võimalikuks koolituse tulemusel puudusi mõistliku aja jooksul kõrvaldada ning kui koolitus ei põhjusta Kaitsevägele ebaproportsionaalselt suuri kulutusi.

(4) Enne tegevväelase teenistusest vabastamist tuleb talle anda võimalus osaleda vestlusel. Vestluse kokkuvõtte vormistatakse kirjalikult ja edastatakse tegevväelasele arvamuse esitamiseks.

(5) Tegevteenistusest vabastamisest teavitatakse tegevväelast kirjalikult vähemalt 15 päeva ette. Tegevväelase tegevteenistussuhte viimane päev on tegevteenistusest vabastamise teates märgitud päev.

(6) Tegevväelane loetakse teadmata kadunuks, kui Politsei- ja Piirivalveamet ei ole suutnud tema asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul asukoha kindlakstegemise avalduse esitamise päevast arvates.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 155. Tegevväelase teenistussuhte lõppemine erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra ajal lõpetatakse tegevväelasega teenistussuhe vaid käesoleva seaduse § 139 lõike 1 punktis 2 ja § 140 lõike 1 punktides 3, 4, 6 ja 12 sätestatud alustel.

(2) Käesoleva seaduse § 140 lõike 1 punktis 13 sätestatud alusel võib lõpetada tegevteenistussuhte vaid siis, kui tegevväelane on teadmata kadunud ning Politsei- ja Piirivalveamet on tema suhtes algatanud asukoha tuvastamise menetluse ning ei ole suutnud tema asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul.

(3) Teistel juhtudel vabastatakse tegevväelane tegevteenistusest ühe nädala jooksul erakorralise seisukorra lõppemisest arvates, kui vabastamise aluseks olev asjaolu leidis aset erakorralise seisukorra kehtivuse ajal.

§ 156. Ressursimahuka koolituse kulu hüvitamine

(1) Ressursimahukas koolitus on koolitus, mille kestus on pikem kui 90 päeva või mille maksumus ületab töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuuekordset kuu töötasu alammäära.

(2) Tegevväelane on kohustatud hüvitama proportsionaalselt tegevteenistussuhtega seotud otsese kulu, ümberasumise kulu, päevaraha ja välislähetustasu ning lähetusega seotud kulu, mida riik on kandnud, kui:

- 1) ta katkestas mõjuva põhjuseta koolituse;
- 2) ta vabastati tegevteenistusest käesoleva seaduse § 140 lõike 1 punkti 1, 4–7 või 10–13 alusel, välja arvatud teadmata kadunuks jäämisel;
- 3) ta vabastati tegevteenistusest käesoleva seaduse § 98 lõikes 2 või § 99 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmata jätmise tõttu;
- 4) ta vabastati tegevteenistusest ametikohal nõutava sõjaväelise väljaõppe või hariduse omandamata jätmise tõttu;
- 5) talle ei väljastata või ei pikendata tema ametikohal nõutavat riigisaladusele juurdepääsu luba.

(3) Tegevväelane, kes on võetud tegevteenistusse käesoleva seaduse § 87 lõikes 3 sätestatud tingimused, ei ole kohustatud ressursimahuka koolituse kulu hüvitama, kui ta on tegevteenistuses tegevteenistusse võtmise käskkirjas näidatud tähtaja lõpuni.

(4) Tegevväelane, kes on määramata ajaga tegevteenistuses, ei ole kohustatud ressursimahuka koolituse kulu hüvitama, kui ta vabastatakse tegevteenistusest pärast ressursimahukale koolitusele lähetamise käskkirjas märgitud tegevteenistuses olemise kohustuse tähtaja möödumist.

(5) Ressursimahuka koolituse kulu ei pea hüvitama tegevväelane, kes on saanud tervisekahjustuse teenistusülesannete täitmise tõttu, kelle tervise seisund ei vasta arstliku komisjoni otsusel tegevväelase tervisenõuetele ja kes vabastatakse seetõttu tegevteenistusest.

(6) Tegevteenistuses olemise kohustus ei tohi koos ressursimahukal koolitusel viibitud ajaga olla pikem kui kümme aastat.

(7) Ressursimahuka koolituse kulu arvestamise ja hüvitamise ning määramata tähtajaga tegevteenistuses olemise kohustuse määramise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(8) Tegevväelane lähetatakse ressursimahukale koolitusele tema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul.

10. peatükk Distsiplinaarvõim

1. jagu

Kaitseväeline distsipliin

§ 157. Kaitseväeline distsipliin

Kaitseväeline distsipliin on seaduste, nende alusel kehtestatud õigusaktide ja ülemate käskudega kehtestatud teenistusülesannete ning kaitsevälise korra täpne täitmine kõigi kaitsevälaste poolt.

§ 158. Distsiplinaarvõim

- (1) Distsiplinaarvõim on ülema pädevus kohaldada alluva suhtes ergutusi ja distsiplinaarkaristusi.
- (2) Ülemat ajutiselt asendaval tegevvälasel on asendatava ülema distsiplinaarvõim.
- (3) Ülemal ei ole õigust piirata temale alluva ülema distsiplinaarvõimu.

§ 159. Ergutused

(1) Ergutus on kaitsevälasele tunnustuse avaldamine kauaaegse laitmatu teenistuse või teenistusülesannete silmapaistvalt hea täitmise eest.

- (2) Ergutused on:
 - 1) distsiplinaarkaristuse ennetähtaegne kustutamine;
 - 2) tänu avaldamine;
 - 3) Kaitseväe teenetemärgi andmine;
 - 4) rahalise preemia andmine;
 - 5) hinnalise kingituse tegemine;
 - 6) nimelise kül- või tulirelva kinkimine.

(3) Hinnalise kingituse maksumuse ja rahalise preemia piirmäära kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 160. Ergutuste kohaldamine ja nende üle arvestuse pidamine

- (1) Kaitsevälase suhtes, kellel on kehtiv distsiplinaarkaristus, kohaldatakse esimese ergutusena distsiplinaarkaristuse ennetähtaegset kustutamist.
- (2) Distsiplinaarkaristuse ennetähtaegse kustutamise õigus on distsiplinaarkaristuse määranud ülemal ja distsiplinaarkaristuse määranud ülema otsesel ülemal.
- (3) Õigus avaldada tänu suuliselt rivi või vastava kogu ees on kaitsevälase otsesel ülemal.
- (4) Käskkirjaga tänu avaldamise õigus on käskkirja andmise õigusega otsesel ülemal.
- (5) Kaitseväe teenetemärgi andmise õigus on ülemal, kellel on õigusakti alusel teenetemärgi andmise õigus.
- (6) Rahalise preemia andmise ja hinnalise kingituse tegemise õigus on asutuse juhil ja tema poolt eelarve vahendeid käsutama volitatud ülemal ning viimase otsesel ülemal.
- (7) Nimelise kül- ja tulirelva kinkimise õigus on Kaitseväe juhatajal.
- (8) Kaitsevälase suhtes kohaldatavate ergutuste üle arvestuse pidamise korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

2. jagu Distsiplinaarkinnipidamine

§ 161. Distsiplinaarkinnipidamine

- (1) Distsiplinaarkinnipidamine on kaitsevälase suhtes kohaldatav meede distsiplinaarsüüteo jätkuva toimepanemise tõkestamiseks või kaitsevälasest tema enda või teise isiku tervisele, elule või varale tuleneva vahetu ohu tõrjumiseks.
- (2) Distsiplinaarkinnipidamist võib kohaldada kõigi kaitsevälaste suhtes sõltumata kaitsevälase ametikohast või auastmest.

§ 162. Distsiplinaarkinnipidamise kohaldamine

(1) Distsiplinaarkinnipidamise kohaldamise õigus on sõjaväeliste auastmetega asutuse juhil, Kaitseväge struktuuriüksuse ülemal, väeliigi ülemal, sõjaväepolitsei ülesandeid täitval kaitseväelasel, õppekogunemist korraldava struktuuriüksuse ülema määratud kaitseväelasel ja laevakomandöril Kaitseväe laeval.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(2) Kui kaitseväelane viibib väljaspool oma tavapärast rahuaja ametikoha asukohta ja esineb käesoleva seaduse § 161 lõikes 1 nimetatud alus tema suhtes distsiplinaarkinnipidamise kohaldamiseks, on distsiplinaarkinnipidamise kohaldamise õigus peale käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute ametikoha asukoha struktuuriüksuse ülema määratud kaitseväelasel, rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonnas Kaitseväe juhataja määratud kaitseväelasel või laevakomandöril Kaitseväe laeval.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(3) Distsiplinaarkinnipidamise kohaldamisest tuleb viivitamata teavitada distsiplinaarkinnipidamisele määratud kaitseväelase sõjaväelise auastmega ametikoha ülemat.

(4) Distsiplinaarkinnipidamise kohaldamise õigusega isik võib kohaldada distsiplinaarkinnipidamist ka temast kõrgemal auastmel olevale kaitseväelasele.

(5) Kui distsiplinaarkinnipidamise kohaldamine on tingitud asjaolust, et kaitseväelane ei ole võimeline oma käitumist valitsema ja võib ohustada enda või teise isiku tervist, elu või vara, tuleb sellest viivitamata teatada tervishoiutöötajale, kes esimesel võimalusel kohtub kinnipeetud kaitseväelasega ja tuvastab käitumishäire põhjuse. Vajaduse korral toimetatakse kaitseväelane raviasutusse.

(6) Kaitseväelane vabastatakse distsiplinaarkinnipidamiselt, kui käesoleva seaduse § 161 lõikes 1 sätestatud alus on ära langenud ja kaitseväelasele ei ole määratud distsiplinaaresti.

(7) Kaitseväelasele, kelle suhtes distsiplinaarkinnipidamist kohaldatakse, antakse:

- 1) teada distsiplinaarkinnipidamise põhjusest;
- 2) võimalus teatada distsiplinaarkinnipidamisest tema valitud isikule;
- 3) võimalus selgituste andmiseks;
- 4) võimalus esitada vaie käesoleva seaduse §-s 214 sätestatud korras või kaebus halduskohtule;
- 5) võimalus tutvuda distsiplinaarkinnipidamise protokolliga ning teha meetme tingimuste, käigu ja tulemuste ning protokolliga kohta taotlusi, mis protokollitakse.

(8) Kaitseväelast, kelle suhtes distsiplinaarkinnipidamist kohaldatakse, ei või kohtu loata kinni pidada üle 48 tunni.

(9) Kui kaitseväelast karistatakse distsiplinaarestiga distsiplinaarsüüteo eest, mille tõkestamiseks kohaldata tema suhtes distsiplinaarkinnipidamist, siis arvatakse distsiplinaarkinnipidamisel viibitud aeg distsiplinaaresti aja hulka.

(10) Distsiplinaarkinnipidamine protokollitakse haldusmenetluse seaduse §-s 18 sätestatud alustel ja korras.

§ 163. Distsiplinaarkinnipidamise tingimused

(1) Distsiplinaarkinnipidamisel olevat kaitseväelast hoitakse Kaitseväe arestimajas või kinnipidamiseks kohandatud ruumis vahi all.

(2) Ruumi kinnipidamiseks kohandamise otsustab distsiplinaarkinnipidamise kohaldamise õigusega ülem.

(3) Kaitseväelasel on keelatud omada arestimajas või kinnipidamiseks kohandatud ruumis asju, mis ohustavad inimese julgeolekut, sobivad vara kahjustamiseks või võivad ohustada Kaitseväe julgeolekut.

(4) Nõuded Kaitseväe arestimajale ja kinnipidamiseks kohandatud ruumile ja selle sisekorrale ning arestimajas ja kinnipidamiseks kohandatud ruumis kinnipeetavale keelatud asjade loetelu ning nende hoidmise, tagastamise, hävitamise ja hoiulevõtmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(5) Distsiplinaarkinnipidamisel tehakse kinnipeetud kaitseväelasele vaatluse või kompimise teel turvakontroll ja asjade läbivaatus.

(6) Turvakontrolli teeb tegevväelane, kes on kinnipeetud kaitseväelasega samast soost, samasoolise tegevväelase puudumisel arst. Kui see on vajalik vahetu ohu tõrjumiseks, võib turvakontrolli teha tegevväelane, kes ei ole isikuga samast soost.

(7) Kinnipeetud kaitseväelasel on õigus viibida asjade läbivaatuse juures. Tegevväelane võib asjad läbi vaadata kinnipeetud kaitseväelase juuresolekuta, kui see on vajalik vahetu ohu tõrjumiseks või kui kaitseväelane teadlikult takistab asjade läbivaatust.

(8) Turvakontrolli teostamisel ja asjade läbivaatusel on õigus kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu.

(9) Asjade läbivaatus protokollitakse.

(10) Kaitseväelasele võetakse hoiule raha, väärtasjad ja dokumendid, samuti ese ja ravim, mis võivad ohustada teda ennast või teist isikut. Kaitseväelasele, kellelt asjad hoiule võetakse, väljastatakse esimesel võimalusel asjade hoiulevõtmise protokoll koopia, milles märgitakse hoiulevõtmist kohaldav Kaitseväe struktuuriüksus, hoiulevõtmise aeg ja põhjus ning hoiulevõetavate asjade kirjeldus.

(11) Hoiulevõetud asjad tagastatakse omanikule distsiplinaarkinnipidamise lõppemisel.

(12) Distsiplinaarkinnipidamisel viibivat kaitseväelast on keelatud paigutada arestimajas kokku distsiplinaararestiga karistatud kaitseväelasega. Eri soost kaitseväelased paigutatakse eraldi ruumidesse.

(13) Distsiplinaarkinnipidamisel viibivat kaitseväelast jälgitakse tema ohutuse tagamiseks. Tema tervise halvenemisel kutsutakse kohale tervishoiutöötaja.

§ 164. Distsiplinaarkinnipidamisel viibiva kaitseväelase õigused ja tema suhtes kohaldatavad piirangud

(1) Distsiplinaarkinnipidamisel viibival kaitseväelasel on õigus:

- 1) kohtlemisele, mis austab tema inimväärikust ning tagab, et distsiplinaarkinnipidamine ei põhjusta talle rohkem kannatusi või ebameeldivusi kui need, mis paratamatult kaasnevad kinnipidamisega;
- 2) saada tavapärasest toitu;
- 3) kasutada tervishoiuteenust.

(2) Distsiplinaarkinnipidamisel viibival kaitseväelasel on keelatud:

- 1) võtta vastu külastajaid;
- 2) kasutada isiklikke side- ja elektroonikavahendeid;
- 3) tarbida alkoholi ning narkootilise, psühhotroopse ja muu sarnase toimega aineid.

(3) Distsiplinaarkinnipidamisel viibiva kaitseväelase vabadus allutatakse seaduses toodud piirangutele. Kui seaduses ei ole sätestatud konkreetset piirangut, võib kohaldada vaid selliseid piiranguid, mis on vajalikud Kaitseväe julgeoleku või Kaitseväe territooriumil viibivate isikute ohutuse tagamiseks. Piirangud peavad vastama distsiplinaarkinnipidamise eesmärgile ja inimväärikuse põhimõttele ega tohi moonutada seaduses sätestatud teiste õiguste ja vabaduste olemust.

§ 165. Füüsilise jõu ja aktiivse kaitse vahendite kasutamine

(1) Distsiplinaarkinnipidamise täideviimise tagamiseks võib distsiplinaarkinnipidamist täideviiv kaitseväelane kasutada kinnipeetava suhtes füüsilist jõudu, kui kinnipeetav kaitseväelane osutab vastupanu või ilmneb otsene enesevigastamise või teise isiku suhtes rakendatava vägivalda oht ning suusõnaline rahustamine ohu kõrvaldamiseks ei osutu piisavaks.

(2) Enne füüsilise jõu kasutamist on kaitseväelane kohustatud suuliselt hoiatama kinnipeetavat. Hoiatamisest võib loobuda, kui see ei ole võimalik kõrgendatud ohu tõrjumise või korrariikkumise kõrvaldamise kiire vajaduse tõttu.

(3) Distsiplinaarkinnipidamist täideviiv kaitseväelane võib kasutada käeraudu või sidumisvahendeid, kui see on vältimatu, arvestades kinnipeetava käitumise laadi ja konkreetset olukorda, ja ta peab hoiduma kinnipeetava tervise kahjustamisest suurel määral.

(4) Käeraudade ja sidumisvahendi kasutamine ei tohi kesta üle ühe tunni järjest.

(5) Enne käeraudade ja sidumisvahendi kasutamist on kaitseväelane kohustatud suuliselt hoiatama kinnipeetavat. Hoiatamisest võib loobuda, kui see ei ole võimalik kõrgendatud ohu tõrjumise või korrariikkumise kõrvaldamise kiire vajaduse tõttu.

(6) Füüsilise jõu või aktiivse kaitse vahendite kasutamisel kinnipeetavale tervisekahjustuse tekitamisel on kaitseväelane kohustatud osutama abi või võimaldama tervishoiutöötajal abi anda.

3. jagu

Distsiplinaarsüüteod ja distsiplinaarkaristused

§ 166. Distsiplinaarsüüteod

(1) Distsiplinaarsüüteod on:

- 1) seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevate teenistusülesannetega seotud põhimõtete eiramine ning nõuete ja teenistusülesannete täitmata jätmine ja nende mittenouetekohane täitmine;

2) asutusele varalise kahju süüline tekitamine või selle tekkimise ohu süüline loomine või kaitsevälase süüline tegu, mis on vastuolus üldtunnustatud kõlblusnormidega või diskrediteerib kaitsevälast või asutust olenemata sellest, kas kaitsevälane pani teo toime teenistusülesandeid täites või mitte;

3) kaitsevälase poolt teenistusolaste piirangute rikkumine.

(2) Distsiplinaarsüüteo menetlemisel on Kaitseväl õigus töödelda kaitsevälase ja reservis oleva isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 167. Distsiplinaarvastutus

(1) Kaitsevälane kannab toimepandud distsiplinaarsüüteo eest distsiplinaarvastutust, mis seisneb tema suhtes distsiplinaarkaristuse kohaldamises tema toimepandud distsiplinaarsüüteo laadi ja raskuse järgi.

(2) Ühe distsiplinaarsüüteo eest võib kaitsevälasele määrata ainult ühe distsiplinaarkaristuse. Sama süüteo eest määratud karistus kuriteo või väärteo eest või kaitsevälaselt kahjuhüvitise väljamõistmine ei välista distsiplinaarkaristuse määramist.

§ 168. Distsiplinaarkaristuse eesmärk ja liigid

(1) Distsiplinaarkaristuse eesmärk on juhtida kaitsevälase tähelepanu tema eksimusele ja hoida ära tema poolt uute süütegude toimepanemine.

(2) Distsiplinaarkaristused on:

- 1) noomitus;
- 2) distsiplinaartoimkond;
- 3) distsiplinaararest;
- 4) rahatrahv;
- 5) põhipalga vähendamine;
- 6) Kaitseväe teenetemärgi äravõtmine;
- 7) tegevteenistusest vabastamine.

(3) Distsiplinaarkaristus määratakse kirjaliku haldusaktiga.

§ 169. Noomitus

(1) Noomitus on ülema poolt alluva distsiplinaarsüüteoole hukkamõistva hinnangu andmine ning alluva eneseväarikuse, au ja kohusetunde mõjutamine.

(2) Noomituse määramise õigus on tegevvälasest otsesel ülemal.

§ 170. Distsiplinaartoimkond

(1) Distsiplinaartoimkond on ajateenija rakendamine teenistuslikult vajalike tööde tegemiseks väljaõppest vabal ajal.

(2) Distsiplinaartoimkonna määramise õigus on tegevvälasest vahetul ja otsesel ülemal.

(3) Distsiplinaartoimkonda määratud ajateenijat ei relvastata ja teda ei rakendata valve- või järelevalveülesannete täitmiseks.

(4) Ajateenijale, kellele on määratud distsiplinaartoimkond, on keelatud anda töid, mis nõuavad eriväljaõpet või alandavad inimväarikust.

(5) Ühe distsiplinaarsüüteo eest võib määrata distsiplinaartoimkonna kogupikkusega kuni 48 tundi. Ühes ööpäevas võib ajateenijat rakendada distsiplinaartoimkonda kuni kaheksaks tunniks. Distsiplinaartoimkonna rakendamisel peab ajateenijale võimaldama järjestikust puhkeaega vähemalt kuus tundi.

§ 171. Distsiplinaararest

(1) Distsiplinaararest on distsiplinaarsüüteo toimepannud kaitsevälase paigutamine distsiplinaarkaristuse kandmise ajaks vangistusseaduse § 156 lõikes 1 nimetatud arestimajja (edaspidi *politsei arestimajja*) või Kaitseväe arestimajja või kaitsevälase eraldamine teistest kaitsevälastest selleks ettenähtud ruumi distsiplinaarkaristuse kandmise ajaks.

[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

(2) Distsiplinaararest määratakse kaitsevälasele, kes on raskelt või korduvalt rikkunud kaitsevälalist distsipliini.

(3) Distsiplinaararesti määrab rahuaja ametikoha asutuse juht, Kaitseväe struktuuriüksuse ülem või väeliigi ülem.

(4) Distsiplinaararesti tähtaega arvestatakse päevades. Distsiplinaararesti võib määrata kuni 14 päevaks. Ühele päevale distsiplinaararestis vastab 24 tundi.

(5) Distsiplinaararesti aja hulka arvatakse distsiplinaarkinnipidamisel viibitud aeg. 24 tunnile distsiplinaarkinnipidamisele vastab üks päev distsiplinaararesti.

(6) Distsiplinaararesti ei kohaldata raseda ja kaitsevälase suhtes, kellele see on meditsiiniliselt vastunäidustatud.

(7) Distsiplinaararesti määramisest teatab selle määranud ülem halduskohtule käesoleva seaduse §-s 173 sätestatud korras. Distsiplinaararestist halduskohtule teatamine ei peata distsiplinaararesti täideviimist.

(8) Kui Kaitseväge arestimajas või selleks ettenähtud ruumis distsiplinaararesti kandev kaitsevälane peab osa võtma sõjaväelisest väljaõppest, peatatakse arest sõjaväelise väljaõppe ajaks. Arest jätkub Kaitseväge arestimajas või selleks ettenähtud ruumis pärast sõjaväelise väljaõppe lõppemist.
[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

(9) Distsiplinaararestis oldud aja eest, välja arvatud distsiplinaararesti peatamise aeg sõjaväelisest väljaõppest osavõtuks ja distsiplinaararesti tunnistamisel seadusvastaseks, ei maksta tegevvälasele palka ega ajateenijale ja reservvälasele toetust.

(10) Reservvälasele kohaldatakse distsiplinaararesti kõige kauem õppekogunemise lõpuni.

(11) Distsiplinaararesti kandmise aega ei arvestata tegevteenistusstaazi hulka.

(12) Distsiplinaararesti kandmise ajal puudub kaitsevälasel õigus teostada temale usaldatud avalikku võimu ja distsiplinaarvõimu ning kasutada käsuõigust.

§ 172. Distsiplinaararesti kandva kaitsevälase õigused ja tema suhtes kohaldatavad piirangud

(1) Distsiplinaararesti kandval kaitsevälasel on samasugused õigused ja tema suhtes kohaldatakse samasuguseid piiranguid, kui on sätestatud käesoleva seaduse §-s 164 distsiplinaarkinnipidamisel oleva isiku suhtes.

(2) Distsiplinaararesti määramise korral tehakse kaitsevälasele Kaitseväge arestimajja või selleks ettenähtud ruumi paigutamisel või enne Kaitseväge struktuuriüksusest politsei arestimajja toimetamist turvakontroll ja asjade läbivaatus käesoleva seaduse §-s 163 sätestatud tingimustel ja korras. Enne politsei arestimajja toimetamist tehakse kaitsevälasele Kaitseväge struktuuriüksuses vangistusseaduses ettenähtud tervisekontroll.
[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

(3) Politsei arestimajja paigutatud kaitsevälase suhtes kohaldatakse aresti täideviimist ja arestimajas kinnipidamist reguleerivaid vangistusseaduse sätteid.
[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

§ 173. Halduskohtu teavitamine distsiplinaararestist ja distsiplinaararesti seaduslikkuse kontroll

(1) Distsiplinaararesti määranud ülem teatab viivitamata kinnipidamiskohajärgsele halduskohtule distsiplinaararesti määramisest, lisades:

- 1) kinnitatud ärakirja käskkirjast kaitsevälasele distsiplinaararesti määramise kohta;
- 2) distsiplinaarjuurdluse kokkuvõtte ja muud asjassepuutuvad materjalid.

(2) Kaitsevälasele distsiplinaarkaristusena määratud distsiplinaararesti seaduslikkuse kontrollimisel otsustab halduskohtunik kaitsevälase toimepandud teo asjaolusid selgitamata halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi, et kaitsevälasele on distsiplinaararest määratud seaduslikult, või tunnistab distsiplinaararesti määramise seadusvastaseks.

(3) Halduskohtunik kontrollib, kas:

- 1) kaitsevälase toimepandud teo eest võib karistada distsiplinaarkaristusega;
- 2) enne distsiplinaararesti määramist oli läbi viidud distsiplinaarjuurdlus;
- 3) kaitsevälasele on tehtud teatavaks tema õigused ja võimaldatud tal oma teo kohta selgitusi anda;
- 4) ülem oli pädev kaitsevälasele distsiplinaararesti määrama.

(4) Distsiplinaararesti kandev kaitsevälane vabastatakse viivitamata, kui halduskohus tunnistab distsiplinaararesti määramise seadusvastaseks.

(5) Vabastamise otsuse teinud ülem teavitab otsusest ja kaitsevälase distsiplinaararestist vabastamisest viivitamata halduskohut, Kaitseväge peainspektorit ja õiguskantslerit.

(6) Kaitseväelasele hüvitatakse kahju riigivastutuse seaduses sätestatud korras.

§ 174. Rahatrahv

(1) Distsiplinaarsüüteo eest võib tegevväelasele määrata rahatrahvi kuni tema kümne päeva palga ulatuses.

(2) Rahatrahvi määramise õigus on rahuaja ametikoha asutuse juhil ning tema poolt eelarve vahendeid käsutama volitatud struktuuriüksuse ja väeliigi ülemal.

(3) Rahatrahv peetakse kinni karistatu palgast ja trahvi kohaldamisest laekunud summad kantakse üle riigieelarvesse.

(4) Rahatrahv peetakse kinni tegevväelase palgast arvestusega, et kõigi kinnipidamiste summa ei ületaks 50 protsenti isikule ühes kuus väljamaksmisele kuuluvast palgast.

§ 175. Põhipalga vähendamine

(1) Distsiplinaarsüüteo eest võib tegevväelase põhipalka vähendada kuni 30 protsendi võrra kuni kuueks kuuks. Põhipalga vähendamisel vähendatakse sama palju ka tegevväelasele makstavat muutuvpalka.

(2) Põhipalga vähendamise õigus on ülemal, kelle pädevuses on tegevväelase palga määramine.

(3) Põhipalga vähendamise haldusaktis tuleb ära märkida karistuse kestus.

§ 176. Kaitseväge teenetemärgi äravõtmine

(1) Kaitseväge teenetemärgi võib ära võtta kaitseväelaselt, kes on toime pannud asutust diskrediteeriva teo või teo, mis on vastuolus üldtunnustatud kõlblusnormidega.

(2) Kaitseväge teenetemärgi äravõtmise õigus on ülemal, kellel on õigusakti alusel teenetemärgi andmise õigus.

(3) Ülemal, kelle distsiplinaarvõim ei luba kohaldada Kaitseväge teenetemärgi äravõtmist, on distsiplinaarsüüteo toimepannud kaitseväelase karistamiseks õigus pöörduda taotlusega ülema poole, kelle pädevuses on nimetatud karistuse määramine.

(4) Kaitseväelane, kellelt on Kaitseväge teenetemärk ära võetud, peab teenetemärgi, lindilõike ja tunnistuse tagastama teenetemärgi andmiseks pädevale isikule.

§ 177. Distsiplinaarkaristusena tegevteenistusest vabastamine

Tegevväelase võib distsiplinaarkorras tegevteenistusest vabastada, kui distsiplinaarsüütegu pandi toime tahtlikult või raske hooletuse tõttu või teo iseloomu tõttu ei ole võimalik tegevväelase jätkamine tegevteenistuses.

4. jagu

Distsiplinaarmenetlus

§ 178. Distsiplinaarmenetluse eesmärk

Distsiplinaarmenetluse eesmärk on distsiplinaarsüüteo kiire ja täielik avastamine, süüdlase ja distsiplinaarsüüteo asjaolude väljaselgitamine ning distsiplinaarkaristuse õige määramine.

§ 179. Distsiplinaarmenetluse algatamine

(1) Distsiplinaarmenetluse võib algatada, kui on ilmnunud asjaolud, mis viitavad, et toime on pandud distsiplinaarsüüteo tunnustega tegu.

(2) Distsiplinaarmenetluse algatab distsiplinaarsüüteo toime pannud kaitseväelase vahetu või otsene ülem või distsiplinaarsüüteo toimepanemiskoha järgne ülem.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule võib distsiplinaarmenetluse algatada sõjaväepolitsei põhiülesannete täitmise eest vastutava struktuuriüksuse ülem.
[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(4) Distsiplinaarmenetluse algatanud isiku otsene ülem võib oma menetlusse võtta iga talle alluva isiku läbiviidava distsiplinaarmenetluse.

(5) Distsiplinaarmenetluse algatamisest teavitatakse esimesel võimalusel kaitseväelast, kelle suhtes distsiplinaarmenetlus algatati.

§ 180. Distsiplinaarmenetluse läbiviimine

(1) Distsiplinaarmenetluse läbiviimise õigus on distsiiplinaarmenetluse algatanud isikul või tema volitatud isikul.

(2) Distsiplinaarmenetluse läbiviijal on õigus koguda distsiiplinaarsüüteo kohta tõendeid ja nõuda seletusi.

(3) Kui distsiiplinaarmenetluse käigus selgub, et distsiiplinaarsüüteo toimepanemise asjaolud ei ole selged või et distsiiplinaarsüüteo asjaolude tõttu peaks kaitsevälasele karistama distsiiplinaarrestiga, tuleb algatada distsiiplinaarjuurdlus.

(4) Tulenevalt distsiiplinaarsüüteo tehoolude keerukusest või distsiiplinaarmenetluse tulemuse mõjust Kaitsevæele või Kaitseleidule on Kaitsevæe juhatajal õigus anda kaitsevæelase suhtes tehtav distsiiplinaarjuurdlus Kaitsevæe põhimääruses sätestatud sõjaväepolitsei põhiülesannete täitmise eest vastutava struktuuriüksuse menetleda. [RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(5) Kaitsevæelasele, kelle suhtes distsiiplinaarmenetlus algatati, peab andma võimaluse esitada kirjalik seletus distsiiplinaarsüüteo kohta viie tööpäeva jooksul.

(6) Distsiplinaarmenetluse läbiviija võib nõuda kaitsevæelaselt või muult isikult, kes viibis distsiiplinaarsüüteo toimepanemise juures või kellele on teada distsiiplinaarsüüteo asjaolud (edaspidi *tunnistaja*), kirjalikku seletust distsiiplinaarsüüteo kohta, ja tunnistaja on kohustatud niisuguse seletuse andma. Seletuse andmisest keeldumine on teenistusülesannete rikkumine, välja arvatud juhul, kui tunnistajalt nõutakse seletust tema enda, tema vanavanema, vanema, venna, õe, lapse, lapselapse, abikaasa või elukaaslase või abikaasa või elukaaslase vanema, venna, õe või lapse teo kohta.

(7) Distsiplinaarmenetluse käigus võib ametikohale nimetamise õigusega ülem distsiiplinaarjuurdluse läbiviija ettepanekul kõrvaldada tegevæelase ametikohalt distsiiplinaarmenetluse ajaks käesoleva seaduse § 137 lõigetes 1 ja 2 sätestatud korras.

(8) Distsiplinaarmenetluse läbiviimise ja dokumenteerimise korra kehtestab Kaitsevæe juhataja.

(9) Kaitsevæelasel, kelle suhtes distsiiplinaarmenetlus läbi viidi, on pärast distsiiplinaarmenetlust õigus tutvuda distsiiplinaarmenetluse materjalidega.

(10) Distsiplinaarmenetluse käigus kogutud materjalid säilitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis menetluse läbiviinud struktuuriüksuses või distsiiplinaarsüüteo toime pannud kaitsevæelase sõjavæelise auastmega ametikoha asukohas Kaitsevæe juhataja kehtestatud korras.

§ 181. Süü hindamine

(1) Kaitsevæelane vastutab distsiiplinaarsüüteo eest üksnes süü olemasolu korral.

(2) Süü vormid on tahtlus, hooletus ja raske hooletus.

(3) Tahtlus on teenistuskohustuse rikkumise teadlik soovimine.

(4) Hooletus on kaitsevæelase kohustuste täitmiseks vajaliku hoole järgimata jätmine.

(5) Raske hooletus on kaitsevæelase kohustuste täitmiseks vajaliku hoole olulisel määral järgimata jätmine.

(6) Süü hindamisel arvestatakse muu hulgas kaitsevæelase haridust, töökogemust, teadmisi ja oskusi.

§ 182. Distsiplinaarvastutust kergendavad asjaolud

(1) Distsiplinaarvastutust kergendavad asjaolud on:

- 1) distsiiplinaarsüüteo ülestunnistamine ja puhtsüdamlik kahetsus;
- 2) kahju vabatahtlik hüvitamine;
- 3) distsiiplinaarsüüteo toimepanemine raske isikliku olukorra mõjul;
- 4) distsiiplinaarsüüteo toimepanemine õigusvastase käitumisega esile kutsutud tugeva hingelise erutuse mõjul.

(2) Distsiplinaarkaristust määrav ülem võib vastutust kergendavaks lugeda ka muid asjaolusid.

§ 183. Distsiplinaarvastutust raskendavad asjaolud

Distsiplinaarvastutust raskendavad asjaolud on:

- 1) omakasu või muu madal motiiv;
- 2) lubamatu tegevuse jätkamine, hoolimata teiste isikute nõudmisest see lõpetada;

- 3) distsiplinaarsüütegude korduv toimepanemine;
- 4) distsiplinaarsüüteo toimepanemine ühiselt mitme kaitsevälase poolt;
- 5) distsiplinaarsüüteo toimepanemine jooeseisundis käesoleva seaduse § 191 lõike 2 tähenduses;
- 6) distsiplinaarsüüteoga struktuuriüksuse tegevuse takistamine või selle lahinguvalmiduse kahjustamine;
- 7) distsiplinaarmenetluse takistamine;
- 8) distsiplinaarsüüteo toimepanemine kaitsevälase poolt, kellel on kehtiv distsiplinaarkaristus.

§ 184. Distsiplinaarkaristuse määramine

(1) Distsiplinaarkaristuse määrab distsiplinaarsüüteo toimepannud kaitsevälase vahetu või otsene ülem.

(2) Kui distsiplinaarmenetluse viis läbi distsiplinaarsüüteo toimepanemiskoha struktuuriüksuse ülem, tema volitatud isik või sõjaväepolitsei, esitatakse distsiplinaarmenetlusega seotud materjalid distsiplinaarkaristuse määrajale distsiplinaarkaristuse määramise otsustamiseks.

(3) Distsiplinaarkaristus määratakse proportsionaalselt distsiplinaarsüüteo raskusastmega. Distsiplinaarkaristuse valimisel peab ülem eelkõige arvesse võtma distsiplinaarsüüteo tagajärgede raskust, süü vormi, kaitsevälase eelnevat teenistusalast käitumist ning vastutust kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid.

§ 185. Distsiplinaarkaristuse määramise ja sellest teatamise tähtaeg

(1) Ülem määrab distsiplinaarkaristuse viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 päeva jooksul distsiplinaarmenetluse algatamisest arvates. Distsiplinaarjuurdluse korral määrab ülem distsiplinaarkaristuse 15 päeva jooksul pärast distsiplinaarjuurdluse kokkuvõtte kinnitamist.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja hulka ei arvata aega, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemises süüdistatava kaitsevälase teenistussuhe on seaduses sätestatud alustel peatunud, ega sama teo suhtes läbiviidava kriminaalmenetluse aega.

(3) Distsiplinaarkaristust ei määrata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud rohkem kui üks aasta.

(4) Distsiplinaarkaristus tehakse kaitsevälasele teatavaks allkirja vastu kolme tööpäeva jooksul haldusakti andmisest arvates.

(5) Kaitsevälasele, kes ei ole sõjaväelise auastmega ametikoha asukohas või kelle teenistussuhe on peatunud, teatatakse distsiplinaarkaristusest kolme tööpäeva jooksul pärast sõjaväelise auastmega ametikoha asukohta saabumist või teenistussuhte peatumise lõppemist.

(6) Distsiplinaarkaristuse teatavakstegemisel selgitatakse kaitsevälasele tema distsiplinaarsüüteo olemust ja tema õigusi.

§ 186. Distsiplinaarmenetluse lõppemine

Distsiplinaarmenetlus lõpeb distsiplinaarkaristuse määramise või distsiplinaarmenetluse lõpetamise otsuse teatavakstegemisega kaitsevälasele või menetlusaluse surma korral.

§ 187. Distsiplinaarkaristuse muutmise ja tühistamine

(1) Ülem on kohustatud muutma või tühistama temale alluva ülema määratud distsiplinaarkaristuse, kui alluv ülem on ületanud oma võimupiire.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul korraldab ülem asjaolude väljaselgitamiseks distsiplinaarmenetluse ja otsustab distsiplinaarkaristuse muutmise või tühistamise.

(3) Ülem teatab viivitamata oma otsusest distsiplinaarkaristuse muutmise või tühistamise kohta alluvale ülemale.

§ 188. Distsiplinaarkaristuse täideviimine

(1) Distsiplinaarkaristus jõustub selle kaitsevälasele teatavakstegemisest arvates.

(2) Kui mõjuval põhjusel ei saa distsiplinaarkaristust viivitamata pärast jõustumist täide viia, tehakse seda pärast mõjuva põhjuse möödumist, kuid mitte hiljem kui 30 päeva jooksul distsiplinaarkaristuse määramisest arvates.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tähtaja kulgemine peatub kaitsevälase lähetuses viibimise ajal või ajaks, kui kaitsevälase teenistussuhe on peatunud käesolevas seaduses sätestatud alusel.

(4) Distsiplinaarkaristust ei viida täide, kui distsiplinaarkaristuse täideviimine ei ole alanud ühe aasta jooksul pärast selle määramist.

(5) Distsiplinaarkaristuse määranud ülem vastutab distsiplinaarkaristuse õigeaegse täideviimise eest.

(5¹) Distsiplinaararesti täideviimine lõpetatakse ja distsiplinaararest loetakse kantuks, kui kaitsevälase tervise seisund ei võimalda distsiplinaararesti kanda politsei arestimajas või Kaitseväe arestimajas või selleks ettenähtud ruumis.

[RT I, 01.03.2017, 1- jõust. 01.04.2017]

(6) Kaitsevälase suhtes kohaldatud distsiplinaarkaristuste täideviimise ja distsiplinaarkaristuste arvestuse pidamise korra kehtestab Kaitseväe juhataja.

§ 189. Distsiplinaarkaristuse kustumine

Distsiplinaarkaristus kustub, kui kaitsevälasele ei ole määratud uut distsiplinaarkaristust ühe aasta jooksul distsiplinaarkaristuse määramise päevast arvates.

§ 190. Distsiplinaarkaristuse vaidlustamine

Kaitsevälasel on õigus vaidlustada talle määratud distsiplinaarkaristus käesoleva seaduse §-s 214 sätestatud korras.

§ 191. Joobeseisundi kaitsevälase teenistusülesannete täitmiselt kõrvaldamine

(1) Kaitsevälasel on keelatud teenistuse ajal tarbida alkoholi ning narkootilist ja psühhotropset ainet ning viibida teenistuses alkoholi ning narkootilise ja psühhotropse aine tarvitamise tunnustega.

(2) Ülem kõrvaldab kaitsevälase, kellel on alkoholi või narkootilise, psühhotropse või muu sellesarnase toimega aine tarvitamisest põhjustatud tervise seisund, mis avaldub väliselt tajutavates häiritud või muutunud kehalistes või psüühilistes funktsioonides ja reaktsioonides (edaspidi *joobeseisund*), teenistusülesannete täitmiselt kuni kainenemiseni.

(3) Joobeseisundit kontrollitakse ning see tuvastatakse korra kaitsevälase seaduses kehtestatud korras.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(4) Kaitsevälase joobeseisundi kontrollimise õigus on tegevvälasel, sõjaväepolitsei ülesandeid täitval ametnikul ja politseiametnikul. Joobeseisundi tuvastamise õigus on politseiametnikul.

[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

(5) Tegevvälase joobeseisundi tuvastamisel loetakse joobeseisundi kontrollimise päeval tegevteenistussuhte peatunuks käesoleva seaduse § 131 lõike 1 punkti 8 tähenduses ning selle päeva eest tegevvälasele palka ja seadusega ettenähtud lisatasusid ei maksta.

(6) Ajateenistuse kestuse või tegevteenistussuhte peatumisest on kaitsevälase ülem kohustatud viivitamata kirjalikult teavitama toetuse ning palga ja seadusega ettenähtud lisatasude kinnipidamiseks pädevat struktuuriüksust.

11. peatükk

Teenistusalased tagatised

§ 192. Töötervishoiu- ja tööohutusnõuded

(1) Kaitsevälase ja asendusteenistuja teenistustingimustele kohaldatakse töötervishoiu ja tööohutuse seadust, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Kaitsevälase ja asendusteenistuja ameti- või teenistuskoha asutus tagab töötervishoiu- ja tööohutusnõuete täitmise.

(3) Kaitsevälase ja asendusteenistuja tööõnnetuste ja kutsehaigestumiste uurimise tagab ja korraldab ameti- või teenistuskoha asutus.

§ 193. Kaitsevälase ja asendusteenistuja tervishoiuteenuste, meditsiiniseadmete, ravimite ja raviga seotud kulu katmine

(1) Kaitsevälasele tagatakse vajaduse korral riigi kulul piirmäära ulatuses tervishoiuteenused, meditsiiniseadmed ja ravimid, mille eest tasu maksmise kohustust ei ole ravikindlustuse seaduse alusel üle võtnud Eesti Haigekassa.

(2) Asendusteenistujale tagatakse vajaduse korral tervishoiuteenused, meditsiiniseadmed ja ravimid ravikindlustuse seaduse alusel.

(3) Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest kaetakse vajaduse korral teenistusülesannete täitmise tõttu raske tervisekahjustuse saanud kaitseväelase ja asendusteenistuja raviga seotud järgmised kulud:

- 1) sõidukulu raviasutusse ja tagasi;
- 2) kaitseväelase ja asendusteenistuja piiratud liikumisvõime korral tema ühe saatja sõidukulu raviasutusse ja tagasi;
- 3) statsionaarsel ravil viibimise korral sõidukulu raviasutusse ja tagasi ning majutuskulu raviasutuse asukohas kuni kahele kaitseväelase ja asendusteenistuja nimetatud isikule.

(4) Kaitseväelase ja asendusteenistuja tervishoiuteenuste, meditsiiniseadmete, ravimite ja raviga seotud kulu katmise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(5) Käesolevat paragrahvi ei kohaldata töotervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevatele õigustele ja kohustustele.

§ 194. Teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud ja teenistusest vabastatud isiku tervishoiuteenuste, meditsiiniseadmete, ravimite ja raviga seotud kulu katmine

(1) Isikule, kes on saanud teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse ja teenistusest vabastatud, tagatakse vajaduse korral riigi kulul piirmäära ulatuses teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest tingitud tervishoiuteenused, meditsiiniseadmed ja ravimid, mille eest tasumise kohustust ei ole üle võtnud Eesti Haigekassa.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest tingitud tervishoiuteenuste osutamise seotud sõidu- ja majutuskulu kaetakse vajaduse korral Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku piiratud liikumisvõime korral kaetakse vajaduse korral isiku ühe saatja sõidu- ja majutuskulu piirmäära ulatuses.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku tervishoiuteenuste, meditsiiniseadmete ja ravimite tagamise ning saatja vajaduse otsustab Kaitseväge arstlik komisjon.

(5) Teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud ja teenistusest vabastatud isiku tervishoiuteenuste, meditsiiniseadmete, ravimite ja raviga seotud kulu katmise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 195. Psühholoogilise abi ja sotsiaalteenuse tagamine ning töövõimetuse või puudega seotud lisakulu katmine

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(1) Kaitseväelasele, asendusteenistujale ja teenistusest vabastatud isikule tagatakse tema soovil ja vajaduse korral Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses psühholoogiline abi ja sotsiaalnõustamine.

(1¹) Teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud isikule tagatakse vajaduse korral Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses:

- 1) sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmine;
- 2) abivahendi ostmisel või üürimisel tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmine;
- 3) väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus.

(2) Kaitseväelasele, asendusteenistujale ja teenistusest vabastatud isikule tagatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teenused, mida ei rahastata ega tagata sotsiaalhoolekande seaduse alusel, Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses. Teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud isikule tagatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ sätestatu Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses, kui tasu maksmise kohustust ei pea riik üle võtma sotsiaalhoolekande seaduse alusel või kui teenust ei rahastata ega tagata sotsiaalhoolekande seaduse alusel.

(3) Teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud isiku püsiva töövõimetuse või puudega seotud lisakulu, mida ei hüvitata puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel, kaetakse vajaduse korral Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses.

(4) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab määrusega käesolevas paragrahvis nimetatud teenuste tagamise või kulu katmise ning püsiva töövõimetuse või puudega seotud lisakulu katmise tingimused, korra ja ulatuse.

(5) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud määruses sätestada nende abivahendite nimetused, mille ostmise või üürimise tasu maksmise kohustuse ülevõtmine tagatakse esmajärjekorras Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

§ 196. Hüvitis kaitseväelase ja asendusteenistuja hukkmise või töövõimetuse korral

(1) Kaitseväelase ja asendusteenistuja hukkmise korral teenistusülesannete täitmise tõttu maksab riik ühekordset hüvitist hukkmise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga 150-kordses ulatuses.

(2) Kaitseväelasel ja asendusteenistujal on õigus nimetada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hüvitisest kuni 50 protsenti saav füüsiline isik või isikud.

(3) Kaitseväelase ja asendusteenistuja poolt hüvitise saamiseks õigustatud füüsilise isiku nimetamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(4) Teenistusülesannete täitmise tõttu surnud kaitseväelase ja asendusteenistuja matuse korraldab ja matuse korraldamise kulu kannab riik piirmäära ulatuses.

(5) Teenistusülesannete täitmise tõttu surnud kaitseväelase ja asendusteenistuja matuse korraldamise kulu ulatuse ning selle maksmise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(6) Teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustuse tagajärjel ajutiselt töövõimetule isikule, kes on kaitseväe- või asendusteenistusest vabastatud ning kellel ei ole õigust saada ajutise töövõimetuse hüvitist ravikindlustuse seaduse alusel, maksab riik ajutise töövõimetuse perioodi eest hüvitist, võttes ühe kalendripäeva eest makstava hüvitise suuruse arvutamisel aluseks ravikindlustuse seaduse §-s 55 sätestatud kalendripäeva keskmise tulu arvutamise korra.

(7) Teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustuse tagajärjel püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikule maksab riik ühekordset hüvitist:

1) töövõime kaotuse korral 10–30 protsendi ulatuses – töövõime kaotuse tuvastamise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga kuuekordses ulatuses;

2) töövõime kaotuse korral 40–50 protsendi ulatuses – töövõime kaotuse tuvastamise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga 24-kordses ulatuses;

3) töövõime kaotuse korral 60–70 protsendi ulatuses – töövõime kaotuse tuvastamise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga 48-kordses ulatuses;

4) töövõime kaotuse korral 80–90 protsendi ulatuses – töövõime kaotuse tuvastamise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga 72-kordses ulatuses;

5) töövõime kaotuse korral 100 protsendi ulatuses – töövõime kaotuse tuvastamise kuule eelnenud viimase Statistikaameti avaldatud keskmise brutokuupalga 96-kordses ulatuses.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(8) Pärast käesoleva paragrahvi alusel hüvitise maksmist tekib riigil süüdiolova isiku suhtes nõudeõigus hüvitisena makstud summa ulatuses. Nõudeasjas esindab riiki valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud isik.

§ 197. Hüvitise väljamaksmine

(1) Kaitseväelase ja asendusteenistuja teenistusülesannete täitmise tõttu hukkmise korral makstakse käesoleva seaduse § 196 lõikes 1 ettenähtud hüvitis välja järgmiselt:

1) kuni 50 protsenti hüvitise summast hukkmise nimetatud füüsilisele isikule või isikutele;

2) vähemalt 50 protsenti hüvitise summast hukkmise lastele, vanematele, lesele ja perekonnaseaduse alusel hukkmise ülalpidamisel olnud teistele isikutele.

(2) Isiku või isikute nimetamata jätmisel makstakse kogu hüvitis käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isikutele. Kui kaitseväelasel või asendusteenistujal puudub käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isik, makstakse kogu hüvitise summa välja kaitseväelase või asendusteenistuja nimetatud isikule või isikutele.

(3) [Kehtetu -RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(4) [Kehtetu -RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(5) [Kehtetu -RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(6) [Kehtetu -RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(7) [Kehtetu -RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(8) Hüvitist saama õigustatud isikul on õigus hüvitist taotleda ühe aasta jooksul töövõimetuse määramisest või kaitseväelase hukkmisest arvates.

(9) Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkumise või töövõimetuks jäämise korral ühekordse hüvitise maksmiseks taotluse esitamise, hüvitise määramise ja väljamaksmise tingimused ning korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 198. Toetus rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud tegevälasele

(1) Tegevälasele, kes on saanud tervisekahjustuse teenistusülesannete täitmise tõttu rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil ja kelle välislähetus selle tõttu lõpetatakse, makstakse ajutise töövõimetuse perioodi jooksul Kaitseväe eelarvest igakuist toetust.

(2) Toetust makstakse tegevälasele määratud rahvusvahelise sõjalise operatsiooni päevaraha ulatuses välislähetuse lõpetamisest arvates.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toetust ei maksta kauem kui lähetamise käskkirjas määratud lähetuse tähtaja lõppemiseni.

§ 199. Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud või püsiva tervisekahjustuse saanud kaitsevälase perekonnaliikmetele sotsiaalnõustamise, psühholoogilise abi ja taastusravi tagamine

[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(1) Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud või püsiva tervisekahjustuse saanud kaitsevälase perekonnaliikmetele tagatakse piirmäära ulatuses sotsiaalnõustamine, psühholoogiline abi ja taastusravi, kui abivajadus tuleneb kaitsevälase hukkumisest või püsiva tervisekahjustuse saamisest.

(2) Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud või püsiva tervisekahjustuse saanud kaitsevälase perekonnaliikmetele sotsiaalnõustamise ja psühholoogilise abi tagamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teenuste tagamisel lähtutakse tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamise plaanist, mille kehtestab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(4) Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud või püsiva tervisekahjustuse saanud kaitsevälase perekonnaliikmetele tagatakse taastusravi tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 52 lõike 2² alusel kehtestatud ulatuses ja korras.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 200. Õppekulu hüvitamine

(1) Isikule, kes on teenistusülesannete täitmise tõttu saanud püsiva tervisekahjustuse ja seetõttu tegevteenistusest vabastatud ning kes asub pärast tegevteenistusest vabastamist õppima Eestis asuvasse õppeasutusse, hüvitatakse õppekulu Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(1¹) Teenistusülesannete täitmise tõttu püsiva tervisekahjustuse saanud tegevälasele, kes asub tegevteenistuse ajal õppima Eestis asuvasse õppeasutusse, hüvitatakse vajaduse korral täiendus- või ümberõppekulu Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(1²) Tegevteenistusest lahkuda soovivale rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalenud tegevälasele, kellel on tegevteenistusstaazi vähemalt kaks aastat ja kes asub tegevteenistuse ajal õppima Eestis asuvasse õppeasutusse, hüvitatakse vajaduse korral uue kutse- või eriala täiendus- või ümberõppekulu Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest piirmäära ulatuses.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Õppekulu hüvitamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 201. Tööandja eluruumi kasutamine tegevteenistuse lõppemisel

(1) Isikule, kellele on antud tööandja eluruum käesoleva seaduse § 111 alusel ja kes on teenistusülesannete täitmise tõttu saanud püsiva tervisekahjustuse ning seetõttu teenistusest vabastatud, säilitatakse eluruumi kasutamise õigus kolmeks aastaks teenistusest vabastamisest arvates.

(2) Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud tegevälasega koos elanud perekonnaliikmetel on õigus kasutada tegevälasele antud tööandja eluruumi kuni kolm aastat, arvates tegevälase teenistussuhte lõppemisest käesoleva seaduse § 139 lõike 1 punkti 2 alusel.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tööandja eluruumi kasutamise õiguse puhul kohaldatakse käesoleva seaduse § 111 lõigetes 2–5 sätestatud.
[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 19.03.2016]

§ 202. Teenistusalase tagatise taotlemine

(1) Käesoleva seaduse §-des 193–196 ja 198–201 sätestatud hüvitise ja toetuse saamiseks ning tööandja eluruumi kasutamise jätkamiseks peab õigustatud isik esitama kirjaliku taotluse koos oma õigust tõendavate dokumentidega.

(2) Kaitseväelane või temaga seotud isik esitab kirjaliku taotluse asutusele, kus sündmuse asetleidmise ajal asus kaitseväelase sõjaväelise auastmega ametikoht.

(3) Asendusteenistuja või temaga seotud isik esitab kirjaliku taotluse Kaitseressursside Ametile.

(4) Taotluse saanud asutus teeb lisaks käesoleva seaduse § 192 lõikes 3 sätestatud uurimisele lisauurimise, et tuvastada isiku õigus teenistusalastele tagatistele.

(5) Teenistusalase tagatise saamise õiguse kindlakstegemiseks tehtava uurimise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(6) Käesoleva seaduse §-des 193–196, 198–201, 206, 207, 209 ja 210 ettenähtud teenistusalast tagatist taotlevate isikute üle peab arvestust Kaitseväge.
[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 203. Teenistusalase tagatise saamise õiguse tekkimist välistavad asjaolud

(1) Käesolevas peatükis sätestatud ei kohaldata ja teenistusülesande täitmiseks ei loeta, kui:

1) kaitseväelase või asendusteenistuja teenistussuhe oli peatunud sündmuse asetleidmise ajal käesoleva seaduse § 48 või § 66 või § 131 lõike 1 alusel;

2) kaitseväelane või asendusteenistuja oli sündmuse asetleidmise ajal lahkunud ülema või asutuse juhi loal sõjaväelise auastmega ametikoha asukohast või teenistuskohast;

3) kaitseväelane või asendusteenistuja oli sündmuse asetleidmise ajal lahkunud sõjaväelise auastmega ametikoha asukohast või teenistuskohast omavoliliselt;

4) kaitseväelane või asendusteenistuja oli sündmuse asetleidmise ajal tahtlikult põhjustatud jooebeseisundis;

5) kaitseväelase tegu oli distsiplinaarkorras karistatav;

6) kaitseväelane või asendusteenistuja pani sündmuse asetleidmise ajal toime süüteo;

7) kaitseväelane või asendusteenistuja pani toime enesetapu või enesetapukatse või enesevigastuse, mis ei olnud seotud haigusliku seisundiga ega olnud põhjustatud teiste isikute süülisest käitumisest;

8) kaitseväelane või asendusteenistuja eiras sündmuse asetleidmise ajal ohutusnõudeid ja selle tagajärjel tekkis tervisekahjustus;

9) kaitseväelane või asendusteenistuja oli sündmuse asetleidmise ajal hõivatud teenistusülesannetega mitteseotud tegevusega;

10) kaitseväelane oli varem keeldunud osalemast tervisekahjustust ennetavas tegevuses või jättis selles osalemata või

11) kaitseväelane või asendusteenistuja oli sündmuse asetleidmise ajal teenistusest kõrvaldatud distsiplinaarmenetluse tõttu või mõnel muul seaduses sätestatud alusel.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule loetakse käesolevas peatükis sätestatud teenistusalasele tagatistele õiguse tekkimist välistavaks asjaoluks, kui arstliku komisjoni otsuse kohaselt puudub meditsiiniline seos teenistusülesannete täitmise ja tervisekahjustuse tekkimise vahel või asendusteenistuja puhul ei ole töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel tehtud uurimisega tuvastatud tervisekahjustuse tekkimine tööõnnetuse või kutschaiguse tagajärjel.

§ 204. Teenistusalase tagatise saamise õiguse peatumine või lõppemine

(1) Õigus käesolevas peatükis sätestatud teenistusalasele tagatisele peatub ajaks, kui õigustatud isik kannab aresti või on vahi all.

(2) Õigus käesolevas peatükis sätestatud teenistusalasele tagatisele lõpeb, kui õigustatud isik:

1) kannab vabadusekaotuslikku karistust;

2) loobub ettenähtud tagatistest;

3) jätab mõjuva põhjuseta ilmumata ettenähtud ravile või rehabilitatsiooniteenuse osutamisele.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud asjaolude äralangemisel õigus teenistusalasele tagatistele ei taastu. Teenistusalaste tagatiste lõppemisel säilib isikul õigus üldistele riiklikele tagatistele.

§ 204¹. Isikuandmete töötlemine

Käesolevas peatükis nimetatud teenistusalaste tagatiste kohaldamiseks on Kaitseväel, Kaitseressursside Ametil, Kaitseministeeriumil, Kaitseväge arstlikul komisjonil ja Kaitseministeeriumi arstlikul vaidekomisjonil õigus töödelda teenistusalasele tagatisele õigustatud isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

12. peatükk Pensionikindlustus

§ 205. Kaitseväeteenistuses olnud isiku ja tema perekonnaliikme pensionikindlustus

- (1) Kaitseväeteenistuses olnud isiku ja tema perekonnaliikme pensionikindlustusele kohaldatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
- (2) Isikul, kellel on samal ajal õigus mitmele käesolevas seaduses või muudes seadustes sätestatud riiklikule pensionile, määratakse tema valikul üks riikliku pensioni liik.
- (3) Tegevteenistuses olnud isikul on õigus tegevteenistuspensionile ja töövõimetuspensionile.
- (4) Tegevväelasel, ajateenistuses ja reservteenistuses olnud isikul on õigus töövõimetuspensionile.
- (5) Kaitseväeteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu hukkunud isiku käesoleva seaduse § 210 lõikes 1 sätestatud perekonnaliikmel on õigus toitjakaotuspensionile.

§ 206. Tegevteenistuspension

- (1) Isikul, kellel on vähemalt 20-aastane tegevteenistusstaaz, tekib 50-aastaselt õigus tegevteenistuspensionile, mille suurus on 50 protsenti tema pensioni suuruse arvutamise aluseks olevast ametikoha palgaastmestiku keskmisest.
 - (2) Pensioni suuruse arvutamise aluseks on isiku valikul kas isiku:
 - 1) tegevteenistusest vabastamisel kehtinud tema ametikoha palgaastmestiku keskmine või
 - 2) tegevteenistuse viie viimase aasta hulgast valitud temale soodsaima palgaastmestiku keskmine rahuaja ametikoha järgi, millel ta teenis vähemalt 12 kuud järjest.
 - (3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 sätestatud juhul võetakse pensioni suuruse arvutamise aluseks ametikoha palgaastmestiku keskmine, mis kehtis ajal, kui isik teenis valitud ametikohal.
 - (3¹) Pikaajalises välislahetuses viibinud tegevväelasele, kellele määrati välislahetuses viibimise ajaks põhipalk käesoleva seaduse § 128 lõikes 7 sätestatud alusel, palgaastmestiku keskmise arvutamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse § 128 lõike 8 alusel määratud rahuaja palgaastmestiku keskmine.
[RT I, 29.05.2018, 1- jõust. 01.07.2018]
 - (4) Iga aasta eest, mille võrra tegevväelase tegevteenistusstaaz ületab 20-aastast tegevteenistusstaazi, liidetakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud 50 protsendile juurde 2,5 protsenti.
 - (4¹) Igal rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalemise eest liidetakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud 50 protsendile üks protsent.
[RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]
 - (5) Pensioni ülemmäär on 75 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ametikoha palgaastmestiku keskmisest.
 - (6) Tegevteenistuspension määratakse eluajaks.

§ 207. Tegevteenistuspensioni maksmine Kaitseväe juhatajale ja Kaitseväe juhataja asetäitjale

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

- (1) Kaitseväe juhatajal ja Kaitseväe juhataja asetäitjal on õigus ametikohalt vabastamisel tegevteenistuspensionile sõltumata tegevteenistusstaazist ja vanusest ning tema Kaitseväe juhataja või Kaitseväe juhataja asetäitja ametikohal oleku ajast.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]
- (2) Kaitseväe juhataja tegevteenistuspensioni suuruseks on 75 protsenti tema ametikohalt vabastamisel kehtinud põhipalgast.
- (3) Kaitseväe juhataja asetäitja tegevteenistuspensioni suuruseks on 75 protsenti tema ametikohalt vabastamisel kehtinud ametikoha palgaastmestiku keskmisest.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 208. Tegevteenistuspensioni saamise piirangud

- (1) Isikul, kes vabastati tegevteenistusest käesoleva seaduse § 140 lõike 1 punktis 6 toodud alusel, ei ole õigust tegevteenistuspensionile.

(2) Isikul, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku 15. peatükis või 17. peatüki 2. jaos sätestatud süüteo eest, mille eest karistusseadustik näeb ette vähemalt kuni viieaastase vangistuse, ei ole õigust tegevteenistus pensionile.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul, kui isikule maksti tegevteenistus pensioni, lõpetatakse pensioni maksmine kohtuotsuse jõustumise kuule järgnevast kuust. Tegevteenistus pensioni õiguse kaotamisel säilib isikul õigus taotleda pensioni üldistel alustel.

(4) Kohus on kohustatud kümne tööpäeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest arvates kirjalikult teavitama Kaitseväge asjaolust, mille tõttu kaob isikul õigus tegevteenistus pensionile. Kaitseväge teavitab kohtuotsusest ja tegevteenistus pensioni õiguse kaotamisest Sotsiaalkindlustusametit kahe tööpäeva jooksul kohtult teabe saamisest arvates.

§ 209. Töövõimetuspension

(1) Isikul, kellel on tuvastatud kaitseväeteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu saadud tervisekahjustusest põhjustatud püsiv töövõimetus, tekib õigus töövõimetuspensionile.
[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(2) Õigust töövõimetuspensionile ei teki, kui esinevad käesoleva seaduse §-s 203 sätestatud asjaolud.

(3) Töövõimetuspension suuruse arvutamise aluseks on teenistusülesannete täitmisest põhjustatud töövõime kaotuse ulatus ja viimane Statistikaameti avaldatud pooleteisekordne keskmine brutokuupalk kalendriaastas, mis oli avaldatud päevaks, millest alates töövõimetuspension määrati.
[RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(4) Töövõimetuspension suuruseks on:

- 1) töövõime kaotuse korral 100 protsenti – 80 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud summast;
- 2) töövõime kaotuse korral 50–90 protsenti – 60 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud summast;
- 3) töövõime kaotuse korral 10–40 protsenti – 40 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud summast.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(5) Töövõimetuspension määratakse ajaks, milleks Kaitseväge arstlik komisjon on kaitseväeteenistuses teenistusülesannete täitmise tõttu tervisekahjustuse saanud isiku tunnistanud püsivalt töövõimeetuks.

(6) Tegevteenistuses olnud isikule, kellel on töövõimeetuks tunnistamise päevaks tegevteenistus pensioni määramiseks nõutav tegevteenistus staaz, määratakse tema soovil töövõimetuspension tegevteenistus pensioni suuruses.

[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(7) Kui töövõimetuspension saav isik jõuab riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka, jätkatakse isikule tema soovil senise töövõimetuspension maksmist eluaeg. Määratud pensionile kohaldatakse käesoleva seaduse § 211 lõikeid 1 ja 5–7 ning § 212 lõikeid 1, 2 ja 4.

[RT I, 22.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 210. Toitjakaotuspension

(1) Kaitseväelase teenistusülesannete täitmise tõttu hukkumise korral on õigus toitjakaotuspensionile tema ülalpidamisel olnud järgmistel perekonnaliikmetel:

- 1) laps, vend, õde või lapselaps, kes on alla 18-aastane või sellest east vanem, kui ta on tunnistanud püsivalt töövõimeetuks või kui tal on tuvastatud osaline või puuduv töövõime enne 18-aastaseks saamist;
- 2) laps, vend, õde või lapselaps, kes on alla 24-aastane või sellest east vanem, kui ta õpib gümnaasiumi või kutseõppeasutuse statsionaarses õppes või on meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis õppiv õpilane või ülikoolis või rakenduskõrgkoolis täiskoormusega õppiv üliõpilane ja ta on tunnistanud püsivalt töövõimeetuks või kui tal on tuvastatud osaline või puuduv töövõime enne 24-aastaseks saamist;
- 3) vanaduspensionieas või püsivalt töövõimeetu või osalise või puuduva töövõimega vanem või lesk, kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt viis aastat;
- 4) lahutatud abikaasa, kui ta jõudis vanaduspensioniiikka või tunnistati püsivalt töövõimeetuks või tal tuvastati osaline või puuduv töövõime enne abielu lahutamist;
- 5) üks vanematest, lesk või eestkostja, kes ei tööta ning kasvatab toitja alla 18-aastaseid lapsi, vendi, õdesid või lapselapsi oma perekonnas.

[RT I, 16.06.2016, 2- jõust. 01.07.2016]

(2) Vennal, õel või lapselapsel on õigus toitjakaotuspensionile siis, kui tal ei ole töövõimelisi vanemaid.

(3) Lapse, vanema või lese õigus toitjakaotuspensionile ei sõltu sellest, kas ta oli toitja ülalpidamisel või mitte.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikul on õigus toitjakaotuspensionile ka juhul, kui toitja on teadmata kadunud ning Politsei- ja Piirivalveamet on tema suhtes algatanud teadmata kadunud isiku asukohta tuvastamise menetluse ning ei ole suutnud toitja asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul.

(5) Toitjakaotuspension arutamise aluseks on viimane Statistikaameti avaldatud pooleteisekordne keskmine brutokuupalk kalendriaastas, mis oli avaldatud päevaks, millest alates toitjakaotuspension määrati.
[RT I, 23.04.2014, 1- jõust. 01.10.2014]

(6) Toitjakaotuspension arvutatakse ühe toitjakaotuspensioniga isiku kohta 35 protsendi, kahe toitjakaotuspensioniga isiku kohta 55 protsendi, kolme ja enama toitjakaotuspensioniga isiku kohta 75 protsendi ulatuses toitjakaotuspensioniga arutamise aluseks olevast summast.

(7) Lese või lahutatud isiku uuesti abiellumisel säilitatakse temale määratud toitjakaotuspension üheks kuuks pärast tema uuesti abiellumist.

(8) Toitjakaotuspension määratakse ajaks, kui isik vastab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 5 sätestatud tingimustele, või ajaks, kui toitja on teadmata kadunud.

§ 211. Pensioni taotlemine, määramine ja indekseerimine

(1) Pensioni taotletakse, see määratakse ja seda indekseeritakse riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Pension määratakse sellele pensioniliigile õiguse tekkimise päevast arvates, milleks on:

- 1) tegevteenistuspensioniga taotlemisel – käesoleva seaduse § 206 lõikes 1 sätestatud pensioniõigusliku vanuse ja tegevteenistusstaži täitumisel tegevteenistusest vabastamise päev;
- 2) töövõimetuspensioniga taotlemisel – püsiva töövõimetuse määramise päev;
- 3) toitjakaotuspensioniga taotlemisel – kaitsevälase teenistusülesannete täitmise tõttu hukkumise või surnuks tunnistamise päev.

(3) Kui kaitsevälane on teadmata kadunud ning Politsei- ja Piirivalveamet on tema suhtes algatanud teadmata kadunud isiku asukohta tuvastamise menetluse ning ei ole suutnud menetlusala isiku asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul, tekib toitjakaotuspensionile õigus 12 kuu möödumisel nimetatud menetluse algatamisest.

(4) Isiku, kes on tegevteenistusest vabastatud enne, kui tal on täitunud käesoleva seaduse § 206 lõikes 1 sätestatud pensioniõiguslik vanus, tegevteenistuspensionile õiguse tekkimise päevaks on pensioniõigusliku vanuse täitumise päev.

(5) Tegevteenistuspension ja töövõimetuspension määratakse õiguse tekkimise päevast, kui pensioni määramiseks on taotlus esitatud kolme kuu jooksul sellele pensionile õiguse tekkimise päevast arvates. Kui toitjakaotuspensioniga määramiseks on taotlus esitatud kuue kuu jooksul, määratakse pension sellele pensionile õiguse tekkimise päevast.

(6) Kui taotlus pensioni määramiseks on esitatud pärast käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tähtaega, määratakse pension taotluse ja teiste pensioni määramiseks vajalike dokumentide esitamise päevast.

(7) Pension, välja arvatud jooksva aasta palga alusel määratud pension, indekseeritakse iga aasta 1. aprilliks riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 alusel Vabariigi Valitsuse määrusega kinnitatud pensioniindeksiga.

§ 212. Pensioni maksmine

(1) Käesolevas peatükis sätestatud pensioni makstakse järgmiselt:

- 1) tegevteenistuspension, mis saadakse enne riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniga, töövõimetuspension ja toitjakaotuspension Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarve kaudu;
- 2) riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensionieas riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel arvatav tegevteenistuspensioniga osa sotsiaalmaksust ja seda ületav osa Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarve kaudu.

[RT I, 06.07.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(2) Tegevteenistuspensioniga või töövõimetuspensioniga saavale isikule makstakse pension välja täies ulatuses sõltumata saadava sissetuleku suurusel.

(3) Käesoleva seaduse § 210 lõike 1 punktides 1–4 sätestatud isikule tema töötamise korral toitjakaotuspensioniga ei maksta. Kuni 18-aastasele isikule makstakse toitjakaotuspensioniga olenemata tema sissetuleku suurusel.

(4) Tegevteenistuspensioniga ei maksta, kui isik on tegevteenistuses või politseiteenistuses, ja välislepingus ettenähtud juhul.

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 213. Enammakstud pensionisumma tagastamine

Pensiooni saaja surma järel väljamakstud pension ei kuulu pärandvara koosseisu ning pank või pärandvara saanud isik tagastab väljamakstud pensioni valdkonna eest vastutava ministri nõudel Sotsiaalkindlustusametist saadud teabe alusel riigieelarvesse.

13. peatükk Vaided

§ 214. Vaide esitamine

(1) Isik, kes leiab, et tema suhtes tehtud käesolevast seadusest tuleneva otsusega on rikutud tema õigusi või seaduslikke huve, võib esitada vaide.

(2) Vaide võib esitada kirjalikult 30 päeva jooksul otsuse teatavakstegemisest arvates:

- 1) Kaitseressursside Ameti otsusega mittenõustumisel – Kaitseministeeriumile Kaitseressursside Ameti kaudu;
- 2) tegevteenistusse võtmise ja tegevteenistusest vabastamise asjades – Kaitseväe juhatajale. Kui haldusakti andis Kaitseväe juhataja, siis Kaitseministeeriumile Kaitseväe juhataja kaudu;
- 3) kaitseväeteenistusega seotud asjades – otsuse teinud ülema vahetule ülemale. Kui otsuse tegi Kaitseväe juhataja, siis Kaitseministeeriumile Kaitseväe juhataja kaudu;
- 4) arstliku komisjoni otsuse peale – Kaitseministeeriumi arstlikule vaidekomisjonile.

(3) Vaide esitamine ei peata otsuse või distsiplinaar karistuse täideviimist, kui seda ei peata kohus või vaiet lahendav organ.

(4) Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni otsuse peale vaide esitamisel peatub Kaitseressursside Ameti käesoleva seaduse § 37 lõike 4 alusel antud otsuse täitmine kuni vaide lahendamiseni Kaitseministeeriumi arstliku vaidekomisjoni poolt või kuni Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni uue otsuse tegemiseni.

(5) Vaiet lahendav haldusorgan võib haldusakti või toimingute tegemise eesmärgil töödelda isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 215. Kaitseministeeriumi arstlik vaidekomisjon

(1) Kaitseministeeriumi arstlik vaidekomisjon (edaspidi *vaidekomisjon*) on Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev iseseisev haldusorgan, mille ülesanne on:

- 1) arstliku komisjoni otsuse peale esitatud vaide läbivaatamine;
- 2) arstlike komisjonide töö meetoodiline juhendamine;
- 3) Kaitseministeeriumi valitsemisala arstlike komisjonide tervise infosüsteemi päringutega seoses esitatud kaebuste lahendamine.

[RT I, 09.03.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(2) Vaidekomisjoni koosseisu kuulub kolm tervishoiutöötajate riiklikus registris registreeritud eriarsti ja kolm Kaitseministeeriumi valitsemisala teenistajat.

(3) Vaidekomisjoni ei või kuuluda arst, kes on arstliku komisjoni liige.

(4) Vaidekomisjoni esimehe ja liikmed nimetab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(5) Vaidekomisjoni liikmel on õigus saada tasu ja hüvitist käesoleva seaduse § 28 lõike 3 alusel antud valdkonna eest vastutava ministri määruses arstliku komisjoni liikmele ettenähtud ulatuses ja korras.

(6) Vaidekomisjoni töökorra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 216. Vaide esitamine vaidekomisjonile

(1) Kaitseressursside Ameti arstliku komisjoni või Kaitseväe arstliku komisjoni otsusega mittenõustumisel on isikul õigus esitada vaidekomisjonile vaie 30 päeva jooksul.

(2) Vaidekomisjon vaatab vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras läbi 60 päeva jooksul vaide saamisest arvates.

(3) Vajaduse korral võib vaidekomisjon kaasata vaide läbivaatamiseks eksperte või ette näha lisaterviseuuringu tegemise. Nimetatud juhul pikeneb käesoleva paragrahvi lõikes 2 toodud vaide läbivaatamise tähtaeg eksperdi arvamuse saamiseks vajaliku aja või terviseuuringu tulemuse selgumise aja võrra.

(4) Vaidekomisjoni otsusega mittedõustumisel on isikul õigus esitada kaebus halduskohtule.

§ 217. Nõudeõigus õigusvastaselt tegevteenistusest vabastamise korral

Õigusvastaselt tegevteenistusest vabastamise korral on tegevväelasel nõudeõigus avaliku teenistuse seaduses sätestatud korras.

14. peatükk Varaline vastutus

§ 218. Ajateenija ja reservväelase varaline vastutus

(1) Ajateenija ja reservväelane, kes on teenistusülesannete süülise rikkumise tõttu tekitanud Kaitsevæele kahju, on kohustatud selle kahju hüvitama käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud ulatuses.

(2) Mitme ajateenija või reservväelase ühiselt tekitatud kahju eest vastutab iga ajateenija ja reservväelane oma süüle vastavas ulatuses.

(3) Tahtlikult tekitatud kahju korral vastutab ajateenija või reservväelane tekkinud kahju eest täies ulatuses.

(4) Hooletuse tõttu tekkinud kahju korral vastutab ajateenija või reservväelane tekkinud kahju eest ulatuses, mille määramisel arvestatakse ajateenija või reservväelase teenistusülesandeid, süü astet, talle antud juhiseid, teenistustingimusi, talle makstud toetust, teenistuse iseloomust tulenevat riski, teenistussuhte kestust ja senist käitumist, samuti asutuse võimalusi kahjusid vältida.

(5) Kui kahju ei ole tekitatud tahtlikult, ei tohi nõutav hüvitis ületada kuuekordset toetuse summat.

§ 219. Kahju hüvitamise kord

(1) Kahju hüvitamiseks teeb asutus kahju tekitanule kirjaliku ettepaneku, näidates ära kahju hüvitamise ulatuse, korra ja tähtaja ning hüvitise nõudmise aluseks olevad asjaolud. Ettepaneku saanu vastab ettepanekule kirjalikult, näidates ära, kas ta nõustub kahju hüvitama või keeldub sellest.

(2) Ettepaneku võib teha kolme kuu jooksul arvates päevast, millal asutus sai või pidi saada teada kahju tekkimisest ja kahju tekitanud isikust, kuid hiljemalt kolm aastat pärast kahju tekkimist.

(3) Ettepanekule vastamiseks tuleb kahju tekitanule anda aega vähemalt 14 päeva, mille kestel peab tal olema võimalus kohtuda oma esindajaga.

(4) Kui kahju tekitanu ei ole ettepanekus näidatud tähtjaks ettepanekule vastanud, keeldub kahju hüvitamisest või on kahju hüvitamisega nõustunud, kuid ei ole ettepanekus näidatud tähtjaks kahju hüvitanud, võib asutus pöörduda kaebusega halduskohtusse.

§ 220. Asendusteenistuja varaline vastutus ja kahju hüvitamise kord

Asendusteenistuja poolt teenistuskohale tekitatud varalise kahju korral kohaldatakse varalisele vastutusele ja kahju hüvitamisele käesoleva seaduse §-des 218 ja 219 sätestatud. Kahju hüvitamise ettepaneku tegijaks on asendusteenistuja teenistukoht.

§ 221. Tegevväelase varaline vastutus

Tegevväelase varalisele vastutusele ja kahju hüvitamisele kohaldatakse avaliku teenistuse seaduses sätestatud.

15. peatükk Vastutus

§ 222. Aja- ja asendusteenistusse asumise kohustuse eiramine

Kutsealusena ajateenistusse või asendusteenistusse asumise kohustuse eiramise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

§ 223. Asendusteenistusest omavoliline puudumine

Asendusteenistujana asendusteenistusest omavolilise puudumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

§ 224. Õppekogunemisele ilmumise kohustuse eiramine

Reservis oleva isikuna õppekogunemisele ilmumise kohustuse eiramise eest –

karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

§ 225. Menetlus

(1) [Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Käesoleva seaduse §-des 222 ja 223 sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Kaitseressursside Amet.

(3) Käesoleva seaduse §-s 224 sätestatud väärteto kohtuväline menetleja on Kaitsevägi.

(4) Kohtuvälisel menetlejal on õigus töödelda menetlusaluse isiku isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

16. peatükk Riiklik järelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 225¹. Riiklik järelevalve

(1) Kaitseväekohustuslasele käesoleva seadusega pandud kohustuste täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet käesolevas seaduses ja korrakaitseaduses sätestatud alustel ja korras Kaitseressursside Amet.

(2) Kaitseressursside Amet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31 ja 32 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 226. Ettekirjutus

(1) Kaitseressursside Ametil on õigus teha kaitseväekohustuslasele ettekirjutus, kui isik:

- 1) ei esita Kaitseressursside Ametile käesoleva seaduse kohaselt esitamisele kuuluvaid andmeid ja tõendeid;
- 2) ei ilmu Kaitseressursside Ametisse või ameti määratud kohta vajalike toimingute tegemiseks;
- 3) ei osale käesoleva seaduse kohaselt terviseseisundi hindamisel või arstliku komisjoni suunamisel täiendaval arstlikul läbivaatusel või uuringul ettenähtud ulatuses või kui ta ei osale kutsesobivuse hindamisel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ettekirjutuse täitmata jätmisel võib Kaitseressursside Amet rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 640 eurot.

17. peatükk Rakendussäte

§ 227. Seaduse jõustumine ja rakendamine

Käesoleva seaduse jõustumise aeg ja rakenduskord kehtestatakse eraldi seadusega.